

- **Srečanje na Večeru lovskih pesmi in melodij. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 2**

Kulturni dogodek na Jezerskem

<https://www.novice.at/novice/srecanje-na-veceru-lovskih-pesmi-in-melodij/>

Jezersko. Na Jezerskem so 26. oktobra priredili že drugi Večer lovskih pesmi in melodij. Prireditve so organizirali Občina Jezersko, Zveza lovskih družin Gorenjske, Lovski pevski zbor Železna Kapla in Lovska družina Jezersko. Spored je domiselno povezovala Slavi Bučan, sodelovali pa so Lovski pevski zbor iz Škofje Loke, Lovski zbor iz Železne Kaple, ki mu že od vsega začetka predseduje Erni Županc, Lovski rogisti iz Selc, pevski zbor »Ljudske pevke Društva upokojencev Jezersko« ter Marko in Tobija Smrtnik s harmoniko in baritonom. Naznanili pa so večer lovski rogisti iz Selc s skladbo »Klic na lov«.

Vse prisotne je pozdravil starešina Lovske družine Jezersko Franci Ekar, spomnili pa so se tudi dveh preminulih članov LD Jezersko, Dava Karničarja, ki bi prav 26. oktobra praznoval rojstni dan, ter Damjana Smrtnika, ki se je smrtno ponesrečil pri lovu na gamsa v snežno ledenih strminah Vernikovega Grintovca. Župan Jezerskega Andrej Karničar je čestital organizatorjem in vsem izvajalcem odmevnega Večera lovskih pesmi in melodij. Navdušil je Lovski pevski zbor iz Železne Kaple, ki je nastal leta 1976 in ima od vsega začetka prijateljske stike z lovci iz Slovenije. V zboru poje tudi kapelški župan Franc Jožef Smrtnik, ki se je zahvali Lovski družini Jezersko, da s tako voljo izvaja kulturna lovska poslanstva. Organizatorjem je k izvedbi večera čestitala podpredsednica Zveze lovskih družin Gorenjske Janja Lukanc. 30 let že prepeva Lovski loški pevski zbor, ki ga vodi Tone Habjan, ob jubileju pa je skupaj z rogisti iz Selc izdal lovsko zgoščenko »Lovske pesmi in lovski običaji«. Nastopila sta tudi brata Marko in Tobija Smrtnik, letošnjemu lovskega pevskemu večeru, ki je izzvenel v prijetnem ozračju, pa se je pridružil še zbor »Ljudske pevke Društva upokojencev Jezersko«, ki ga vodi Anica Jakopič.

- **Pogled izza meje brez meje. Avtor: Boris Jaušovec. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 2**

<https://www.novice.at/kultura/pogled-izza-meje-brez-meje/>

Knjigo primorskega novinarja Bojana Brezigarja »Pogled izza meje«, v kateri so zbrane kolumne, ki jih je predvsem kot poznavalec manjšin v dvajsetih letih pisal za mariborski Večer, so predstavili v Tržaškem knjižnem središču.

V Tržaškem književnem središču so te dni krstno predstavili knjigo Večerovega kolumnista in novinarskega sodelavca Bojana Brezigarja Pogled izza meje, v kateri je izbral svoje kolumne, ki jih je za mariborski dnevnik z nekaj krajšimi presledki pisal dve desetletji. Nekdanji direktor Primorskega dnevnika, ki je bil tudi župan občine Devin-Nabrežina v Italiji, je velik poznavalec manjšin po svetu, v številnih ministrstvih za zunanje zadeve v Evropi premore zanesljive vire, hkrati pa je luciden komentator, ki v svojem pisanju opozori na številne napake ali napačne interpretacije. Ker te vztrajajo, je njegova knjiga kolumen, še zmeraj dragocen opomnik, včasih hudomušen, kam smo želeli priti in kam smo nato prišli.

Kot je dejal povezovalc prireditve, ki je pritegnila okoli 30 Tržačanov, nekdanji novinar Primorskega dnevnika, Sandor Tence: »Mediji v matični državi, torej v Sloveniji, o nas ponavadi poročajo zgolj, če gre kaj narobe. Večer pa te vrzeli ne pozna. Dokaz za to so tudi Bojanove kolumne.« Drugi sogovornik, novinar in komentator ljubljanskega Dnevnika Ervin Milharčič Hladnik je dodal: »Ko vzamem v roke kakšno knjigo kolumen, se mi zmeraj tresejo roke, če je prenesla zob časa. Bojanovi knjigi čas ni prišel do živega, saj so njegovi pogledi še zmeraj aktualni in njegove ideje vredne pozornosti, zato je branje knjige prijetno. Pogled iz Slovenije na manjšino ali zamejstvo, izraz, ki ga ne maram, je večkrat vzvišen, Bojanovega iz Trsta pa zaznamuje demokratična izkušnja.«

B rezigar je začel pisati za Večer, čeprav je bil tedaj še direktor Primorskega dnevnika: »Razlog je banalen. V moj Primorski dnevnik nemara ne bi mogel vsega napisati na tak način kakor za Večer. Primorski dnevnik je vendar tudi izraz nečesa, čemur bi rekel politična manifestacija manjšine. Saj ne, da bi v njem odnose manjšine z matico ali tiste med Slovenijo in Italijo ali pa z Avstrijo, zamolčevali. Le malce smo jih ovili v svilo. Te težave za Večer nisem imel, zato tudi teksti niso kakšne kopije tega, kar bi bilo v Trstu že objavljeno.«

Pogled izza meje, knjiga je izšla pri ljubljanski založbi Modrijan, ne obravnava zgolj manjšinskih tematik. Ne, tukaj ne pozna meja, je veliko širša in pisana kot življenje samo. Brezigar se loteva vprašanj v zvezi s Hrvaško, pa drugih evropskih vprašanj in svetovnih dilem in problemov, tudi lažnih novic. Je izvrsten poznavalec Katalonije.

Tukaj še en drobec s tržaške predstavitve: »V Natu so tudi države brez vojske. Ko se je osamosvajala Slovenija, njenega vstopa v to vojaško zvezo nisem videl kot prioritete. Ker so v Natu dvojni vatli, o čemer pišem tudi v knjigi ob nesreči, ko je v Italiji pri Cavaleseju ameriško vojaško letalo leta 1998 strgalo žičnico. CNN je olajšano poročal, da se ameriški posadki ni nič zgodilo. Toda na žičnici je bilo mrtvih 20 ljudi! No, Katalonci so nespretno vnaprej napovedali, da v Nato kot samostojna država ne bodo šli. Tudi zato jim je zahod pri njihovih težnjah obrnil hrbet.«

- **25. Kulturni teden. Mirjam Polzer-Srienz. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 3**

Komentar gostje

<https://www.novice.at/forum/komentar/25-kulturni-teden-2/>

Septembra 1990 je dežela Koroška prvič priredila Kongres narodnih skupnosti. Kmalu nato, 22. novembra 1990, je tedanji deželni glavar Haider ustanovil Biro za slovensko narodno skupnost pri Uradu koroške deželne vlade. Kot administrativna ustanova ima nalogo, da posreduje v komunikaciji med slovensko narodno skupnostjo oz. njenimi organizacijami s koroško deželno upravo in nudi pomoč pri reševanju vlog pripadnikov slovenske narodne skupnosti z razumevajočim pristopom.

Biro za slovensko narodno skupnost izvaja svoja obsežna službena navodila med drugim kot organizator dveh osrednjih prireditev – Kulturnega tedna in Evropskega kongresa narodnih skupnosti. Obnesel pa se je tudi kot trajna platforma za dialog, povezovanje in sodelovanje med sodeželani in sosedi onstran avstrijsko-slovenske meje. Medtem ko Kulturni teden – letos smo skupaj s SPZ in KKZ pripravili 25. Kulturni teden v Velikovcu – daje vpogled v raznoliko in bogato kulturno ter družbenopolitično življenje koroških Slovencev in Slovenk in tako omogoča globlje medsebojno razumevanje, srečanje in dialog, nudi Evropski kongres narodnih skupnosti možnost za znanstveno razpravljanje o različnih nacionalnih in mednarodnih narodnostnih vprašanjih. Raznolikost in obsežnost obdelovanih tem na kongresih dokazuje, da se Biro za narodno skupnost ne boji razpravljati o odprtih in perečih vprašanjih. Teme minulih kongresov kot na primer »Samostojno zastopstvo za koroške Slovence«, »Narodne skupnosti in vera – identiteta in opredeljevanje«, »Narodne skupnosti med globalizacijo in regionalizacijo«, »Ali manjšine (kaj) štejejo? – Narodne skupnosti štejejo!« ali »Narodne skupnosti v dobi digitaliziranega sveta« so zgovoren odraz izzivov in družbenopolitičnega razvoja zadnjih tridesetih let.

S kongresom je neposredno povezana knjižna zbirka »Kärnten Dokumentation«, v kateri se objavljajo predavanja s kongresov v slovenskem in nemškem jeziku. Zborniki redno vsebujejo še

dodatne članke, ki so splošnega pomena za deželo Koroško. Na letošnjem Evropskem kongresu narodnih skupnosti bo pred-stavljen že 35. zvezek, med drugim z referati lanskega XXIX. Evropskega kongresa narodnih skupnosti pod geslom »1918–2018: Vojna in mir – v luči pomišljanja, preišljevanja in spominjanja«.

Ko se spominjamo letos tudi 30. obletnice padca berlinskega zidu in železne zavese v Vzhodni Evropi, se še posebej zavedamo doživelega v zadnjem stoletju. Ob pogledu na razvoj od bolečih izkušenj po razpadu avstroogrške monarhije, v medvojnih letih, preko novega poveljnega upanja, nastalega s podpisom avstrijske državne pogodbe in sprejetjem deklaracije o človekovih pravicah Združenih narodov, ponovno vzkopelih sporov v sedemdesetih letih, do novih pravnih določil evropskih konvencij in ustavnih določil za manjšinsko zaščito, se soočamo z dejstvom, da smo podrli nešteto zidov – dejanskih in miselnih – in premagali težavne ovire in zgradili mostove do konstruktivnega dialoga. Tako bo XXX. Evropski kongres narodnih skupnosti posvečen temi »Spreminjanje perspektive: od konflikta preko dialoga do konsenza« in bo obravnaval razgibano zgodovino našega skupnega življenjskega prostora v osrčju Evrope. Evropska unija nam že več kot pol stoletja omogoča mirno sožitje. Včasih se premalo zavedamo tega, da je ohranjanje mirnega sožitja povezano z neutrudljivim prizadevanjem za pogovor, komunikacijo, izmenjavo mnenj, z diskurzom in odprtim dialogom. Konflikti obstajajo v vseh družbah. Vprašanje je le, kako jih lahko rešimo na demokratičen in miroljuben način. Pobude zato daje Biro za slovensko narodno skupnost pri Uradu koroške deželne vlade vsako leto z Evropskim kongresom narodnih skupnosti. V tesni povezanosti s sosednjimi državami in regijami ter slovensko narodno skupnostjo si neutrudno prizadevamo za dialog in sožitje v medsebojnem spoštovanju.

- **Iniciativa SKUP je protestirala. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 3**

<https://www.novice.at/politika/iniciativa-skup-je-protestirala/>

Celovec. Ker bosta na 30. Evropskem kongresu narodnih skupnosti 15. novembra spregovorila mdr. pobudnika konsenzne skupine Josef Feldner in Marjan Sturm o delu skupine kot »zgodbi o uspehu«, je pobuda Slovenski konsenz za ustavnopravne pravice (SKUP) naslovila na deželnega glavarja odprto protestno pismo.

Biro za slovensko narodno skupnost pri koroški deželni vladi prireja 13.-15. novembra Kongres narodnih skupnosti z vodilno temo »Spreminjanje perspektive: Od konflikta preko dialoga do konsenza«, kjer bosta spregovorila mdr. Sturm in Feldner na temo »Koroška konsenzna skupina. Zgodba o uspehu«. Proti tej formulaciji so v odprtem pismu deželnemu glavarju protestirali podpisani člani pobude SKUP – Sonja Kert-Wakounig, Rudi Vouk, Marjan Pipp, Matevž Grilc, Feliks Wieser, Mirko Messner, Helga Mračnikar, Milan Wutte, Lena Kolter in Andrej Mohar, češ konsenzna skupina da »ni zgodba o uspehu« ter da je »soodgovorna za krajšanje pravic slovenske manjšine«. Navajajo mdr. dvojezične krajevne napise, ki da jih je zaradi konsenza znatno manj, kot bi jih po razsodbi ustavnega sodišča leta 2001 naj bilo, ter tudi nedavno napoved predsednika Heimatdiensta Josefa Feldnerja, da želi ob stoletnici plebiscita postaviti spomenik Hansu Steinacherju, in pozivajo Kaiserja, naj nastop Feldnerja in Sturma odpove.

Član konsenzne skupine Marjan Sturm v odzivu na kritiko iniciative ostro zavrača vse očitke in ugotavlja, da so sopodpisniki memorandumu leta 2011 bili predsedniki osrednjih političnih organizacij koroških Slovencev in ne konsenzna skupina. Nadalje pa tudi zaradi njegove intervencije da spomenika Steinacherju ne bodo postavili. Ozračje na Koroškem je danes drugačno ter se je prav zaradi dialoga s Heimatdienstom izboljšalo in je upravičeno govoriti o »zgodbi o uspehu«, je poudaril Marjan Sturm.

- »Europeada je evropski veledogodek«. Intervju: Marko Loibnegger. Pogovarjal se je: Sebastjan Trampusch. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 4-5

Marko Loibnegger v pogovoru

<https://www.novice.at/novice/sport/europeada-je-evropski-veledogodek/>

16. novembra, ob 16. uri, bo v K3 v Škocjanu potekalo žrebanje skupin za Europeado 2020. Dobrih sedem mesecev pred športnim veledogodkom smo povabili na intervju Marka Loibneggerja, predsednika društva Europeada, ki je odgovorno za organizacijo prireditve. Spregovoril je o aktualnem stanju priprav, nasprotovanju projektu znotraj in zunaj manjšine. Kot poslovodeči tajnik Slovenske športne zveze pa je povedal več o dosedanjih dosežkih in načrtih za prihodnost.

Bi na kratko povedali, zakaj je Europeada 2020 pomembna za koroške Slovence in deželo Koroško?

Marko Loibnegger: Europeada je evropski veledogodek, ki bo našo narodno skupnost postavil v središče pozornosti ne le v tednu dogodka samega, temveč tudi že bistveno prej – in upam, da tudi še dolgo po tem. Kaj podobnega se nam koroškim Slovencem že dolgo ni »zgodilo« in velika želja nas vseh naj bi bila, da v dobro nam vsem postorimo vse za to, da bo prireditev uspela na vseh ravneh.

Do Europeade je še malo več kot sedem mesecev. Kako daleč ste s pripravami? Teče vse po načrtih?

Široko zastavljen spored, ki poleg nogometnega turnirja vključuje tudi kulturne prireditve, sodelovanje s šolami in socialnimi ustanovami ter trajnostne učinke, je bil eden od glavnih vzrokov, zakaj nam je sploh uspelo prekositi finančno kot tudi strukturno bistveno močnejše sotekmece nemške manjšine na Danskem, ki so se prav tako potegovali za izvedbo Europeade 2020. Vsa ta omenjena področja je treba zdaj uresničiti. Ne le zato, ker moramo, temveč tudi zato, ker si to iz srca želimo in iz prepričanja delamo. Kroničnim kritikom vsega in vsakega je treba na tem mestu omeniti, da se v dobrobit manjšine kot pripravljalni tim osebno in do določene mere tudi finančno spuščamo na zelo vroč teren. Zato iskrena hvala vsem tistim, ki nam z dobro voljo, pripravljenostjo, znanjem in veseljem pomagajo in stojijo ob strani že zdaj: društva, šole, ustanove, posamezniki ...

Dosedanje Europeade leta 2008 v Švici, 2012 v Nemčiji in 2016 v Italiji so bile zelo dobro pripravljene. Kaj bo 2020 novega na Koroškem?

Minule Europeade so vse bile zgledne in za nas sodelujoče nepozabne. Človeku po navadi najbolj ostanejo v spominu stvari, ki se dotaknejo srca. Zagotovo je ena teh stvari bila brezpogojna pomoč, sodelovanje in iskrena želja po skupnem dobrem, ki smo je bili deležni gostje dogodkov, kot tudi manjšine same, ki so organizirale pretekle Europeade. Sodelovanje in pomoč sta torej področji, na katerih se koroški Slovenci od drugih evropskih manjšin lahko še kaj naučimo. Velika želja po skupnosti in tudi druženju poleg nogometnih zelenic je bila tudi vzrok temu, da bodo prvič vsi aktivni, kot tudi spremljevalci in navijači nastanjeni v t. i. Europeada-vasi ob Klopinjškem jezeru, kar je zagotovo velika novost Europeade pri nas na Koroškem.

Začetni načrt, da bi se Europeada tudi financirala iz proračuna ob 100-letnici plebiscita, je buril duhove pri svobodnjakih in v koroških dnevnikih. Dobro obveščeni krogi so nam po-šepnili, da so tudi znotraj manjšine nasprotovanja ...

Vsi vemo za napade iz večinskega naroda, ki smo jih bili deležni na začetku kandidature in tudi kasneje. Bolj boleče pa je dejstvo, da tudi znotraj narodne skupnosti Europeada povzroča številna brezna, s katerimi mi kot društvo in pripravljalni tim nikakor nismo računali. Čeprav vlagamo ves naš trud v to, da ustvarimo Europeado 2020, ki bo ostala v spominu kot lep in trajen mejnik predvsem nam koroškim Slovencem, je le težko vsem narediti prav. Vrvi in smeri, v katere vlečemo znotraj manjšine, so kar številne in pod vplivom raznih političnih, društvenih in tudi osebnih interesov.

Ena izmed točk, ki najbolj buri duhove med funkcionarji znotraj manjšine, naj bi bila izbira prizorišč nogometnih dvobojev ...

Trenutno smo v finalni fazi, da določimo vsa prizorišča nogometnih dvobojev. Dejstvo je, da bodo na seznamu le-teh tudi igrišča, na katerih so pripadniki narodne skupnosti v preteklosti doživljali nemalokrat nacionalno obarvane in tudi fizične napade. Vseh teh dejstev ne moremo in ne smemo tajiti, vendar smo mnenja, da je Europeada 2020 možnost rušenja starih pregrad in zamer ter priložnost ustvarjanja spoštovanja, ki bi si ga narodna skupnost na Koroškem že zdavnaj zaslužila. Te razne odtenke spoštovanja drug do drugega želimo spodbujati in živeti. Velik zgled medsebojnega spoštovanja, človečnosti in iskrenosti so nam klienti delavnice Florijan v Globasnici, ki so ustvarili za goste žrebanja Europeade 16. novembra v Škocjanu unikatna darila.

Kako se pripravlja reprezentanca koroških Slovencev Team Koroška na Europeado na domačih tleh?

Po zaključenem jesenskem krogu prvenstva je načrtovano prvo srečanje in tudi skupen dvodnevni trening ekipe »Team Koroška«. Dolgoletni igralci ekipe in stebri moštva so izrazili željo, da bi se razširjeni kader igralcev Europeade redno srečeval. Pri teh srečanjih naj bi se ekipa izpopolnjevala v taktičnem razumevanju na igrišču, predvsem pa se naj krepijo medsebojni človeški odnosi in prijateljstvo

- **O diplomatu med »Kakanijo in Wilsonio« Ivanu Šveglu. Avtor: Lev Detela. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 6**

Slovenski kulturni center Korotan

<https://www.novice.at/kultura/literatura/o-diplomatu-med-kakanijo-in-wilsonio-ivanu-sveglu/>

Dunaj. 29. oktobra je v dunajskem Korotanu na skupni prireditvi s celovško Mohorjevo založbo in Inštitutom za Vzhodnoevropsko zgodovino dunajske univerze znani zgodovinar in nekdanji veleposlanik Slovenije v Avstriji Andrej Rahten predstavil svojo najnovejšo knjigo.

Pod naslovom Med Kakanijo in Wilsonio je izšla pri Mohorjevi založbi v zbirki Studia diplomatica slovenica.

To je že četrta knjiga iz omenjene zbirke, ki opravlja važno informativno nalogo. Precej časa je bilo namreč v širši javnosti malo znano, da so Slovenci že v habsburški monarhiji pa tudi v nekdanji Jugoslaviji opravljali visoke diplomatske dolžnosti. Umetnostni zgodovinar Izidor Cankar je bil na primer v Argentini Diplomat dveh Jugoslavij, kot pove naslov ene od knjig iz omenjene zbirke. Eden najpomembnejših diplomatov, rojenih na slovenskih tleh, pa je bil zagotovo baron Sigismund (Žiga) Herberstein iz Vipave (1486 – 1566), kot je naglasila na dunajski prireditvi univerzitetna profesorica Marija Wakounig, ki je vodila pogovor z referentom Rahtenom. Herberstein je po nalogu dunajskega dvora potoval v posebni misiji v Rusijo in o tem napisal v njegovem času slovito knjigo Moskovski zapiski.

V svojih izvajanjih je Rahten najprej naglasil, da se je med vsemi diplomati slovenskega rodu v avstrijski monarhiji najvišje povzpел baron Josef Schwegel. Svojo kariero je začel kot diplomat v Aleksandriji in v Carigradu. Pripravil je egiptovski obisk cesarja Franca Jožefa leta 1869 ob odprtju Sueškega prekopa.

Glavna oseba Rahtenove nove knjige Med Kakanijo in Wilsonio je Schweglov nečak Hans Schwegel oziroma Ivan Švegel. Zanimivo je, da je prišel kot tudi drugi tedanji Slovenci v diplomatsko službo, ki je bila v cesarski Avstriji v bistvu pridržana za plemiške kroge, iz preprostejših kranjskih kmečkih razmer. Večino šolanja je opravil na Dunaju, med drugim v slovitem Terezijanišču. Očitno je imel precej težaven značaj, ker se je vedno znova zapletel v spore s podrejenimi pa tudi nadrejenimi in bil večkrat odstavljen in prestavljen na nova službena mesta. Služboval je najprej od leta 1899 kot vicekonzul v Chicagu in Pittsburghu, pozneje kratko v Zürichu in v Capetownu v Južni Afriki ter v Solunu, kjer je podpiral boj balkanskih narodov proti osmanskem turškemu režimu. Od leta 1909 je bil avstro – ogrski konzul v Kanadi, najprej v Montrealu, nato pa je kot prvi avstro – ogrski konzul za zahodno Kanado služboval v Winnipegu. Ker se je spet zapletel v spore, je bil odpoklican s položaja. Nazadnje je služboval v Denverju in nato v St. Louisu v Združenih državah Amerike, kjer je pričakal prvo svetovno vojno, v katero se Združene države do leta 1917 niso vključile.

Zanimivo je, da je Šveglu uspelo navezati pristrčne stike z ameriškim predsednikom Wilsonom, kar bi lahko koristilo slovenski delegaciji na pariških mirovnih pogovorih po prvi svetovni vojni, ko bi znala to navezo izkoristiti. Nekaj časa je bil minister brez listnice v beograjski Živkovičevi vladi in med letoma 1931 – 1933 jugoslovanski veleposlanik v Argentini.

Med drugo svetovno vojno je zašel v težave z nemškim okupatorjem, po drugi svetovni vojni pa z novo jugoslovansko oblastjo na po stricu podedovanem blejskem posestvu, ki ga je poimenoval po ameriškem predsedniku Wilsonia. Umrli je leta 1962, pokopan pa je v Solkanu, kamor se je umaknil k svoji življenjski spremljevalki.

Zanimivo prireditve v dunajskem Korotanu, katere se je udeležila tudi slovenska veleposlanica v Avstriji Ksenija Škrilec, sta z glasbeno spremljavo popestrila violinistka Monika Volarič in klarinetist Andraž Jagodic. Večer se je zaključil s prijetnim martinovanjem – ne le s knjigami, temveč tudi s pogostitvijo, ki jo je pripravilo istrsko podjetje Monte Rosso.

- **Odslikani koroška stvarnost in razklanost. Avtor: Franc Wakounig. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 7**

Boroveljski Cafe Nostalgicum

<https://www.novice.at/kultura/odslikani-koroska-stvarnost-in-razklanos/>

Borovlje. Cafe Nostalgicum, občasna literarno-družabna pobuda boroveljskega igralca Maxa Achatza in Kulturringa, je minulo nedeljo, 3. novembra, v boroveljski gradič privabila veliko poslušalcev.

Napovedan je bil pogovor o nekdanjem učitelju in kulturnem delavcu Mathiasu Ruppacherju. Eden njegovih sinov je namreč iz očetovega dnevnika in številnih drugih podlag pripravil lično knjižico, ki nudi zanimiv pogled na pot človeka, rojenega Svečana, ki so ga zaznamovali slovenska materinščina, medvojno nemškonacionalno celovško učiteljišče, doživetja in preživetja kot nemški vojak na Finskem, angažma kot dober učitelj na dvojezičnih šolah in pripadnost združbi tako imenovanih domovinskih društev kahade in brambovci. Bil je razpet med obsojanjem pregona koroških Slovencev leta 1942, zanj je to bil neodpustljiv zločin nad njegovimi sodeželani, in povojnim tesnim sodelovanjem z nemškonacionalnimi in protislovenskimi domovinskimi organizacijami. Znal je slovensko in slovenščino tudi poučeval, pa svojih otrok ni naučil jezika, niti jih ni prijavil k dvojezičnemu pouku. A doma se je z njimi igral šolo in jih učil slovenščine.

To je bila prireditve, ki je spričo številnih podobnih usod in življenjskih kurikulov navzočega občinstva na eni strani odstirala neznosno duhovno in politično dvo- in večtirnost koroške politične in človeške stvarnosti, na drugi pa je izzvala razmišljanje in refleksijo o njej in o posledicah za posameznika in družbo.

Z izbranimi in primernimi pesmimi so prireditvi svoj pečat vtisnili tudi Komorni zbor SPD »Borovlje«, prilična skupina Ebner-Gsong in skupina »Die Unvollendeten«. Roman Verdel je razgrnil ozadja nastanka pesmi »Pihljaj vetrič«, ki jo je tik pred svojo smrtjo 1. julija 1944 v kacetu Ravensbrück napisala Katarina Miklav, Šartevka v Lepeni, rojena Haderlap, izgube pa jo je otela naravoslovka Angela Piskernik.

- **Moj svet med Krasom in morjem. Avtor: Bojan Wakounig. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 7**

Drago Štoka

<https://www.novice.at/kultura/literatura/moj-svet-med-krasom-in-morjem/>

Celovec. »Ni mi žal energij, ki sem jih vložil za spoznavanje krajev in ljudi naše zemlje. Najprej za odkrivanje krajev moje domovine, ki segajo od morja do Triglava, od Karavank do Soče in Kolpe in Gosposvetskega polja. Slovenija je najlepša dežela na svetu, ker ima vse to, česar druge dežele nimajo ali pa nimajo v takem obsegu, kot ga ima Slovenija.«

Kratek odlomek iz knjige Moj svet med Krasom in morjem je povsem značilen za njegovega avtorja Draga Štoka: zanj se svet ne konča na robovih Tržaške, njegovo slovenstvo presega okove

regionalne jezikovne skupnosti, ko se ozira naokoli, njegovo oko vselej odkrije kaj lepega, naj si bo v naravi ali zlasti pri ljudeh.

Drago Štoka, dolgoletni predsednik Sveta slovenskih organizacij, enega izmed obeh krovnih združenj Slovencev v Italiji, nekdanji deželni poslanec stranke Slovenska skupnost v Furlaniji-Juljski krajini in odvetnik, ki ima bistvene zasluge za priznanje italijanskih oblasti, da so v tržaškem koncentracijskem taborišču Rižarna morili predvsem Slovence, je bil s Koroške vselej čustveno in prijateljsko povezan. O tem priča leta 2016 pri celovški Mohorjevi založbi izdana knjiga Koroška v mojem srcu, pa tudi pravkar pri taisti založbi izdana knjiga Moj svet med Krasom in morjem.

V avtobiografskih črticah leta 1937 rojeni avtor riše svoje življenje od otroštva v Dlanji vasi na Kontovelu, od fašističnega izničitvenja slovenskega jezika do poveljnih upov v narodni in kulturni razcvet, tja do navdušenja med obiskovanjem gora tudi v visoki starosti. Štoka kot izkušeni narodni politik pri tem komentira tudi nekdanje in aktualne razmere med Slovenci v Italiji, pri čemer kljub prenekateremu razočaranju še vedno vztraja pri optimizmu. »Res je, da smo kvantitativno, se pravi številčno nazadovali, zato pa smo napredovali kvalitativno,« kakor je dejal na nedavni predstavitvi svoje knjige v Slovenskem knjižnem centru v celovški Mohorjevi knjigarni.

- **Janko Kulmesch je pripravil, napisal in uredil knjigo v spomin Fricu Kumru-Črčeju. Avtor: Emanuel Polanšek. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 11**

»V samostojnosti je moč«

<https://www.novice.at/kultura/literatura/janko-kulmesch-je-pripravil-napisal-in-uredil-knjigo-v-spomin-fricu-kumru-crceju/>

Pliberk. Na 256 straneh je avtor Janko Kulmesch – izkušen novinar, nekdanji glavni urednik Našega tednika in zdaj urednik Novic – posrečeno strnil zajeten popis življenjskih stezic svojega pliberškega rojaka, politika, kulturnika, lovca in narodnjaka Frica Kumra, ki se je svoje žive dni pokončno uvrstil v krog zavedne Črčejeve rodbine.

V uvodu je avtor zapisal, da pričujoča knjiga ni nobeno znanstveno delo, temveč prihaja izpod peresa novinarja, ki je kot pliberški občan in poznejši urednik Našega tednika ter Novic od vsega začetka pozorno spremljal tudi dogajanja v domači občini ter še posebej delovanje pliberške Enotne liste. Po zaslugi Franca Lienharda da je začel spoznavati pomen samostojnega političnega gibanja koroških Slovencev. V pliberški občini ga je takrat poosebljal Mirko Kumer-Črčej (1910–1981), oče Frica Kumra, ki mu je posvečena ta knjiga. O njem pravi: »Tudi njega sem spoznal že kot mlad dijak in študent. Imel sem priložnost, da sem sodeloval s pliberško frakcijo kot mlad zaupnik EL ter nepoklicni novinar Našega tednika. Bil je to čas ortstafesturma, kampanje za preštovanje koroških Slovenk in Slovencev, hkrati pa tudi čas preporeda samostojnih list, za kar si je pridobil velike zasluge tedanji osrednji tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) Filip Warasch.

Fric Kumer je kot občinski odbornik nasledil svojega očeta na volitvah leta 1973, vendar še ne na krmilu frakcije. Takrat je bil to Štefan Trampusch (1925–1984) iz Nonče vasi, uspešen lesni podjetnik, dober poznavalec gospodarske politike in spreten ter tudi od članov drugih frakcij spoštovan občinski politik. Na žalost ga je huda bolezen še v mandatni dobi 1973–1979 prisilila, da se je odpovedal vsem funkcijam, pred božičem leta 1986 pa je v komaj 59. letu starosti za vedno ugasnila njegova življenjska sveča. Tako je bilo po svoje logično, da je bil Črčejev Fric že na naslednjih občinskih volitvah leta 1979 glavni kandidat pliberške Enotne liste. Od tega časa naprej sem ga spremljal kot poklicni novinar Našega tednika, nekaj časa pa tudi kot poslušajoči tajnik Kluba slovenskih občinskih odbornikov (KSOO), pri katerem je leta 1985 Fric Kumer prevzel vodstvo. Številni intervjuji, pogovori in posveti, ne nazadnje pa tudi sproščeni prijateljski pogovori, so mi pomagali podrobneje spoznavati vsestransko javno delovanje Črčejevega Frica v korist pliberške občinske ter slovenske narodne skupnosti.« Janko Kulmesch je v knjigi dal besedo tudi številnim sopotnikom in sotrudnikom Frica Kumra, ki se mu je – predvsem tudi po njegovi zaslugi – uresničil v domači občini njegov veliki sen – Kulturni dom Pliberk. O vsestransko odprtem koroškem Slovencu in kulturniku širokih obzorij Fricu Kumru, ki je zaradi te svoje odlike dobil častni naziv »pliberški zunanji minister«, v knjigi spregovori

vrsta kulturnikov, politikov, znanstvenikov in novinarjev, ki jim bo ostal Fric Kumer v svetlem spominu. Janko Kulmesch pa se je rojaku Fricu Kumru oddolžil z lepo spominsko gesto – s prisrčno knjigo.

- **Delovni sestanek v senci žitajske trte. Avtor: Bojan Wakounig. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 11**

2. Srečanje kmetič SJK

<https://www.novice.at/novice/delovni-sestane-v-senci-zitajske-trte/>

Na majhni viničarski kmetiji Rozije Hren na Vinogradih pri Žitari vasi, kjer je vinska trta spet doma, so se v sredo, 29. oktobra, srečale kmetice iz Podjune in Roža.

Vinogradi pri Žitari vasi. Na srečanje, že drugo zapored, je vabila Marinka Mader Tschertou, zbornična svetnica Skupnosti južnokoroških kmetov in kmetič v koroški kmetijski in gozdarski zbornici.

Vinogradi so prisojna reber med Goslinjskim jezerom in Malčapami. Dokler trtna uš in bolezni niso opravile svoje, so se v tej okolici kar vrstili vinogradi, o čemer pričajo imena vasi, zaselkov in ledin, pa tudi krajevnega prosvetnega društva »Trta«.

Rozi Hren, Kranjčinja iz Gorič in priznana ter ugledna vinogradnica, je kmečkim tovarišicam predstavila svojo dejavnost, ki je zanjo kot zdravilo. Od leta 2006, ko je napravila vinogradniški tečaj, na 1,5 ha površine skrbno in trajnostno sonaravno – »pri nas je dosti kraja za ptice, črve, koke (žuželke) in metulje« – goji okoli 3000 trt, ki so zanjo kot otroci. Med staro domačo vrsto izabelo bujno rastejo in rodijo vinske trte, bele in črne, ki so jih dobili iz Freiburga v Nemčiji. Že večkrat nagrajena vina znamke »Vino Hren« niso naprodaj v trgovinah ali gostilnah, ampak jih dobite le pri Roziji Hren na Vinogradih. Obvezen naj bi bil ogled stare vinske kleti, ki jo je Rozi obnovila in spremenila v kraj srečanja, pogovora ter pokušanja dobre kapljice. Prav v tej kleti, kjer vsakogar pozdravlja napis »Kolkor kapljic, tolko let«, so se ob pokušanju vin in okusnem domačem prigrizku kmetice vsedle skupaj in preresetale kup vprašanj, s katerimi se ubadajo in spopadajo, pa tudi o pobudah je stekla beseda. Marinka jim je poročala o delu v zbornici in o predlogih, ki jih je vložila SJK. Ogled vinograda pa je zavrli močan naliv.

- **Teden srečanja Caritas v okraju Velikovec. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 12**

Cerkev in socialna skrb

<https://www.novice.at/novice/teden-srecanja-caritas-v-okraju-velikovec/>

Velikovec. Kaj si ljudje želijo, kaj jih skrbi? Kaj Cerkev dela na socialnem področju, kje so potrebna dodatna prizadevanja, kako uresničevati človekoljubno poslanstvo? Ta vprašanja bodo v središču Tedna srečanja, ki ga koroška Caritas prireja med 9. in 17. novembrom pod geslom MI.skupno – WIR.gemeinsam v okraju Velikovec.

Caritas organizira niz prireditev in dogodkov skupaj s koroško katoliško cerkvijo, začetek pa bo v soboto, 9. novembra, ob 18. uri z bogoslužjem v Dobrli vasi. Mašo v farni cerkvi bo bral direktor koroške Caritas Jože Marketz, pevsko jo bodo obogatili združeni zbori iz dekanije. Med vrsto prireditev se v nedeljo, 10. novembra, uvršča tudi misijonska tombola za otroke v Angoli ob 14.30 v farni cerkvi v Šent-primožu. V ponedeljek velja omeniti predavanje in pogovor o spremljanju starejših ljudi z demenco ali brez nje, začel se bo ob 19. uri v domu za starejše v Pliberku, sodelovali bosta Gabi Amruš-Glantschnig in s. Regina Tolmaier.

V petek in v soboto bo v farni dvorani v Šmihelu med 9. in 18. uro v odprtem ateljeju ust-varjalo 14 umetnikov in umetnic za dobrodne namene. Svoja dela bodo dali na ogled v nedeljo, 17. novembra, v Domu v Tinjah, kjer se bo ob 14.30 začela zaključna prireditev Tedna srečanja Caritas v okraju Velikovec.

- **Bralni dan v LŠ Lipa ob Vrbi. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 12**

<https://www.novice.at/novice/mladina/bralni-dan-v-ls-lipa-ob-vrbi/>

Lipa ob Vrbi. V polno nabiti dvorani v ljudski šoli Lipa ob Vrbi so se zbrali šolarji Vrbe, Lipe in Šentilja, da bi prisluškovali bralnemu koncertu Armina Pongsa. Ker so se šolarji za ta koncert že v urah glasbe naučili pesmi in tekste, je bilo navdušenje zelo veliko, ko so smeli na koncertu skupno zapeti. Prisluhnili so pa besedam iz knjig predavatelja. Vsi učitelji in šolarji so bili navdušeni. Posebno navdušenje je vladalo tudi v pisalni delavnici, ki je sledila po koncertu v razredu. Zelo zbrano in lepo so pisali in oblikovali tekste. Zvečer pa so se še usedli starši, v okviru šole staršev, za šolsko klop in prisluhnili besedam, ki jih je povedal predavatelj Armin Pongs. Ob koncu dneva so pa bili res vsi bogati: v sliki, besedi in vsebini zares zanimivega bralnega dneva.

Šolarji so obljubili ob koncu, da se bodo potrudili se čim bolj odmakniti mobilnemu telefonu, računalniku in da bodo od danes ustvarjali z branjem spet slike v glavi, s tem, da bodo več brali. Upamo!

- **Kultura in pesem gradita mostove. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 13**

»Dober večer, sosed« v Ledincah

<https://www.novice.at/kultura/kultura-in-pesem-gradita-mostove/>

Ledince. »Dober večer, sosedje«, tako je pozdravila predsednica SKD Jepa-Baško jezero Anica Lesjak-Ressmann številno občinstvo, ki je napolnilo dvorano kulturnega doma v Ledincah na prireditvi »Dober večer, sosed«.

Med gosti sta bila župnika Jurij Buch in Stanko Olip, občinski odborniki Marko Ressmann, Thomas Kopeinig in Markus Regenfelder ter Hans Mosser, pobudnik in nositelj ideje prireditev »Dober večer, sosed«, ki imajo na Koroškem že desetletja dolgo tradicijo.

Skozi cel večer je bila čutiti močna življenjska volja in utrip slovenskega kulturnega delovanja v mladostni svežini. Saj sta ravno kultura in pesem tisti, ki gradita mostove do soseda ali kakor je bilo slišati v pesmi rajnega slovensko koroškega pesnika Andreja Kokota, »da bi srečal soseda in z njim spregovoril nekaj preprostih besed, da bi bila pesem ...« Iz sosednjih Loč so prisluhnili pesmi mešanega zbora Faakerseeklang, pod vodstvom Seppija Urschitza ter Heidi Binter. Iz šentjakobske občine pa so prispeli mladi glasovi Tri Rožice z Leno Krautzer. Kulturno glasbena piramida SKD Jepa-Baško jezero je ob pestrem in razgibanem večeru segala od najmlajših do zrelih let. Zapeli so:

Otroška skupina JEPCA, ki jo vodijo Antonia, Ilka in Theresia Ressmann ter Mirjam Wrolich-Mosser in Elisabeth Kont-schitsch, dekliški zbor mladi akzent, prepeva pod taktirko Veronike Lesjak, skupina akzent, vodi Anica Lesjak-Ressmann, tamburaški ansambel Loče, igra pod vodstvom Erike Wrolich ter Moški zbor, ki poje z Alexom Schusterjem, tokrat v zastopstvu Marko Ressmann. Mladinska gledališka skupina je z izvlečki iz Malega princa zaokrožila prelep večer pod Jepo. Mlade gledališke zvezde so namenile besede številnim poslušalcem in gledalcem »Kdor hoče videti, mora gledati s srcem. Bistvo je očem nevidno.«

Prijeten in čudovit kulturni večer je izzvenel ob domači mavžni Ibovnikove družine Baumgartner ter ob dobri kapljici.

- **Kariera bi bila, a bi bila čedalje bolj od ljudi. Avtor: Bojan Wakounig. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 13**

Portret: Natascha Kropiunik

<https://www.novice.at/novice/lokalno/kariera-bi-bila-a-bi-bila-cedalje-bolj-od-ljudi/>

Bilčovs. Po dveh desetletjih, poklicnih uspehov ji v tem času ni manjkalo, je Natascha Kropiunik dala odpoved na banki in se ponovno spoprijela z novim izzivom: tokrat z mentalnim treningom.

Ko je vse postavljeno, kakor mora biti, ko vse deluje, potem ji postane dolgčas, pravi Natascha Kropiunik. In potem začne iskati nove izzive, na novo postavlja poklicno okolje, zavestno se odpove

že pridobljeni varnosti. Z letošnjim oktobrom se je Natascha Kropiunik lotila nove naloge in v domači Branči vasi pri Bilčovsu odprla mentalni studio.

Okroglih 20 let je Natascha Kropiunik, po izobrazbi sicer prevajalka za slovenščino, italijanščino in nemščino, delala v bančništvu – prej si tega niti najmanj ni predstavljala, a ravno znanje jezikov ji je odprlo vrata v nepričakovano poklicno okolje. Za avstrijsko banko je vzpostavila poslovalnico v Ljubljani, ko je bila ta utečena, je novo nalogo dobila v Italiji, ko je tam vse delovalo, se je vrnila na Koroško in prevzela vodenje poslovalnice na celovškem Novem trgu. Bila je na čelu 30 sodelavcev, v zavesti, da »pri tako veliki ekipi po navadi zares dela samo polovica, drugi pa se zanašajo na bolj delovne,« pravi. Tvorijo se podskupine, nastane dinamika, ki lahko kaj hitro spolzi izpod nadzora. In prav v teh okoliščinah se ji je potrdilo, da očitno zna delati z ljudmi. Z utrditvijo zaupanja, odkrito komunikacijo in vzpostavitvijo jasnih struktur ji je uspelo, da so se sodelavci znali sami motivirati za učinkovitost, in to se je videlo tudi v doseženih poslovnih ciljih, poudarja. Ekipa je začela delovati, kakor mora, Natascha Kropiunik pa je začela iskati nove izzive.

Opravila je izobrazbo za mentalno trenerko, najprej za odrasle, nato dodatno še za otroke, in s koncem letošnjega septembra je dala odpoved na banki. Šla je »z varne, zelo varne, dobro plačane pozicije na svoje.«

Na banki bi imela pred seboj še kariero, »bila pa bi čedalje bolj od ljudi.« In tako je domačo garažo – garaže vsaj v ameriškem dojemaju nasploh veljajo za gojišče novih idej in poslovnih poti – preuredila v mentalni studio s sijajim pogledom na Karavanke in ga uradno odprla v soboto, 19. oktobra. Z mentalnim treningom želi tako posameznikom kot skupinam in podjetjem svetovati pri doseganju ciljev, odpravi notranjih blokad, odkrivanju sposobnosti, izboljšanju odnosov v ekipi, pri prepoznavanju izzivov sedanosti in pri spoprijemanju z njimi. »Gre tudi za to, da začnemo bolje komunicirati in živeti v sedanosti, ne pa da svoje želje in cilje odlagamo v prihodnost, po možnosti kar v čas upokojitve.« Skratka, njena ponudba je namenjena vsem starostnim skupinam in vsem poklicnim profilom, zagotavlja.

Sama o sebi je Natascha Kropiunik prepričana, da se ji bo posrečilo tudi na novem poklicnem polju. »Spoznala sem, da mi je najbolj važno delati z ljudmi in da imam za to talent.« Dolgčasa se ji pri tem delu verjetno ni treba bati.

- **Slovenski šahisti dokaj uspešni! Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 14**

Koroško ekipno prvenstvo 2019/2020

<https://www.novice.at/novice/sport/slovenski-sahisti-dokaj-uspesni/>

Celovec/Bekštanj. V Slovensko športno zvezo (SŠZ) včlanjeni šahovski klubi so dokaj uspešno začeli jesenski del koroškega ekipnega prvenstva v šahu. Najbolje ekipa Slovenske športne zveze/Posojilnica Bank, ki v okrajni ligi vzhod po dveh tekmah in dveh zmagah (7:1 proti Gnesau, 4,5:3,5 proti Raiffeisen Celovec) zaseda prvo mesto na lestvici in je tako na najboljši poti, da se vrača v (reformirano) vsekoroško spodnjo ligo.

Slednja od letošnje sezone dalje šteje le še 12 ekip in ni več – kot v zadnjih letih – deljena v vzhodno in zahodno skupino s po desetimi ekipami. V njej nastopa ekipa Zugzwang Celovec-Otoče, v kateri igrajo štirje Slovenci, nekdanja igralca SŠZ Gorazd Živkovič in Franci Rulitz, nadalje Franc-Jozef Topolovec ter mladi Rok Selan. Ekipa je doslej dvakrat remizirala (4:4 proti Admiri Beljak in Trgu), enkrat pa tesno izgubila (3,5:4,5 proti Leisachu). Z dvema točkama je Zugzwang po treh krogih na lestvici šesti.

V koroški ligi, najvišji deželni ligi, pa se bori za točke prva ekipa ŠD Bekštanj. Po treh krogih je moštvo kapetana Seppija Galloba na osmem mestu na 12-mestni lestvici (dve točki). Doslej edina zmagaja je šahistom iz Roža uspela proti SGS Špital ob Dravi (6:2), tesno izgubili pa so proti Celovčanom in Rudi (obakrat 3,5:4,5).

Druga ekipa ŠD Bekštanj, ki nastopa v okrajni ligi zahod, pa je po treh krogih s štirimi točkami na odličnem četrtem mestu lestvice. Poln izkupiček točk sta pomenili zmagi proti Bistrici v Dravski dolini (4,5:3,5) in proti SGS Špital ob Dravi (6:2), nič točk pa je pomenil poraz proti Koča-Muti (2,5:5,5). Ekipa SŠZ/Posojilnica ima do konca leta 2019 še tri nastope, Zugzwang Otoče ter obe ekipi Bekštanja pa še po dva.

- **Visoko športno priznanje za Užnika. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 14**

Najboljši koroški športniki leta 2019

<https://www.novice.at/novice/sport/visoko-sportno-priznanje-za-uznika/>

Vrba. Minulo sredo, 30. novembra, je v Casineumu v Vrbi potekala 55. podelitev priznanj za najboljše športnice in športnike leta 2019, ki jih podeljuje Sportpresseklub Kärnten v kooperaciji z deželo Koroško. Koroški športni novinarji so med nagrajence izvolili tudi plezalca ŠD Šentjanž Nicolaia Užnika. Za svoje uspehe v minulem letu je prejel nagrado, ker je najbolj napredoval (Aufsteiger des Jahres). Med uspehe tega leta lahko šteje tretje mesto na svetovnem prvenstvu juniorjev v kombinacijskem plezanju in drugo mesto v skupnem seštevku tekmovanj evropskega pokala juniorjev v balvanskem in težavnostnem plezanju.

- **Kader se je zmanjšal na 10 igralcev. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 42, 8. 11. 2019, str. 15**

Po vsaki tekmi ima trener SAK Goran Lučič manj igralcev.

<https://www.novice.at/novice/sport/kader-se-je-zmanjsal-na-10-igralcev/>

Amaterji SAK so »posodili« članski ekipi svojega kapetana Elvisa Sahinoviča, ki si je strgal tetivo. Malo prej pa si je natrgal mišico Daniel Čamber. Medicinski personal ima polne roke dela - osrkbnik Ossi Manessinger in zdravnik dr. Igor Ogris. F: An.fotobox

17 igralcev + 2 vratarja je imel SAK po 15. juliju letos v svojem kadru. Od tega kadra je bilo trenerju Goranu Lučiču v porazu proti Gmündu na voljo še 9 igralcev, ostali so prišli vsi od amaterjev.

Kam so igralci šli? V glavnem so poškodbe znižale število iz tekme v tekmo, brez igralcev amaterske ekipe bi SAK v koroški ligi prvenstva sploh ne mogel končati. Razloge vidi trener Goran Lučič, ki je bil julija še športni direktor, v slabi udeležbi treningov, kar naj bi imelo za posledico stalne poškodbe. Toda tudi pod njegovim vodstvom se situacija ni izboljšala.

Kako naprej? SAK išče 5 do 6 novih igralcev, predvsem v ofenzivi. Nekaj igralcev v Sloveniji je vodstvo SAK bilo že dvakrat opazovati, ker si »mačke v žaklju« nihče ne upa več vzeti. V letu 50-letnice kluba bi bil izpad v podligo fatalen.

Primorski dnevnik, Trst

- (pv). Predlog dopolnila člena za slovensko manjšino : FJK - reforma lokalne samouprave gre prihodnji teden v deželni svet. Primorski dnevnik, št. 265 (8. nov. 2019), str. 19
- (maj) Stekel postopek zaščite za bivše begunsko taborišče : Padriče - nekateri vaščani so v preteklih dneh prejeli priporočeno pošto. Primorski dnevnik, št. 265 (8. nov. 2019), str. 5
- Ravel Kodrič. Odziv na poročanje z goriškega posveta o dr. Ernestu Jazbecu (rubrika Prejeli smo). Primorski dnevnik, št. 265 (8. nov. 2019), str. 19
- »Manjšini zagotoviti vidnost programov«: Slovenija – poziv Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Primorski dnevnik, št. 266 (9. nov. 2019), str. 18
- Na Evropskem forumu za jezikovne pravice ostra kritika Francije in drugih držav: v Bretaniji ob prisotnosti posebnega poročevalca Združenih narodov za manjšin. Primorski dnevnik, št. 267 (10. nov. 2019), str. 11
- Aleksej Kalc. "Antifašistične pomnike moramo danes čuvati bolj, kot smo jih doslej" : zgodovina - Aleksej Kalc o nekdanjem in sedanjem fašizmu. Primorski dnevnik, št. 268 (12. nov. 2019), str. 13

- Slovensko ime kraja poznajo, a ne vedo, kje je: Gorica, Nova Gorica – toponomastika. Primorski dnevnik, št. 268 (12. nov. 2019), str. 15
- Robi Šabec. Etnične skupine "okras" večine ali nevarni drugi : intervju - Irena Vujčić Pavlović iz srbskega kulturnega centra Danilo Kiš. Primorski dnevnik, št. 269 (13. nov. 2019), str. 4

- **Predlog dopolnili po meri manjšine. Peter Verč. FJK. Primorski dnevnik, Trst, 8. nov. 2019**

V deželnem svetu bodo prihodnji teden glasovali o reformi lokalne samouprave

<https://www.primorski.eu/se/predlog-dopolnili-po-meri-manjsine-GN384293>

V pristojnem odboru deželnega sveta so zaključili razpravo o reformi lokalne samouprave. Predlogu, ki ga je pripravila vlada, so dodali nekaj dopolnil - tudi taka, ki omenjajo pravice slovenske manjšine. Deželni svetniki bodo o zakonskem predlogu razpravljali prihodnji teden in o njem glasovali predvidoma v četrtek.

V osnovi gre za ukinitve medobčinskih zvez. Namesto teh deželna vlada predlaga sodelovanje med občinami v obliki pogodb, za še tesnejše sodelovanje pa bi se občine povezale v skupnost občin oz. skupnost goratih občin, kar sta nova upravna organa.

Z dopolnili, ki so jih sprejeli v odboru, so zakonu dodali dva člena z izrecno omembo slovenske manjšine in ostalih manjšin. Za Slovence je predvideno, da morajo skupnosti občin oz. skupnosti goratih občin izvajati državna in mednarodna določila o zaščiti slovenske manjšine, še zlasti člene o vidni dvojezičnosti in rabi slovenščine v javni upravi.

- **V čeških Pardubicah tudi o Viljemu Černu. Spletno uredništvo. Češka. Primorski dnevnik, Trst, 8. nov. 2019**

Predavanje prof. Ane Toroš v mestu vzhodno od Prage

<https://www.primorski.eu/goriska/v-ceskih-pardubicah-tudi-o-viljemu-cernu-NN384179>

Pred kakim tednom se je z gostovanja na Češkem vrnila prof. Ana Toroš iz Nove Gorice, ki jo dobro poznamo tudi pri nas v zamejstvu, saj velikokrat predava po naših društvih in šolah. O primorski ustvarjalnosti je že predavala v Italiji, v Franciji, večkrat v Nemčiji in na Češkem, tudi v daljni Argentini. Na Češkem se je tokrat mudila v mestu Pardubice, vzhodno od Prage, kjer je bilo v času prve svetovne vojne nastanjenih več sto goriških beguncev, zlasti Kraševcev. Po povratku nam je profesorica na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici povedala, da je na njenem večdnevem gostovanju na Filozofski fakulteti v Pardubicah imela cikel predavanj o literaturi Slovencev v Italiji, s posebnim poudarkom na družbeno-političnem delavcu in tudi pesniku Viljemu Černu ter nasploh o Beneški Sloveniji in Reziji. Drugi sklop predavanj je bil namenjen slovenskim avtoricam iz Trsta v medvojnem obdobju. Predavanja so potekala v slovenščini. Ker so bili poleg študentov slovenščine na predavanjih tudi češki študenti poljskega jezika in književnosti, je dr. Aleš Kozár z Univerze v Pardubicah sproti prevajal predavanje v češčino. Na predavanjih so bili prisotni tudi predstavniki slovenistov z Univerze v Brnu, ki so letos v sodelovanju z Univerzo v Novi Gorici organizirali strokovno ekskurzijo v naše kraje (Trst, Gorica). Obojestransko želja je, da bi se v kratkem organizirali še ekskurzijo v Beneško Slovenijo. Prav tako ostaja živa želja po okrepitvi raziskovanja na področju češko-slovenskih literarnih stikov in prevajanja slovenskih avtorjev iz Italije v češčino.

- **Razhajanja med Južnimi Tirolci. Sandor Tence. Južna Tirolska. Primorski dnevnik, Trst, 8. nov. 2019**

Različna gledanja na dvojno (italijansko in avstrijsko) državljanstvo

<https://www.primorski.eu/se/razhajanja-med-juznimi-tirolci-BN384047>

Vprašanje dvojnega italijansko-avstrijskega državljanstva za Južne Tirolce razdvaja tudi Južnotirolsko ljusko stranko (SVP). Predsednik bocienske pokrajinske uprave Arno Kompatscher namreč ni podprl peticije za dvojni potni list, za katero je dalo pobudo petdeset južnotirolskih javnih osebnosti, med katerimi je kar nekaj vidnih predstavnikov SVP, začenši s političnim tajnikom Philipom Achammerjem. Predsednik Pokrajine ocenjuje, da dvojno državljanstvo (do njega ne bi imeli pravice prebivalci italijanske narodnosti) ni ravno v evropskem duhu preseganja mej in skladno s politiko

sožitja na Južnem Tirolskem. Kompatscher tudi noče dodatnih napetosti in problemov z italijansko vlado, ki se je v prejšnji in sedanji sestavi odločno opredelila proti avstrijskim nameram.

Kompatscher se naslanja na javnomnenjsko raziskavo - izvedlo jo je bocensko podjetje Michail Gaismar, predstavili so jo na Dunaju – iz katere izhaja, da večina Južnih Tirolcev ne kaže zanimanja in interesa za dvojno državljanstvo. Zanimivo je, da dvojno državljanstvo večinsko ne odklanjajo samo pripadniki italijanske, temveč tudi nemške skupnosti.

- **Žiga Zois, Casanova in Trst. Poljanka Dolhar. Trst. Primorski dnevnik, Trst, 10. nov. 2019**

Delo prof. Marije Kacin bodo predstavili v ponedeljek v Narodnem domu

<https://www.primorski.eu/kultura/ziga-zois-casanova-in-trst-NM385843>

Pustolovec in zapeljivec Giacomo Casanova ter podjetnik in mecen Žiga Zois sta se poznala in si dopisovala. »Spoznala sta se v Trstu, najverjetneje leta 1772, v Casino Nobile, kjer se je takrat zbirala tržaška elitna družba,« pravi profesorica Marija Kacin, avtorica zanimive knjige *Žiga Zois, Casanova in Trst*, ki je izšla pri idrijski založbi Bogataj. Knjigo bodo **v ponedeljek, 11. novembra, ob 17. uri** predstavili v tržaškem Narodnem domu. V pogovoru za naš dnevnik je nekdanja profesorica italijanskega jezika in književnosti, sicer pa prevajalka in avtorica številnih študij, spregovorila o svojem raziskovalnem delu v beneškem Državnem arhivu, Zoisovih pismih, Casanovovi dejavnosti informatorja, ki je na beneške državne inkvizitorje redno pošiljal natančna poročila ... Pa tudi o tem, zakaj na Zoisovi palači v Trstu nimamo še spominske plošče.

- **»Zgodbe beguncev smo začutili«. Katja Munih. Gorica. Primorski dnevnik, Trst, 12. nov. 2019**

V četrtek v KC Bratuž na ogled multimedijška predstava z naslovom Con-front

<https://www.primorski.eu/goriska/zgodbe-beguncev-smo-zacutili-XL386572>

»Imeli smo veliko odgovornost, delali smo projekt o stvareh, ki jih sami nismo izkusili. To je bolečina nekoga drugega, beguncev v času prve svetovne in danes, a njihove zgodbe smo zelo začutili,« pravi mlada filmska ustvarjalka Neli Maraž, ki je skupaj z glasbenikom Samom Vovkom predstavljala slovenski del mednarodne ekipe, sodelujoče pri ustvarjanju dokumentarnega filma Hey, Youth! in glasbeno-vizualnega koncerta. Oboje skupaj tvori multimedijško predstavo o prvi svetovni vojni in vojnah, ki so ji sledile, predvsem skozi zgodbe vojnih beguncev.

Nastala je v sklopu evropskega projekta na EU Programu Ustvarjalna Evropa in bo v četrtek ob 20.30 na ogled v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Multimedijška predstava z naslovom Con-front je nastajala na petih kulturnih rezidencah, v zadnjem letu in pol jo je ustvarilo deset izbranih mladih glasbenikov in vizualnih umetnikov iz Slovenije, Italije, Francije, Belgije in Severne Makedonije. V projektu sodelujejo Fundacija Poti miru v Posočju, kulturni centri iz Francije, Belgije in Severne Makedonije. Slovenski pridruženi projektni partnerji pa so Goriški muzej, Zavod za šport, kulturo, mladino Občine Tolmin in Kino Šiška Ljubljana.

»Vsebinsko je interpretirana na sodoben avdio-vizualni način in prav z uporabo novih tehnologij lahko vsebino in sporočilo tega projekta še posebej približamo mladim. Čeprav izhajamo iz vojne preteklosti, sedaj govorimo o miru in mislim, da je to lahko zgled na evropski ravni,« je na novogoriški predstavitvi projekta poudaril odbornik za kulturo Občine Gorica Fabrizio Oreti, medtem ko novogoriška podžupanja Elena Ušaj Zavavlav dodaja, da je projekt dobra popotnica v luči povezovanja Gorice in Nove Gorice pri skupni kandidaturi za Evropsko prestolnico kulture.

- **»Domoljub« spet pozval k preštevanju Slovencev. Danjel Radetič. Gorica. Primorski dnevnik, Trst, 13. nov. 2019**

Sergio Cosma dvakrat zapustil dvorano goriškega občinskega sveta

<https://www.primorski.eu/goriska/domoljub-spet-pozval-k-prestevanju-slovencev-YK387045>

Sergio Cosma, načelnik svetniške skupine stranke Fratelli d'Italia, je med ponedeljkovim zasedanjem goriškega občinskega sveta spet zapustil dvorano, ko sta občinska svetnika Slovenske skupnosti Walter Bandelj in Marilka Koršič spregovorila v slovenščini.

Na njegovo nespoštljivo početje, o katerem je Primorski dnevnik v preteklosti že večkrat poročal, je najprej opozoril načelnik svetniške skupine Demokratske stranke Marco Rossi, zatem je občinski svetnik Foruma Andrea Picco vprašal za mnenje župana Roldofa Ziberno. Slednji je odgovoril, da je Cosmovo obnašanje izraz osebnih prepričanj in da nima politične valence. Po županovem odgovoru se je oglasil tudi sam Cosma. »Imam se za domoljuba. Zadovoljen sem, da je v tej dvorani Dantejev doprsni kip. Ni ga postavil kak režim, temveč italijanska liberalna stranka leta 1865. Če hoče kdo govoriti v drugem jeziku, naj se najprej prešteje. Tega nisem zahteval le jaz; z zahtevo po popisu Slovencev v Italiji se je pred leti oglasil tudi nekdanji deželni svetnik Stefano Ukmar,« je poudaril Cosma in povedal, da so ga v zadnjih dneh klicali številni slovenski novinarji, ki so ga spraševali za pojasnila v zvezi z zapuščanjem dvorane. »Še nikoli nisem prejel toliko klicev iz nekdanje Jugoslavije kot v zadnjih dneh,« je dejal in poudaril, da bi dvorano občinskega sveta zapuščal tudi, če bi kdo spregovoril v furlanskem jeziku. »Če hočejo, da ostanem v dvorani, naj se preštejejo, kot počenjajo Italijani nemškega jezika v Gornjem Poadižju,« je bil nič kaj spravljen Cosma, ki je v uvodnem delu ponedeljkovega zasedanja predlagal, da bi se ob 30-letnici padca Berlinskega zidu spomnili žrtev komunizma. Nekateri drugi svetniki so predlagali, naj se spomnijo tudi treh umrlih gasilcev in hkrati še 81-letnega Claudia Musine, goriškega igralca namiznega tenisa, ki je umrl pred dnevi. Med razpravo se je občinski svetnik stranke Forza Italia Francesco Piscopo zavzel, da bi se spomnili tudi italijanskih vojakov, ki so bili pred nekaj dnevi ranjeni v Iraku. Ob Piscopovi zahtevi je svetniku stranke Forza Italia Fabiu Gentileju prekipelo. Po njegovem mnenju je enominutnih molkov med zasedanji občinskega sveta odločno preveč, tako da je bil predlog po poklonu preživelim vojakom še toliko bolj neumesten. »Bo kdo predlagal enominutni molk še za sv. Martina?« je med drugim hudomušno pripomnil Gentile.

V nadaljevanju zasedanja se je Marilka Koršič odzvala na Cosmove izjave o domoljubju. »Domoljubi ljubijo svoj narod, vendar hkrati spoštujejo druge,« je poudarila občinska svetnica.

Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter

- **»Ne dojde, ka se rodiš za Slovenca, za tau se moraš trüditi ...« Marijana Sukič. Foto: M. Sukič in Silva Eöry. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 14. novembra 2019 - Leto XXIX, št. 46, str. 2**

Ustanovna seja DSS z dobro novicov

http://www.porabje.hu/pdf/2019/2019_46.pdf

Na letošnji občinski pa narodnostni volitvaji 13. oktobra smo Slovenci tö izvolili svojo listo, stero je postavila kak civilna organizacija Slovenska zveza. Na slovenski listi je mandat dobilo 15 članov, stero so svoja poverilna pisma (megbízólevél) 28. oktobra prejvzeli v Budimpešti, 5. Novembra so pa meli v Slovenskom daumi v Varaši ustanovni djilejš občnoga zbora Državne slovenske samouprave.

Po vogrski pa slovenski himni je člane občnoga zbora pozdravila slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss, stera je vözdignila, ka je pri takšni mali narodnosti, kak smo Slovenci na Vogrskom, trno pomembno, naj znamo vküper delati. Biti član vodilnoga organa slovenske organizacije, je odgovorno delo, stero od vsakšoga prosi zavzetost pa vzdržljivost. Pri tom deli njim je ponidila svojo pomauč.

Generalna konzulka v Varaši Metka Lajnšček je gratulejrala izvoljenim članom pa povedala, ka je ena od najbole važni nalog Državne slovenske samouprave, naj gorostane slovenski gezik pa z njim vred slovenska zavest v Porabji. DSS pri tom dosta leko napravi, vej pa ona gordrži obadvej dvojezični šauli. Ponidila je pomauč Slovenije pri tom ranč tak kak pri gospodarskom razvoji Porabja.

Potejm je rejč prejvzejo najstarejši član DSS Laci Kovač pa tapravo, ka po informacijaj Državne volilne komisije je bilau v narodnostnom volilnom registri registriranih 859 Slovincov, od njih je 654 šlau volit, veljavni glas je doladalo 607 volivcov.

Na listi Slovenske zveze so 5-letni mandat dobili: Iluška Bartakovič (Monošter-Slovenska ves), Irena Libritz Fasching (Sakalovci), Tomaž Grebenar (Gornji Senik), Karel Holec (Andovci), Peter Kondor (Budimpešta), Andrea Kovács (Monošter), Laci Kovač (Števanovci), Gabriella Labritz (Gornji Senik), Eva Lazar (Gornji Senik), Laci Nemeš (Sakalovci), Martin Ropoš (Gornji Senik), Elizabeta Emberšič Škaper (Sombotel), Laci Soós (Števanovci), Pišti Trajbar (Verica- Ritkarovci), Ildiko Dončec Treiber (Dolnji Senik).

- **Martinovo lüstvo v Rožnom dauli. -dm-. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 14. novembra 2019 - Leto XXIX, št. 46, str. 3**

http://www.porabje.hu/pdf/2019/2019_46.pdf

11. novembra smo svetili den svetoga Martina, ednoga najbolje priljubljenoga patronuša v Evropi. Kak vejmo, se je té svetnik naraudo v rimskoj Savarii (gnešnjom Somboteli), zatok je patronuš naše sombotelske püšpekije tö. Dobro ga poznamo po tom, ka je pred dverami galijskoga varaša Amiens svoj köpenek talo z ednim kaudišom, šteri se ma je kisnej v senjaj pokazo kak sam Jezoš Kristoš. Sploj erične so njegve gosi, štere so ga vöovadile, gda se je v Toursi skriu, vej je pa nej sto püšpek biti.

Kauli dneva svetoga Martina zatok eške itak radi spečémo té veuke domanje ftiče, eške raj pa koštavamo tisto piti, štero prej djenau na den toga patronuša z mošta nauvo vino grata. V Sloveniji je Martin venak najbolje zavolo tej dvej kulinarični dobraut tak priljubljeni, gvüšno pa so ma kauli 80 cerkvá zavolo njegvi dühovni vrlin tö posvetili. Vesnice, v šteraj se zdigavajo té Bože iže, dostakrat nosijo ime »Šmartno«, ka pride s »Šent Martin«. V Občini Celje, deset kilomejterov od tretjoga najvejšoga slovenskoga varaša, najdemo vés Šmartno v Rožnoj dolini. Lüstvo má šegau gučati, ka je njini dau zatok tak »raužen«, ka na kauliški bregaj sadne drejve lepau cvetéjo. Na srejni vesnice, na ednom malom bregej stogi Martinova cerkev, štero so leta 1856 zozidali z delom pa penezami vörniov. »V farskoj kroniki so dojspisali, ka so začnili cerkev zidati en den po Djaužefovim, 20. marcüša, na den svetoga Martina, 11. novembra pa so že sveto mešo slüžili v njej,« nam je začnila pripovejdati Zalika Črepinšek, docentka na ljubljanskoj ljubljanskoj Biotehniškoj fakulteti.

»Tau se vej, ka je bila cerkev te eške nej sploj gotova. So pa vsi domanji lidgé pomagali, na priliko so darüvali lejs tö. Zvün toga so dosta molili, aj se vse lepau posreči.«

Napis nad glavnimi dverami cerkve kaže na gorečo lübezen, vöro ino zavüpanje lüstva v svetoga Martina. V njem leko preštémo »kronogram«, latinske litere, štere vödajo letnico zidave, tau je 1856.

- **»V velko čest mi je, ka mi lidge zavüpajo«. Silva Eöry Kejpi: Silva Eöry in osebni arhiv Dušana Utroše. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 14. novembra 2019 - Leto XXIX, št. 46, str. 4**

http://www.porabje.hu/pdf/2019/2019_46.pdf

Dušan Utroša - poveljnik gasilskoga regijskoga sveta za Pomurje

Dušan Utroša je poveljnik gasilskoga regijskoga sveta za Pomurje. On je tisti človek, steri komandera 23 gezero gasilcom, steri delüvlejo v 237 gasilski družtvaj, tak na levom kak pravom tali reke Mure: »Gasilska družtva mamó v vsej 27 občinj v regiji.

Če pride do nesreče, leko pomaga štiri gezero petsto gasilcov. Telko je takših, steri so pripravleni, ka včasi dejo pomagat, če se zgodi kakšna nevola. Tau je te, gda gori ogenj, pa tüdi ob naravnih in drüghih nesrečaj.« Za slovenske gasilce je leto 2019 tüdi praznično leto, vej pa slavijo 150 let organiziranoga gasilstva. Nej dugo toga nazaj so meli v Metliki velko slavje, na sterom je bilou tüdi dosta pomurskih gasilcov: »Takša velka slavja pripravlamó samo na vsakši deset let. V Belo krajino smo prišli z vsej slovenskih regij.

Popodneva je bila slavnostna akademija, na sterój smo se spaumnili tüdi na 70 let delovanja Gasilske zveze Slovenije, zadvečarek pa smo meli parado, v sterój je sodelovalo več kak štiri gezero gasilcov iz cejle Slovenije. Meu sam tau čest, ka sam vodo ešalon 270 gasilcov in gasilk iz naše regije.«

Sogovornik je gorraso v Črenšovcaj, pouleg gasilskoga doma, zatau ne čüdi, ka je že kak mladi pojev pokazo volau, ka staupi med gasilce: »Tüdi oba dejdeka, Viktor in Franc, sta bila gasilca. Kak čondraš

sam rad gleda, ka vse so gasilci delali, pa sam že te brodo, kak bi bilou fajn, če bi biu ges poveljnik. Sledkar so se mi té želje tüdi spunile. Prvo sam biu gasilec, po tistom mentor mladine, tau sva celau z ženo vküper delala s tremi desetiniami, po tistom sam grato podpoveljnik, te pa ške prva poveljnik v našem domanjom družtvi, sledkar pa za celo občino. Leta 2009 so me prvo paut izvolili za regijskoga gasilskoga poveljnika. Zdaj mi teče že tretji mandat. V veliko čest mi je, ka mi lidge zavüpajo, vej pa znamo ka je gnesden nej tak na leko z lüstvom delati. Sam tüdi član poveljstva Gasilske zveze Slovenije, v Črenšovcaj pa sam zdaj predsednik gasilskoga družtva, čiglij je istina, ka zdaj že neka let živem v sausedni vesnici, v Žižkaj, kama sam se priženo.«

- **Po slovensko po madžarskem parlamentu. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 14. novembra 2019 - Leto XXIX, št. 46, str. 5**

http://www.porabje.hu/pdf/2019/2019_46.pdf

Na pobudo Kabineta zagovornice Slovencev v parlamentu Madžarske in same zagovornice Erike Köleš Kiss je Direktorat za kulturne zadeve Urada madžarskega parlamenta izdal publikacije o sami stavbi parlamenta, o razstavi ter o delovanju le-tega tudi v slovenskem jeziku.

Same publikacije omogočajo obiskovalcem (Slovincem iz Porabja in tudi turistom iz Slovenije), da spoznajo madžarski parlament v svojem maternem jeziku.

- **Usklajevali so o prioritetah sodelovanja. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 14. novembra 2019 - Leto XXIX, št. 46, str. 5**

http://www.porabje.hu/pdf/2019/2019_46.pdf

6. novembra je na monoštrski občini v dvorani Roberta Leeba potekala duga konferenca o strategiji MURABA EGTC, ki so se je udeležili ustanovitelji teritorialnega združenja.

Namen tokratnega srečanja je bil, da bi ustanovni člani na podlagi prejšnjega srečanja, ki je potekalo 26. septembra, določili prioritete sodelovanja in jih uskladili. Dogovorili so se za naslednja področja sodelovanja: širitev sodelovanja na kulturnem in družbenem področju, razvoj osnovne, kvalitetne infrastrukture v interesu čistega okolja, okrepitev zaupanja med akterji poslovne sfere, prenos in delitev informacij v obmejnem prostoru in podpora programom za tretje življenjsko obdobje.

- **Dr. Mária Kiss (1930-2019). Marija Kozar. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 14. novembra 2019 - Leto XXIX, št. 46, str. 5**

http://www.porabje.hu/pdf/2019/2019_46.pdf

V 89. letu starosti je umrla upokojena direktorica Arhiva Železne županije dr. Mária Kiss. Med arhivarji na Madžarskem je bila edina, ki je bila v svojem življenju direktorica treh arhivov: v Győru, Veszprému in Szombathelyu. Od leta 1991 je skoraj 20 let delovala kot strokovna vodja škofijskega arhiva v Szombathelyu. V slednjih dveh arhivih se hranijo dokumenti tudi za Porabje in Prekmurje.

Mária Kiss je vedno z veseljem pomagala raziskovalcem teh dveh pokrajin. Rada je imela Slovence, Slovenijo in slovenski jezik. Redno je spremljala Slovenske utrinke na televiziji, s slovarjem je »prebiral« časopis Porabje. Bila je častna članica Slovenskega kulturnega društva Avgust Pavel v Szombathelyu. V mlajših letih je obiskovala naše programe in je potovala z nami v Slovenijo.

Njena želja je bila, da ji k pogrebu prinesemo belo vrtnico iz kreppapirja in naj se sliši vsaj ena slovenska beseda pri obredu. 6. novembra 2019 smo to njeno željo izpolnili, ko so jo pokopali v salezijanski cerkvi v Szombathelyu. Nesli smo ji – ob živih – tudi belo vrtnico iz kreppapirja. Pred pogrebom smo skupaj s člani dominikanskega društva molili rožni venec. Enega od očenašev smo člani slovenskega društva zmolili v porabščini. Slovenci ji bomo vedno ostali hvaležni in jo bomo ohranili v lepem spominu. Naj počiva v miru!

- **Tudi v Sakalovcih so ustanovili slovensko samoupravo. LRH. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 14. novembra 2019 - Leto XXIX, št. 46, str. 5**

http://www.porabje.hu/pdf/2019/2019_46.pdf

Na občinskih in narodnostnih volitvah so slovenski volivci v Sakalovcih izvoli tri člane slovenske samouprave. Ustanovna seja je potekala 4. oktobra, na njej so za predsednico izbrali Lillo Bugán.

- **Iz Čepinec na slovenski pravniški vrh. Tekst in foto: Ernest Ružič. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 14. novembra 2019 - Leto XXIX, št. 46, str. 5**

http://www.porabje.hu/pdf/2019/2019_46.pdf

Dr. Etelka Korpič Horvat

Ne vem, kaj je lahko v poklicni karieri pravnika večje napredovanje in uspeh kot izvolitev za ustavnega sodnika. Postati pravosodni minister ali ministrica je lahko kratkotrajna politična funkcija, ustavni sodniki pa imajo izjemno zahtevno strokovno delo tudi zaradi pričakovanja pobudnikov za ustavno presojo. Prav zato traja mandat devet let in ni ponovljiv.

Etelka Korpič Horvat je ravnokar zaključila mandat ustavne sodnice, pred tem pa je bila redna profesorica na mariborski Pravni fakulteti, aktivna tudi na drugih področjih. Nekaj časa je vodila tudi programski svet Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije. Kar ni presenečenje, saj je prijateljela z Vanekom Šiftarjem, profesorjem na mariborski Pravni fakulteti. In bila oziroma je še zdaj tesno povezana s Prekmurjem, Goričkim in rojstnim krajem Čepinci.

Pa tudi z Ustanovo dr. Šiftarjevo fundacijo. Marjan Šiftar je prispevek v zborniku naslovil Etelka in »Šiftarjevina«. Nekaj njegovih misli v nadaljevanju zapisa. Etelka Korpič Horvat se je rodila v Čepincih na Goričkem. Gimnazijo je končala v Murski Soboti. Leta 1971 je diplomirala na Pravni fakulteti v Ljubljani, kjer je končala tudi magistrski študij in leta 1991 uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo z naslovom Vpliv zaposlovanja doma in v tujini na degradacijo pomurske regije. Po diplomi se je zaposlila v ABC Pomurka (za tedanji čas sodobni in uspešni kmetijsko predelovalni družbi v Sloveniji in tudi Jugoslaviji) kjer je postala članica kolegija. Ta čas je opravila tudi pravniški državni izpit.

Etelkina mama Marija je bila Porabska Slovenka.

Od leta 1994 do nastopa funkcije ustavne sodnice je na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru predavala delovno pravo. Na fakulteti je bila tudi predstojnica inštituta za delovna razmerja in socialno varnost ter nosilka in predavateljica več predmetov magistrskega študija.

Zavedam se, da sem naštel nekaj »suhoparnih podatkov«. Toda, če želim predstaviti nekatere njene aktivnosti, daleč od tega da vse in vsa področja, drugače pač ne gre. Ali kakor ugotavlja urednica zbornika Teorija in praksa, pravo in življenje – Liber amicorum – Etelka Korpič Horvat, Darja Šenčur Peček: »Marsičesa pa iz uradne biografije ni mogoče razbrati. Predvsem tega, kakšna je bila njena pot do teh uspehov, kakšen pečat je pustila v vsakem okolju, v katerem je delovala in s kakšno energijo se je in se še loteva vseh izzivov.

Vse to vemo le tisti, ki smo imeli srečo, da smo Etelko поблиžje spoznali, smo (bili) njeni sodelavci in smo njeni prijatelji«.

Marjan Šiftar v zborniku: »Poznava se že dolgo, že desetletja naju povezujejo življenjske in delovne, prijateljske in službene poti ter vezi. Sodelovala in prijateljela sta že najina očeta, ki sta pogosto razpravljala o takratnih aktualnih vprašanjih razvoja sveta ob Muri ali o drobnih vsakodnevnih življenjskih zadevah. Predstavljala sta vez tudi med nama.« Marjan Šiftar je obudil spomine na študijska leta na ljubljanski Pravni fakulteti. Še zlasti sta bila povezana njuna očeta. Etelka Korpič Horvat je sodelovala tako z Vanekom Šiftarjem kot vrsto let tudi z akademikom Antonom Vratušo, kar Marjan Šiftar posebej izpostavlja. Kajti skupaj so sodelovali tako pri nastajanju Vrta spominov in tovarištva kot Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije. Seveda pa tudi o številnih strokovnih vprašanjih, o katerih so imeli vrhunski strokovnjaki kaj povedati.

Delo, Ljubljana

- **Zgodbe z razglednice z nepričakovanimi zasuki. Igor Bratož. Delo, Ljubljana, 09. november 2019**

Dunaju so slovenski organizatorji ta teden predpisali posebno zdravilo, Jančarja trikrat na dan.

<https://www.delo.si/kultura/knjiga/zgodbe-z-razglednice-z-nepriakovanimi-zasuki-246985.html>

Akademik **Drago Jančar** kot pisatelj zelo veliko potuje, a redko se zgodi, da v enem popoldnevu nastopi kar trikrat. Tako je bilo v četrtek, ko je – po torkovem nastopu v Salzburgu – »najpomembnejši sodobni slovenski pisatelj« trikrat zapored sedel pred občinstvom na dunajskem knjižnem sejmu *Buch Wien*, bral odlomke iz romana *In ljubezen tudi*, ki ga je poleti izdala v nemščini založba Zsolnay, in odgovarjal na vprašanja moderatorjev. Jančar je bil gost največjega avstrijskega knjižnega sejma na dveh odrih. Najprej je nastopil v tako imenovani Donaulounge, odru, namenjenem predstavitev pisateljev iz obdonavskih regij, ki jih organizatorji sejma jemljejo precej na široko. Na odru časnika *Der Standard* je pogovor z njim vodil novinar **Wolfgang Popp**, Jančarjeve odgovore pa prevajal **Aleksander Studen-Kirchner**.

Zvečer, v kulturnem združenju Alte Schmiede, ki je bilo zapolnjeno do zadnjega kotička (med občinstvom je bilo videti tudi dirigenta **Uroša Lajovca**), je vodila pogovor **Johanna Öttl**, v nemščini je bral odlomke Jančarjevega romana **Johannes Tröndle**, večer pa je z nagovorom uvedel generalni sekretar združenja, založnik in pisatelj **Walter Fämle**. Tako Jančarjevi nastopi kot nastopi **Aleša Štegra**, **Mojce Kumerdej** in **Mirta Komela** – vsi so nastopili z novimi nemškimi prevodi svojih knjig – so bili v okviru *Slovenskega tedna literature*, ki so ga ob letu sosedskega dialoga Slovenija-Avstrija 2019/2020 pripravili Javna agencija za knjigo, Slovenski kulturno-informacijski center v Avstriji Skica in slovensko veleposlaništvo.

V okviru tedna so v ponedeljek v predverju Osrednje knjižnice na Dunaju odprli razstavo *Slovenska ilustracija 1976–2019*, pod katero sta se podpisala **Judita Krivec Dragan** in **Pavle Učakar**, takrat je bil tudi otvoritveni koncert s pesmimi **Anje Štefan**, ki ga je zasnoval večinštrumentalist **Boštjan Gombač**, v torek in sredo sta sledili otroški delavnici z **Davidom Kranjčanom** in **Žigo X Gombačem**.

Avstrijci berejo drugače

Na prvem odru se je z Jančarjem pogovarjal kritik **Cornelius Hell**, ki je javni pogovor z njim vodil že sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja. Jančarjeve odgovore je prevajal **Erwin Köstler**, slovenist in prevajalec številnih slovenskih del, od niza Cankarjevih, prek Kosovela, Gruma, Jurčiča in Bartola, do Žabota, Frančiča, Sebastijana Preglja in Skubica, v nemščini pa je nekaj odlomkov iz romana *Wenn die Liebe Ruht*, ki je bil septembra na vrhu lestvice knjižnih uspešnic televizijskega programa *ORF*, oktobra pa je obveljal za najboljšo knjigo meseca, prebrala berlinska igralka **Claudia Carus**.

Nedokončani premisleki na obeh straneh

»Me veseli, da je roman preveden v nemščino, ker govori tudi o drugi temi, odnosu med slovensko in nemško govorečimi na spodnjem Štajerskem,« je občinstvu povedal Jančar.

V izjavi za *Delo* je zdaj, ko je za njim niz gostovanj, o načinu, na katerega nemško občinstvo dojema njegov zadnji roman, dodal zanimivo opažanje: »Berejo ga absolutno drugače od slovenskih bralcev. Sicer sem že skoraj malce utrujen od vseh teh potovanj, a nastope jemljem s profesionalno distanco, o tej knjigi pa je zmeraj zelo živahno. Na nedavni predstavitvi v Gradcu se je na primer razvila živahna razprava. V Sloveniji smo očitno veliko bolj na široko odprli debato o tabujih svoje zgodovine na različnih področjih, čeprav jih nismo znali razrešiti, a debate potekajo naprej, medtem ko se je v Avstriji s to knjigo marsikomu, vsaj veliki večini, odprlo nekaj neznanega: veliko jih ne ve, da se je na ozemlju današnje Slovenije dogajal najprej kulturni boj v 19. stoletju, potem to, da so Nemci postali manjšina, s katero nismo ves čas lepo ravnali, in kasneje strahotne, brutalne stvari, ki so se začele med vojno. Zmeraj jim pripovedujem zgodbo o kulturnem konfliktu, ki smo ga v Avstriji preživeli, in o upanju, da se bo vrnila stara Avstrija, pa so se namesto nje pojavili gestapo, izseljevanje intelektualcev in streljanje talcev.«

- **»Ljudje so seveda še tu, le slovensko ne govorijo več«. Intervju: Rudi Vouk. Pogovarjal se je Boris Čibej. Delo, Ljubljana, 10. november 2019**

Pogovor z Rudijem Voukom, borcem za pravice avstrijskih Slovencev.

<https://www.delo.si/novice/svet/ljudje-so-seveda-se-tu-le-slovensko-ne-govorijo-vec-246218.html>

V Avstriji že več let napovedujejo reformo sodstva, z njo pa se je ukvarjalo kar pet zadnjih pravosodnih ministrov. Pred kratkim so iz nekdanje sovladajoče svobodnjaške stranke pricurjale podrobnosti iz reformnih predlogov, ki govorijo o usodi treh majhnih dvojezičnih sodišč na avstrijskem Koroškem: v Pliberku, Železni Kapli in Borovljah. Predsednik društva koroških slovenskih pravnikov in veteran bojev za uveljavitev pravic slovenske narodnostne manjšine **Rudi Vouk** pravi, da bi lahko reformo izkoristili za to, da bi koroški Slovenci na vsem območju, kjer so poseljeni, končno dobili ustavno zagotovljeno pravico do obravnave v svojem jeziku. Pa čeprav bi bilo za to treba žrtvovati tri manjša sodišča.

Kaj so razkrili svobodnjaki?

Ti se gredo maškarade. Delajo se, kakor da jim gre za ohranitev treh obstoječih malih sodišč, v resnici pa jim gre za preprečitev razširitve veljavnosti dvojezičnega sodstva. Pravijo, da morajo lokalna sodišča ostati, dejansko pa se zavzemajo za to, da ne bi dobili z avstrijsko državno pogodbo zagotovljenih dvojezičnih sodišč v Celovcu, Velikovcu in Beljaku.

Ki jih že zdaj ni...

Ki jih že zdaj ni. Lahko bi jih pa dobili ob tej priložnosti, ko uveljavljamo sodno reformo. Po dolgem bi lahko prišli do tega, da bi lahko rekli, kako je člen 7 vsaj glede tega vprašanja uresničen. Seveda bi bili potrebni še dodatni koraki. Morali bi poskrbeti za dvojezične kadre, določiti prehodne roke, da ne bi bilo vse od danes na jutri, ampak razvoj bi bil v pravo smer. Ta tri sodišča potrebujemo. Od njih bi imeli velikanske prednosti. Večji del slovenske manjšine zdaj živi v krajih, kjer nimajo možnosti uporabljati materni jezik pred sodiščem. Vse naše organizacije so doma v Celovcu, pa ne morejo uporabljati slovenščine. Tudi za podjetja iz Slovenije, ki karkoli počnejo tukaj, bi bila to velika prednost.

Opozarjate, da bi se morali glede tega vprašanja poenotiti tudi sami Slovenci.

Problem je prav tako v tem, ker ima tako kot vsaka druga skupnost tudi slovenska svoje lokalne patriote, ki se zavzemajo, da bi v njihovih krajih sodišča ostala. To je z njihovega vidika razumljivo. A če nekdo trdi, da zastopa interese slovenske manjšine, mora gledati celoto in ne more upoštevati zgolj nekaterih partikularnih interesov. Ta reforma bo nekaj širšega. Avstrija hoče po celi republiki odpraviti sodišča, ki imajo samo enega sodnika, pristojnega za vse. Specializacija se seveda dogaja tudi pri nas. Najmanjša sodišča bodo v bodoče takšna, da bodo imela štiri sodnike, enega za kazenske postopke, dva za civilne zadeve, enega za izvenpravna vprašanja. Nam na ljubo te reforme ne bodo končali pred dvojezičnimi sodišči, a mi imamo zdaj izbiro: lahko produktivno sodelujemo in rečemo, da za izvajanje dvojezičnega sodstva potrebujemo še to in to in to ter ga moramo razširiti tudi na Beljak. Tega ne bi naredili, če bi zaprli le ta tri mala sodišča in jih združili. Beljaka namreč ni zraven, zato bi bila to dobra priložnost, da dobimo tudi tam dvojezično sodišče. Lahko pa se postavimo tudi na stališče, da hočemo - zaradi lokalnih interesov - na vse kriplje ohraniti naša mala sodišča, potem pa je velika nevarnost, da ne bomo dobili nič.

Se ne bojite, da vas lahko tudi potegnejo za nos? Ukinejo mala sodišča, velika zgolj obljubijo, obljube pa nikoli ne izpolnijo?

Ne, ne, hkrati z ukinitvijo že morajo delovati večja sodišča v slovenščini. To so ustavnopravno zajamčene pravice, zato bi ta reforma padla, če bi nas poskušali na ta način ogoljufati.

Ampak, strogo rečeno, že obstoječi sistem ni v skladu z ustavo, pa vseeno deluje.

Res je, že zdaj ni v skladu z avstrijsko državno pogodbo, saj imamo uradno priznane dvojezične občine, kjer lahko povsod uporabljate slovenščino, le pred sodiščem ne. Zakaj smo dopuščali takšno protipravno stanje? Odgovor je zelo enostaven. Če hočeš v pravu kaj doseči, moraš imeti možnost pritožbe. Mi pa je nismo imeli. Na ustavno sodišče s civilnega kratko malo ne prideš tako enostavno. V zadnjih letih se to še kdaj zgodi, prej pa se sploh ni, ker bi moralo posamezno sodišče samo sprožiti postopek na ustavnem sodišču, kar pa seveda nikoli ni storilo. Vsi smo vedeli, da je stanje neustavno, kakor smo to vedeli tudi pri dvojezičnih tablah in še marsikje. A če nimaš pravnega sredstva, ne

moreš nič narediti. Države se rade poigravajo s tem, da na papirju nekaj zelo lepo napišejo, sredstev, da bi to udejanil, pa ti ne dajo v roke.

Pred enim stoletjem nas je bilo 65.000, danes pa 13.000, vsaj po uradnih rezultatih.

Omenili ste, da ne gre le za probleme na področju sodstva. Poleti ste pripravili cel spisek zadev, za katere se je Avstrija v ustanovnem aktu obvezala, a jih še vedno ne izpolnjuje.

Govorite o naši iniciativi Skup, ki je kratica za Slovenski konsenz za ustavnopravne pravice. V ozadju te pobude sta zahteva in pričakovanje, da bi morali koroški Slovenci ob vsej pluralnosti in »skreganosti« imeti vsaj en minimalni konsenz, to pa so zagotovljene ustavnopravne pravice. Če tudi tega ni več, potem lahko nehamo obstajati kot politična nacionalna skupnost z narodno zavestjo, ampak lahko nadaljujemo le še kot folklorna skupina in nič več. Te osnovne zavesti o pravicah, ki nam pripadajo, pa v zadnjih letih ni več. Naši obe predstavniški organizaciji sta bili po državni pogodbi iz leta 1955 na daleč bolj različnih ideoloških bregovih kakor danes, ena na jugoslovanski, druga na katoliški, celo klerikalni liniji, ampak glede tega, kako razumeti in uresničevati člen 7, sta našli skupni jezik. Ob stoti obletnici plebiscita, ki bo naslednje leto, bo treba to spomenico posodobiti, naša skupina pa je tak predlog manifesta že pripravila. V njem piše, kaj vse manjka. Najprej je treba, povsem banalno, številke pogledati. Pred enim stoletjem nas je bilo 65.000, danes pa 13.000, vsaj po uradnih rezultatih. Ostalo nas je le 20 odstotkov. Če to črto povlečemo naprej, ni težko izračunati, kdaj bo manjšina izginila. Če hočemo tu kaj narediti, je nujno, da takoj začnemo z ustreznimi ukrepi in prenehamo govoriti, kako je vse lepo in kako dobro se razumemo. Številke tega ne potrjujejo. Govorijo nekaj povsem nasprotnega in to na vseh področjih: od šolstva do uradnega jezika, od medijev do financiranja. Kamor pogledate, so velike luknje.

- **Največja ideja po zadnjih vojnah si zasluži podporo EU. Novica Mihajlovič. Delo, Ljubljana, 10. november 2019**

Povezovanje je vsaj toliko v interesu revnih zahodnobalkanskih držav, kot je koristno za Evropo.

<https://www.delo.si/novice/svet/najvecja-ideja-po-zadnjih-vojnah-si-zasluzi-podporo-eu-247179.html>

Voditelji Srbije, Albanije, Severne Makedonije in Bosne in Hercegovine so se danes na Ohridu pogovarjali o poglobljanju sodelovanja med državami na različnih področjih, da bi olajšali pretok blaga, storitev, kapitala in ljudi na tem območju. Črnogorski predsednik **Milo Đukanović** je sodelovanje na srečanju zavrnil, ker ne sprejema alternativ približevanja Evropski uniji, iz podobnega razloga na srečanje ni prišel niti kosovski predsednik **Hashim Thaçi**, zmagovalec parlamentarnih volitev na Kosovu **Albin Kurti** pa je pobudo ostro zavrnil kot srbski poskus oblikovanja četrte Jugoslavije.

Potem ko sta Albanija in Severna Makedonija prejšnji mesec iz Bruslja dobili rdečo za začetek pristopnih pogajanj z Evropsko unijo in so se predsednik Srbije **Aleksandar Vučić**, premier Severne Makedonije **Zoran Zaev** in premier Albanije **Edi Rama** dogovorili o oblikovanju brezcarinskega območja, so se pogovori o tej pobudi nadaljevali danes v Ohridu. Trojici pobudnikov povezovanja sta se pridružila še predsedujoči svetu ministrov Bosne in Hercegovine **Denis Zvizdić** in črnogorska gospodarska ministrica **Dragica Sekulić**.

Prvi rezultati že do novega leta

Že večer pred začetkom srečanja, ki se mu je kosovski predsednik Hashim Thaçi odpovedal, ker Srbija Kosova ne priznava in ker ne želi vstopati v nadomestke za evroatlantsko perspektivo, so se pobudniki srečanja dogovorili o prvih ukrepih za tesnejše povezovanje treh držav pobudnic. Z novim letom bo olajšano potovanje iz Srbije v Severno Makedonijo in obratno čez mejni prehod Preševo, omogočeno pa bo tudi prestopanje meja med Severno Makedonijo in Albanijo zgolj z osebnim dokumentom. Vučić je te ukrepe označil za tektonske spremembe, ki bodo olajšale privabljanje tujih vlagateljev, ki pri investicijskih odločitvah tehtajo stabilnost in odprtost trga, na katerega vstopajo.

Balkanci zmorejo, česar Slovenija ne more?

Preševo je za Srbijo eden najpomembnejših mejnih prehodov, prehod blaga med državama pa bodo med drugim močno poenostavili in trikratno pospešili ter pocenili s preprostim ukrepom, uvedbo 24-urnega dela fitosanitarne inšpekcije na mejnem prehodu. V *Delu* smo že poročali o težavah avtoprevoznikov z občutljivim tovorom, sadjem in zelenjavo, ki ob vstopu v Slovenijo po nepotrebem obtičijo za ves konec tedna, ker fitosanitarni inšpektorji na mejnem prehodu Obrežje prenehajo delati v petek popoldne in jih ni do ponedeljka zjutraj. Zgolj s čakanjem na mejnih prehodih med državami nekdanje Jugoslavije prevozniki na leto izgubijo 26 milijonov ur.

Ukrepi zoper množično odseljevanje?

Uvedba enotnega delovnega dovoljenja in medsebojno priznavanje poklicnih kvalifikacij bosta državljanom pristopnic k tako imenovanemu mini schengnu močno olajšala gibanje med državami in zaposlovanje v sosednjih državah. Kot je povedal Vučić pred srečanjem na Ohridu, bi ti ukrepi zelo koristili celotni regiji, ki se tudi zaradi odseljevanja spoprijema s pomanjkanjem kakovostne delovne sile.

Srbija, ki sodi med najbolj uspešne v Evropi pri privabljanju tujih investicij, se med drugim poteguje za novo tovarno nemškega avtomobilskega velikana Volkswagna. Olajšano prehajanje meja in s tem povezano lažje zaposlovanje bo morda kakega od mladih, ki se množično selijo na zahod Evrope, prepričalo, da ostane v regiji. Bolj odprt prostor pa bo koristil tudi razvijajočemu se turizmu. Podobno kot turistične agencije oblikujejo aranžmaje, ki vključujejo turistične zanimivosti Slovenije in Hrvaške, bodo na tem območju lahko v en turistični aranžma povezali Beograd, Kopaonik, Zlatibor, Ohrid, Tirano in Drač, kar je privlačno zlasti za azijske turistične operaterje.

Se bo politika nehala ukvarjati sama s seboj? Mimi Podkrižnik. Delo, Ljubljana, 10. november 2019

Petina vprašanih Špancev meni, da današnje predčasne volitve ne bodo prinesle konca politične blokade, ampak jih bo treba kmalu ponoviti.

<https://www.delo.si/novice/svet/se-bo-politika-nehala-ukvarjati-sama-s-seboj-247098.html>

Presenečenje je vedno možno, a če španski volivci danes na parlamentarnih volitvah ne bodo poskrbeli zanj, politične nestabilnosti v tej državi ne bo kmalu konec. Na volitve bodo šli že četrtrič v štirih letih in komaj dobrega pol leta po zadnjih volitvah.

Tik pred zdajci so poskusili vodilni politiki, ne le tisti na ideoloških robovih, z ostrenjem diskurza pritegniti neodločene volivce. Za strategijo ne povezovanja, ampak razbijaštva, ki naj bi vodila iz slepe ulice, se je odločil tudi socialistični premier, 47-letni **Pedro Sánchez**, ki se, kot je videti, prav tako ni potrudil, da bi za dobro državljanov končali eno od največjih političnih kriz po smrti **Francisca Franca** leta 1975. Medtem ko si je predsednik vlade prav odkop diktatorjevih posmrtnih ostankov iz Doline padlih postavil za enega od prvih ciljev in nedavno dejansko prestavitev teh na pokopališče na obrobju Madrida prikazal kot znamenje demokratične zrelosti in modernosti Španije, se mu ni uspelo modro spopasti s katalonsko krizo – ter njeno reševanje iz sodne sfere in z ulice vrniti, kamor sodi, v politiko.

[Tudi zato ni verjetno, da bi lahko po današnjih volitvah računal na večino v 350-članskem parlamentu](#); po napovedih naj bi socialisti (PSOE) resda zasedli največ, in vendar komaj 121 poslanskih sedežev. Zato je Sánchez vnaprej predlagal, češ če spet ne bo mogoče doseči koalicijskega dogovora, naj zavlada stranka, ki so ji volivci namenili največ glasov. Samo tako da bo mogoče razbiti blokado – torej če bo on predsednik vlade.

Katalonija in Vox

Prav Katalonija je bila osrednja tema tokratne predvolilne kampanje, kakor je politiko obsedal tudi vzpon skrajnodesničarskega Voxa, medtem ko so bile potisnjene na stran ključne teme, kot so ekonomija, sociala, izobraževanje, ekologija, demografija, pokojnine – čeprav tudi v Španiji napovedujejo težke čase –, in kaj šele, da bi kdo hotel razpravljati o tehnološkem razvoju. V takšnem

razporejenju je padel na plodna tla nedaven predlog Voxa, da bi morali »nemudoma prepovedati vsako separatistično stranko, ki je proti nacionalni enotnosti«. Da so pobudo brž označili za dobro tako v konservativni Ljudski stranki (PP) kakor v liberalni Ciudadanos, je povedno: kaže, kako absurdno so se v Španiji sprostili ekstremistični refleksi in kako ena čez drugo sta desnica in skrajna desnica pripravljene skakati v zelje za volilne glasove. Morda je na mestu ponoviti, da so Ciudadanos na desnici vznikli kot radikalni odgovor na finančno krizo, ki se je začela leta 2008, podobno kot se je na levi strani politične palete pojavil Podemos. Obe formaciji sta izvorno obljubljali boljšo politiko od tradicionalne, ki je bila takrat precej pogreznjena v korupcijske škandale.

Katalonija je bila osrednja tema predvolilne kampanje, kakor je politiko obsedal Vox.

Nevarnost po francosko

Španija ni Francija, a nekateri politični analitiki gledajo čez mejo in primerjajo težave bipartizma ter se bojijo, da bi se lahko tudi radikalni Vox – nastal je komaj leta 2013, na aprilskih volitvah je zasedel 24 sedežev v kongresu, danes bi jih lahko že podvojil – tako nevarno razmahnil med Španci, kakor se je skrajna desnica **Marine Le Pen** med Francozi. Javnomenjske ankete so resda pokazale, da ekstremističnih refleksov po špansko še ni toliko (danes naj bi voxovci zasedli tretje mesto za PSOE in PP), sploh pa je francoska zgodovina drugačna: klan Le Pen se vzpenja od druge svetovne vojne. In vendar se je bati, da bo naklonjenost ekstremističnemu desničarju **Santiago Abascalu** predvsem rasla, in to ne le med nekdanjimi (skrajnimi) volivci konservativne Ljudske stranke, ampak tudi med drugimi; podobno kot je Marine Le Pen pritegnila k sebi nekdanje volivce francoskih komunistov in celo razočarane državljane socialdemokratskih nazorov.

- **Iz nemogočega lahko vodi samo nemogoče. Mimi Podkrižnik. Delo, Ljubljana, 11. november 2019**

Socialist Pedro Sánchez je naivno verjel, da bo na ponovljenih parlamentarnih volitvah izboljšal položaj.

<https://www.delo.si/mnenja/komentarji/morda-iz-nemogocega-vodi-samo-nemogoce-247810.html>

Bi se lahko še bolj uštel? Socialist **Pedro Sánchez** je naivno verjel, da bo na ponovljenih parlamentarnih volitvah izboljšal položaj, češ, volivci me bodo še bolj večinsko podprli in bom končno suvereno zavladal, a se je zgodilo, kar so napovedovale raziskave javnega mnenja. Nasprotno. Ponavljanje volitev – štiri so organizirali v štirih letih in zadnje nedeljske komaj sedem mesecev po spomladanskih – se je pokazalo za odličen recept za vzpon skrajne desnice. Ekstremistična stranka Vox, ki je v nedeljo dosegla tretji najboljši rezultat, bo imela po novem v 350-članskem kongresu 52 poslancev, medtem ko je aprila dobila 24 sedežev, še prej pa je v nacionalnem parlamentu sploh ni bilo, saj se je, ustanovljena pred šestimi leti, parlamentarno »uvedla« šele lani na regionalnih volitvah v Andaluziji. Odtlej gre radikalcem kot po maslu.

Nova realnost se zdi šokantna, češ, španska politika vse od tranzicije do zdaj skorajda ni poznala desničarskega ekstremizma, medtem ko realisti ugotavljajo, da so se skrajni sentiment, v nekdanjem bipartizmu negovani v Ljudski stranki (PP), zdaj samo brezsravno razgalili. K temu je ogromno prispevala katalonska kriza: zaradi nemoči regionalne politike v Barceloni in nacionalne v Madridu, da najdeta rešitev, namesto da reševanje problematike prelagata na sodstvo in ulico. Posledično je tudi špansko okolje zastrupljeno z nacionalističnimi emocijami, Vox pa osredotočeno kriči proti independentističnim strankam, ki da jih je treba prepovedati, kakor se postavlja proti nezakonitemu priseljevanju, ki da povečuje kriminaliteto, ter poziva k zapiranju mošej, za povrh pa še k dviganju visokih zidov v Ceuti in Melilli. Voxovci **Santiago Abascala** s prezirom in na glas strašijo z nekrasnim novim svetom, v katerem bodo menda odpravili vse tabuje.

Medtem ko se razdiralno šopiri reakcionarnost, je stara socialistična levica (PSOE) osramočeno obtičala. Po novem bo imela v kongresu resda še naprej največ oziroma 120 poslancev, in vendar tri manj kot doslej, kar je razumeti kot kazen premieru Sánchezu, ker se po aprilskih volitvah ni bil sposoben – za bolj socialno občutljivo Španijo – vladno povezati z (naravno najbližjim) radikalno

levim Podemosom. Temu so levi volivci prisolili še krepkejšo klofuto: imeli so 42 sedežev, medtem ko bo v novi sestavi vse bolj fragmentiranega in polariziranega parlamenta levih levičarjev 35. Najmočnejši udarec pa so volivci zadali liberalnim Ciudadanos, kajti od 57 poslanskih sedežev so jih obdržali le deset, zaradi česar je nemudoma odstopil voditelj **Albert Rivera**.

Socialist Sánchez je napovedal, da bodo s tokratnimi volitvami razbili politično blokado, zaradi katere spomladi ni bil sposoben sestaviti vlade. Volivci mu vnaprej niso verjeli, tako so vsaj kazale ankete, in res tudi rezultati niso prinesli nič dobrega. V parlament, kjer so druga največja sila konservativci Ljudske stranke – imeli so 66 poslancev, zdaj jih imajo 88 –, se je prebilo več majhnih formacij, gladko večinsko povezovanje pa se ne nakazuje niti na levici niti na desnici. Situacija se zdi še bolj nemogoča kot spomladi.

Morda pa lahko iz nemogočega popelje le nemogoče: velika koalicija med prastarimi tekmeči socialisti in konservativci Ljudske stranke. Če bi bila v ospredju politike dobrobit človeka in družbe, socialno, ekonomsko in zeleno blagostanje ljudi, to niti ne bi bilo tako zelo absurdno, pa kaj zato, če bi se v grobovih množično obračali politični duhovi. Ali ni dal Pedro Sánchez v duhu sprave prekopati posmrtnih ostankov diktatorja Francisca Franca?

- **O času, ki ljubezen utruji. Igor Bratož. Delo, Ljubljana, 12. november 2019**

Drago Jančar na Dunaju trikrat v enem popoldnevu o romanu *In ljubezen tudi*.

<https://www.delo.si/kultura/knjiga/o-casu-ki-ljubezen-utrudi-247837.html>

»Moje opazovanje tega časa je med občudovanjem in obžalovanjem,« je **Drago Jančar** prejšnji četrtek povedal publiko med enim od treh nastopov v enem popoldnevu na dunajskem knjižnem sejmu Buch Wien. S »tem časom« je seveda meril na čas, v katerega je umeščena zgodba romana *In ljubezen tudi*, v prevodu **Daniele Kocmut** *Wenn die Liebe ruht*.

Na Dunaju so vedeli, kdo prihaja v goste, eden od najvidnejših in največkrat prevedenih sodobnih slovenskih avtorjev, ocene knjige, ki jo je poleti izdala založba Zsolnay, so bralcem povedale, da je avtor knjige »najpomembnejši slovenski romanopisec«, »največji sodobni slovenski pripovednik«, »ključni slovenski pisatelj«, intrigantna pa je za nemško beroče bralce vsekakor tudi zgodba, ki jo Jančar ponuja v romanu.

Prišlo je nekaj drugega

Ob pogovorih o romanu, se je pokazalo tudi prejšnji teden na Dunaju, mora Jančar na nemško govorečem ozemlju občinstvu očitno malce razložiti različne kontekste oziroma opozoriti na nekatera pogosto spregledana ali neznana dejstva, zadevajoča zgodovino odnosa med slovensko in nemško govorečimi na spodnjem Štajerskem. Tudi zato je Jančar z odra na Dunaju omenil, da ga prevod romana v nemščino veseli, ker poleg drugih zaved govori o tej temi, ki marsikateremu tamkajšnjemu bralcu ni prezentna v celoti.

Na nastopih pri sosedih mora biti Jančar zato vsaj za odtenek didaktičen in publiko razložiti zgodovinske okoliščine, ki so pripeljale do fotografije, ki je izhodišče njegove pripovedi, namigniti jim mora, kdaj se je začel kulturni boj oziroma kulturna vojna, ki je bila sprva še razmeroma nedolžna, saj je bila omejena na prerekanja v časnikih in manjše incidente, a je dogajanje neizogibno kulminiralo.

O tem nekateri ne vedo nič, zato Jančarjevo opažanje: »V Sloveniji smo očitno veliko bolj na široko odprli debato o tabuiziranih temah svoje zgodovine na različnih področjih, čeprav jih nismo znali razrešiti, a debate tečejo naprej, medtem ko se je v Avstriji s to knjigo marsikomu, vsaj veliki večini, odprlo nekaj neznanega.« Ko je v štajersko prestolnico vkorakal vermacht, je dunajski publiko povedal Jančar, so ga prebivalci sprejeli z navdušenjem, tako nemška manjšina, nekdam seveda večinska skupnost, kot Slovenci, nezadovoljni s korupcijo itd.

»Oboji so mislili, da je prišla dobra stvar, dobra stara Avstrija, a prišlo je nekaj drugega, gestapo, izseljevanje inteligence v Srbijo, prišel je Hitler in ukazal, naredite mi to deželo spet nemško, sedemsto nedolžnih talcev so ustrelili, v tej strahotni atmosferi nasilja se začnejo bombardiranja,

ker je bila v Mariboru pomembna vojaška industrija. Ta roman se dogaja med okupacijo, dogaja se v brutalnem času, kakršnega prej ni bilo.«

Občutljiva in ranljiva

Jančar je dunajskemu občinstvu navrgel tudi nekaj besed o naslovu romana, češ da je v naslov izjemoma dal besedo, ki jo še zasebno težko uporabi, čeprav gre za nekaj, kar vsakogar spremlja vse življenje. Na lanskem jesenskem pogovoru v Vodnikovi domačiji, posvečenem romanu, s katerim si je Jančar kot edini doslej priboril četrto Delovo nagrado za roman leta kresnik, je o tej zadevi povedal: »Težko se je bilo odločiti za tak naslov romana, ker je bilo o ljubezni že ogromno napisanega, od sv. Pavla naprej.« Tak naslov lahko deluje na robu kiča in koketiranja z bralci, a tokrat, je dodal, ni šlo drugače, roman govori o tem, da se tudi ljubezen utruji, tako kot življenje, v vojnih razmerah se tudi ljubezen zlomi, občutljiva je, ranljiva. Moderator enega od dunajskih pogovorov, kritik **Cornelius Hell**, ki je napisal oceno knjige za časnik *Die Presse*, je v vprašanju avtorju ugotovil, da ljubezen iz naslova romana stoji, počiva, miruje, nikakor pa ni umrla, in Jančar se mu je zahvalil za opažanje.

- **»Država na nepovratni poti razpada«. Vili Einspieler. Delo, Ljubljana, 12. november 2019**
S spremembami daytonskega sporazuma naj bi Bošnjaki dobili v miru, kar niso uspeli uresničiti v vojni.

<https://www.delo.si/novice/svet/drzava-na-nepovratni-poti-razpada-248489.html>

Vladajoča večina v narodni skupščini Republike srbske je danes sprejela 20 sklepov, med njimi tudi o pravici naroda do samodločbe in o sprejemu nove entitetske ustave. V razpravi je srbski član predsedstva BiH **Milorad Dodik** ocenil, da je sedanja država na nepovratni poti razpada. Po Dodikovih trditvah so vse slabosti sedanje BiH posledica posegov predstavnikov mednarodne skupnosti in sprememb daytonskega sporazuma. Njihov cilj je bil krepitev državnosti BiH, od sprememb pa niso imeli koristi Srbi, Hrvati in Bošnjaki, temveč le tujci, ki so si prizadevali, da bi Bošnjaki dobili v miru, kar niso uspeli uresničiti v vojni. Po njegovem je lahko BiH le državna skupnost dveh entitet, Republika srbska (RS) pa je država srbskega naroda in ostalih, ki živijo v njej.

Banjaluka proti članstvu v Natu

Poslance je pozval, naj zavrne vse dosedanje odločitve visokih predstavnikov ZN in končajo obdobje nezakonitih bonskih pristojnosti, ki omogočajo vsiljevanje zakonov in zamenjave izbranih funkcionarjev. RS mora povrniti pravico do lastne vojske, carin in obveščevalnih služb ter doseči ukinitve pravosodnih organov BiH, ki preganjajo firme v srbski entiteti in škodujejo njenemu gospodarstvu. Čeprav je leta 2017 ameriška administracija uvedla sankcije zoper njega, Dodik vidi v predsedniku ZDA **Donaldu Trumpu**, ki da razume politiko RS, edino svetlo točko v mednarodni skupnosti.

Macron je razburil Sarajevo

Predsedujoči predsedstvu BiH **Željko Komšić** je označil kot neutemeljeno izjavo francoskega predsednika **Emmanuela Macrona**, da je BiH zaradi vračanja džihadistov tempirana bomba. Bošnjaški član predsedstva **Šefik Džaferović** je ocenil, da si nekatere nazadnjaške politične sile v BiH in okolici želijo, da bi imela BiH tovrstne probleme, da bi lahko uresničile svoje nedopustne in nedovoljene cilje. Tiskovni predstavnik Islamske skupnosti v BiH **Muhamed Jusić** je izjavo označil za škandalozno. Po mnenju srbskega člana predsedstva **Milorada Dodika** je Macron tako kot on povedal le resnico o BiH.

Parlamentarni sklepi, ki jih je podprlo 53 poslancev, navajajo, da ima RS pravico sama odločati o svojem prihodnjem statusu, če se bo nadaljevala podpora razgradnji daytonskega sporazuma. Proti ni bil nihče, opozicija pa je bojkotirala glasovanje. Po 15 urni razpravi so poslanci še sklenili, da bodo delovali skladno z resolucijo o varovanju ustavne ureditve in vojani nevtralnosti. Poslanci so odločno proti članstvu BiH v Natu. Če jim bodo članstvo skušali vsiliti, bodo v RS razpisali referendum, na katerem bodo državljani odločili o njenem članstvu v vojnih zavezništvih. Vlado RS so še zadolžili, naj analizira učinke neustavnega prenosa pristojnosti iz entitete na raven BiH.

Bosna ni nastala v Daytonu

Vodja poslanske skupine Skupaj za BiH **Edin Ramić** je opozoril, da bi se moral parlament namesto z zadevami na katere nima vpliva ukvarjati s slabim socialnim in gospodarskim položajem v RS. Njegova kolegica **Begija Smajić** je ocenila, da sprejeti sklepi žalijo še žive žrtve genocida v Srebrenici. Poslanec **Senad Bratić** je spomnil, da sta entiteti po ustavi BiH podrejeni suverenosti BiH, pravica entitet do samoodločbe pa ni utemeljena ne v ustavi ne v daytonskem sporazumu. V Daytonu tako ni nastala BiH, temveč entiteti RS in Federacija BiH.

Predsednik Srbske demokratske stranke **Mirko Šarović** je očital Dodiku, da je že 14 let na oblasti in da nikoli ni prevzel odgovornosti za slabe razmere v RS. Spomnil ga je, da je bila njegova Zveza neodvisnih socialdemokratov glavni sodelavec pri prenosu pristojnosti iz RS na raven BiH. Prvak Stranke demokratskega napredka **Branislav Borenović** je menil, da bi bilo bolj produktivno, če bi se parlament ukvarjal z realnimi problemi v RS, iz katere ljudje bežijo, ker ne zaupajo institucijam.

- **Celotno vodstvo Mladega foruma SD odstopilo s položajev. STA. Delo, Ljubljana, 13. november 2019**

Razlogi za odstop tičijo v povabilu zunanjega ministra katalonske regionalne vlade Alfreda Boscha, da se udeleži kongresa podmladka, in očitkih o nepreglednosti pri oblikovanju liste kandidatov za kongres.

<https://www.delo.si/novice/slovenija/celotno-vodstvo-mladega-foruma-sd-odstopilo-s-polozajev-248857.html>

Vodstvo Mladega foruma SD - predsednik, podpredsednika, generalni sekretar, večina članov predsedstva ter predsednikov lokalnih klubov - je nepreklicno odstopilo s položajev. [Kot razlog so navedli izjemno nizko politično kulturo v Sloveniji in svoje zavedanje pomembnosti preglednosti v politiki.](#)

Da je prišlo do odstopov, je v pismu na twitterju sporočil predsednik podmladka **Andrej Omerzel**, ki je vodenje podmladka prevzel pred dvema letoma. Iz zapisanega gre sklepati, da razlogi za odstop tičijo v povabilu zunanjega ministra katalonske regionalne vlade **Alfreda Boscha**, da se udeleži sobotnega kongresa podmladka, in očitkih o nepreglednosti pri oblikovanju liste kandidatov za kongres.

Kot v pismu navaja Omerzel, so Boscha na sobotni kongres povabili, da bi opozorili, da nasilje nikakor in nikoli ni rešitev, a je njihova odločitev naletela na neodobranje »določenih ljudi znotraj matične stranke«. »Ne glede na to, da bo ta odločitev imela negativne posledice za nas, smo se odločili, da bomo branili osnovne človekove pravice in s tem stali na pravi strani zgodovine, ne glede na ceno, ki jo bomo za to plačali«, je zapisal.

Izpostavlja tudi očitke, s katerimi so se soočili pri sprejetju pravilnika o evidentiranju in kandidiranju za kongres podmladka ter oblikovanju liste kandidatov in kandidatov. Kot navaja, so pravilnik in vse postopke speljali s skladu s statutom, kljub temu pa so se soočili z očitki o nepreglednosti »in to s strani, ki so glasovali za pravilnik in ki so izrazili podporo predlagani strukturi kandidatov in kandidatov«.

»Ker je v Sloveniji politična kultura na izjemno nizkem nivoju in ker se sedanje vodstvo Mladega foruma SD zaveda pomembnosti transparentnosti v politiki,« celotno vodstvo nepreklicno odstopa s položajev, je zapisal. Dodal je še, da se nihče od vodstva Mladega foruma na kongresu ne bo potegoval za nov mandat, ostajajo pa člani Mladega foruma in SD.

- **Za novo sodelovanje in nove alianse. Mimi Podkrižnik. Delo, Ljubljana, 13. november 2019**

V Parizu se končuje Forum za mir: Potrebni so sveži razmisleki o multilateralizmu

<https://www.delo.si/novice/svet/za-novo-sodelovanje-in-nove-alianse-248829.html>

Kriza, s katero se mednarodno soočamo, je hujša kot kdaj prej, je ob odprtju letošnjega Forum za mir, ki ga te dni organizirajo v Parizu, dejal francoski predsednik Emmanuel Macron in pokazal s prstom na ZDA, češ, unilateralizem se krepi tudi pri tistih, ki so bili še zadnje zagotovilo mednarodnega sistema, vzpostavljenega po drugi svetovni vojni. Ob tej priložnosti se je obregnil

tudi ob kritike, ki jih je v nedavnem intervjuju za londonski *Economist* sprožil z diagnozo Nata – »možgansko je mrtev« –, saj da niso nič drugega kot znak pretirane občutljivosti, kar priderije. Ker so mednarodne inštitucije čedalje bolj neučinkovite, »potrebujemo več sodelovanja«, tudi drugačnega in nove alianse.

Besede in pogledi

Danes se v Parizu končuje drugi Forum za mir, na katerem so na pobudo predsednika Emmanuela Macrona številni svetovni voditelji in predstavniki (EU, Kitajske, Afrike ..., ne pa tudi ZDA) razmišljali o težavah sodobnega sveta: z različnih zornih kotov o miru in o tem, kako na novo izumiti multilateralizem. Tridnevno srečanje v pariški La Villette je nekakšen inkubator novih idej in pobud, pa naj gre za varnost ali razvoj, za okolje, nove tehnologije, kulturo, izobraževanje ali ekonomijo. Udeleženci se letos vrtijo okrog treh osi: kako spodbujati mednarodno sodelovanje in skupna dejanja za mir v svetu, kako poskrbeti za konkretne inovativne rešitve in kako vzpostavljati nova pravila, norme in drugačno dobro prakso. Besed in pogledov na multilateralizem je nič koliko, Ursula von der Leyen, denimo, je obljubila, da bo vodila »resnično geopolitično (evropsko) komisijo« oziroma »Evropo, ki bo [tudi finančno] bolj kot doslej obrnjena navzven«. Podobno povezovalno je kitajski podpredsednik Wang Qishan poudaril, da Kitajska z 1,4 milijarde potrošnikov tako in tako že sedaj močno prispeva k svetovnemu redu in ekonomiji ter da nihče ne more delovati sam, ampak je treba delati z roko v roki ...

Mehka moč po francosko

Forum za mir je, kot menijo neredki, pomembna platforma in primer drugačnega diplomatskega modela od teh, kakršnih smo vajeni, gotovo je potreben, kajti nacionalni egoizmi so čedalje večji, protekcionizmi in populizmi se bliskovito širijo, mednarodne inštitucije, nastale po drugi svetovni vojni, pa so zmeraj bolj zablokirane. Neredki pridajajo, čeprav tega ne rečejo nujno na glas, da je srečanje poskus mehkega širjenja vpliva Francije v svetu. Emmanuel Macron je, drugače od predhodnika François Hollanda, ambiciozen voditelj velikih potez, ki želi dodati sodobnosti viden francoski pečat. Mirovni forum je zagnal lani ob stoletnici konca vélike vojne: z vizijo, da bi trajal.

- **Balkan brez evropske perspektive. Vili Einspieler. Delo, Ljubljana, 13. november 2019**

Vprašanje kako dolga bo revizija pristopnega procesa je ostalo na pariškem forumu za mir brez odgovora.

<https://www.delo.si/novice/svet/balkan-brez-evropske-perspektive-248830.html>

Francoski predsednik **Emmanuel Macron** ni obrnil plošče o blokadi pristopnih pogajanj Severne Makedonije in Albanije z EU, ki je hkrati veto za Srbijo, Črno goro in BiH. Tega niso spremenili niti balkanski voditelji, ki so si podajali kljuko na njegovih vratih ob robu pariškega foruma za mir, ki se končuje danes.

Srečanje francoskega predsednika z makedonskim, srbskim in kosovskim kolegom ni prineslo odgovora na vprašanje, kako dolgo bo trajala revizija pristopnega procesa. Četverica predsednikov očitno tudi ni premlevala ideje o privilegiranem partnerstvu, ki bi nadomestilo polnopravno članstvo držav Zahodnega Balkana v EU, v kateri bi Francija rada prevzela vlogo strateške sile. Francoska zavora je verjetno pokopala koncept širitve, Pariz pa regiji ni ponudil prepričljive perspektive.

Reforma pristopnih pogajanj

Po navedbah predsednika Severne Makedonije so odprte vse možnosti, Macron pa mu je dal jasno vedeti, da je zamuda nastala zato, ker EU potrebuje več časa za reformo. **Stevo Pendarovski** je pojasnil, da Pariz pričakuje od držav EU, da bodo v mesecu ali dveh podale pripombe na predlog reforme metodologije za pogajanja o vstopu v povezavo. Metodologijo bi lahko sprejeli najpozneje do marca prihodnje leto, odločitev o začetku pogajanj pa bi lahko bila sprejeta maja prihodnje leto na vrhu v Zagrebu.

Macron ni dal pozitivnih zagotovil o datumu, Pendarovskemu pa je zagotovil, da je zavezan širitvi EU, ki lahko poteka hkrati z revizijo metodologije pristopnih pogajanj. Ker je Severna Makedonija ostala v čakalnici EU, je Pendarovskega zanimalo, kako naj pojasnijo ljudem, da so kljub boleči

spremembi imena države ostali praznih rok. Premier **Zoran Zaev** je kljub razočaranju in jezi zagotovil, da ne bodo dovolili, da bi zgodovinska napaka Pariza spodbudila nacionalizem, radikalizem in populizem ter znova odprla medetnične probleme v državi in širši regiji.

Trajni mir Srbije s Kosovom

Srbski predsednik **Aleksandar Vučić** je ocenil, da je sodnik spremenil pravila med nogometno tekmo, kar zahteva spremembo taktike, ne spremeni pa strateškega cilja – vstopa Srbije v EU. Vučić ni razkril, kaj mu je Macron odgovoril na vprašanje, ali lahko Srbija pričakuje, da bo članica EU leta 2025, če bo izpeljala zahtevane reforme in rešila kosovsko vprašanje. To je bila tudi glavna tema srečanja Macrona z Vučićem in kosovskim predsednikom **Hashimom Thaçijem**. Na trojnem sestanku je Vučić ponovil, da je odprava carin na srbsko blago ključni predpogoj Beograda za nadaljevanje dialoga s Prištino, ki je mrtev skoraj leto dni. Po njegovih navedbah Macron verjame v nujnost kompromisne rešitve. Vučić je prosil Macrona tudi za podporo pri projektu povezovanja balkanskih držav, kot je mali schengen med Severno Makedonijo, Srbijo in Albanijo, ki bi po podatkih Svetovne banke prinesel Srbiji 1,5 milijarde evrov, skupno pa 3,5 milijarde evrov prihrankov.

Po srečanju z Macronom je Thaçi izjavil, da je Kosovo pripravljeno nadaljevati dialog in končati mirovni sporazum s Srbijo, ki bi prinesel obojestransko priznanje in članstvo v ZN. Poudaril je, da to pomeni zaokrožitev mednarodne konsolidacije Kosova. Iz njegovega kabineta v Prištini so sporočili, da je Macron podprl trajni mir in razvoj Kosova. Po mnenju Vučića je Thaçi rekel Macronu samo to, kar rad sliši, ne pa tega, kar dejansko misli. Priština se zavzema za mirovni sporazum, ki bi vključeval brezpogojno priznanje neodvisnosti Kosova, kar ni realno. Sklenil je, da je Srbija priznana država v ZN, zato ne potrebuje Thaçijevega priznanja.

- **Evropska polomija z begunskimi kvotami. Peter Žerjavič. Delo, Ljubljana, 13. november 2019**

Revizorji evropskega računskega sodišča so ugotovili katastrofalne razmere v »hot spotih« v Grčiji, številne težave so bile pri premeščanju prosilcev za azil, stopnja vračanja zavrnenih migrantov je prenizka.

<https://www.delo.si/novice/svet/evropska-polomija-z-begunskimi-kvotami-248846.html>

Bruselj – Evropsko računsko sodišče je v analizi upravljanja migracij v Grčiji in Italiji odkrilo številne pomanjkljivosti. Njihova posledica je, da EU ni dosegla svojih ciljev v ukvarjanju z množičnimi migracijami, begunsko krizo po letu 2015.

Katastrofalne razmere v centrih na grških otokih, predolgo obravnavanje prošelj za azil in majhno število vrnjenih migrantov z neurejenim statusom v celotni EU je le nekaj ugotovitev iz poročila člana računskega sodišča, Maltežana **Lea Brincata**.

Ugotovili so, da so žariščne točke (centri za prvi sprejem in identifikacijo migrantov) v Italiji prazne ali skoraj prazne, čiste in dobro opremljene. V Grčiji pa ugotavljajo prenatrpanost, pomanjkanje zdravnikov, nezadostno varnost. Na Samosu je bilo med revizijskim obiskom februarja letos 3745 oseb ali šestkrat več od zmogljivosti.

Na tleh v zabojnikih

Na Samosu so ugotavljali, da kontejnerji v delu žariščne točke, namenjenem mladoletnikom, niso imeli vrat, oken in postelj. Nekateri mladostniki brez spremstva so spali na tleh. Devet deklet brez spremstva je zunaj žariščne točke blizu policijske postaje spalo na tleh v kontejnerju, velikem deset kvadratnih metrov, brez stranišča in prhe.

Kako neučinkovita je bila Unija, se kaže že iz števil pri uresničevanju delitev bremena z »begunskimi kvotami«. Ob izbruhu krize so države članice postavile cilj, da bodo iz najbolj obremenjenih držav, predvsem Grčije in Italije, v dveh letih premestile 160.000 ljudi. Pravno so se zavezale, da jih bodo premestile 98.256.

Na koncu jih je bilo iz obeh premeščenih le 34.705. Slovenija je z več kot 40-odstotno izpolnitvijo kvote nad povprečjem EU. Kot je znano, so višegrajske članice zavračale sistem kvot.

6000 evrov za sprejetega

Brincat se sicer zaveda, da številka 160.000 ni nastala na podlagi temeljitih analiz, temveč s političnimi pogajanjimi ob izbruhu krize leta 2015.

Državam, ki so sprejele prosilca iz Grčije ali Italije, je evropska komisija namenila 6000 evrov za migranta za stroške sprejema. Sicer opažajo tudi visoko stopnjo sekundarnih gibanj premeščenih prosilcev, denimo iz Litve, Slovaške in Portugalske v druge članice EU.

Po oceni revizorjev je bila eden od glavnih razlogov za nizko število premeščenih neuspešnost Grčije in Italije pri registraciji kandidatov in usmerjanju k vložitvi prošenj za premestitev.

Brez zdravnikov

Kljub povečanju zmogljivosti in hitremu zmanjšanju prihodov po izjavi EU in Turčije iz leta 2016 je predvsem v Grčiji veliko težav. Lani je na otokih postopek od vložitve prošnje do odločbe na prvi stopnji trajal v povprečju 215 dni. Zamude nastajajo, ker ni dovolj lokalnih zdravnikov za izvajanje ocen ranljivost.

Med pregledom rednih postopkov so ugotovili primere, ko so bili datumi za azilne intervjuje s prosilci določeni za leto – 2023.

Zaradi upada števila prihodov ima Italija sicer dovolj zmogljivosti, a postopki so dolgotrajni. Tako je prošnja, vložena leta 2015, v povprečju potrebovala štiri leta, da je prišla na pritožbeno stopnjo.

Stopnja vračanja državljanov tretjih držav, ki bi morali zapustiti EU, je leta 2018 znašala približno 40 odstotkov v Grčiji in približno 20 odstotkov v Italiji. Stopnje vračanja v države zunaj Evrope pa so bile še nižje.

EU je sicer Grčiji in Italiji do leta 2019 iz posebnega azilnega sklada namenila 703 milijone in 122 milijonov evrov nujne pomoči.

Med številnimi težavami, na katere opozarjajo revizorji, je pomanjkanje strokovnjakov iz držav članic, ki so napoteni na delo za evropski azilni urad (EASO). Tudi prostora za njihovo delo na terenu v žariščnih točkah ni, pojavljajo se varnostni pomisleki. Tako so na Samosu lahko opravljali le štiri razgovore na izmeno.

Grški organi tudi zavračajo mnenja EASO o nedopustnosti prošenj na grških otokih, saj Turčije, v katero bi morali biti vrnjeni, ne obravnavajo kot varno tretjo državo za mednarodno zaščito.

- **Šest znanstvenic na znamkah. Andreja Žibret. Delo, Ljubljana, 14. november 2019**

Pošta Slovenije: Izšla je znamka s podobo Angele Piskernik, sledile bodo Amalija Šimec, Melita Pivec Stele, Ana Mayer Kansky, Alma Sodnik in Sabina Praprotnik

<https://www.delo.si/novice/znanoteh/sest-znanstvenic-na-znamkah-248703.html>

Med novimi priložnostnimi poštними znamkami, ki so izšle prejšnji teden, je tudi prva iz nove serije Slovenske znanstvenice, s podobo botaničarke, muzealke in pedagoginje dr. Ángele Piskernik. Do leta 2024 se bo v seriji zvrstilo še pet slovenskih znanstvenic.

»Z novo serijo priložnostnih znamk želimo predstaviti pomembno vlogo in prispevek slovenskih znanstvenic k razvoju znanosti,« je povedal Darko Lončarič z oddelka za tržno komuniciranje in filatelijo Pošte Slovenije. Kot pravi, so poštne znamke, ki jim pravijo tudi male umetnine, velik promotor države, saj prek albumov zbirateljev ali poštних pošiljk potujejo v skoraj vse države sveta. Poleg promocijske imajo znamke pomembno zgodovinsko in izobraževalno vrednost. »Na poštних znamkah prikazujemo našo naravno in kulturno dediščino, za nas značilno floro in favno, predstavljamo znamenite Slovenke in Slovence, prav tako z njimi zaznamujemo pomembne domače in tuje obletnice in aktualne dogodke,« pojasnjuje Lončarič.

Botaničarka in priznana naravovarstvenica

Kot prva v seriji Slovenske znanstvenice je predstavljena dr. Angela Piskernik (1886–1967), ki se je rodila v Lobniku pri Železni Kapli na Koroškem in velja za nekoliko spregledano slovensko znanstvenico. Je druga Slovenka z akademskim nazivom iz naravoslovja, bila je botaničarka, mednarodno priznana naravovarstvenica, muzealka, predavateljica in zagovornica ženskih in narodnostnih pravic. Iz naravoslovja je doktorirala na dunajski univerzi leta 1914.

Poleg strokovnih naravoslovnih člankov je pisala tudi o socialnih, ženskih in narodnostnih vprašanjih, napisala več srednješolskih učbenikov in slovarček za nemščino ter izdala prvi slovenski ključ za določanje cvetnic in praprotnic. Zaslužna je za ustanovitev Triglavskega narodnega parka in za varovanje ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. Po njej je Planinska zveza Slovenije poimenovala najvišje priznanje na področju varstva in ohranjanja gorske narave.

Še peterica, ki je pustila pečat

Prihodnje leto bodo na znamki predstavili dr. Amalijo Šimec (1893–1960), bakterio-epidemiologinjo, organizatorico socialne medicine, ki se je rodila v Tržiču. Medicino je študirala na Dunaju do leta 1919. Ko so po prvi svetovni vojni morali vsi nenemški študentje zapustiti fakulteto, je šla na Češko in leto pozneje v Pragi z odliko diplomirala. Z Rockefellerjevo štipendijo se je dve leti izpopolnjevala v socialni medicini v ZDA in Kanadi. Ustanovila je prvo bakteriološko-epidemiološko ustanovo v Ljubljani in leta 1923 enako uredila v Celju.

Ukvarjala se je tudi z infekcijskimi boleznimi živali, ker tedaj še ni bilo veterinarskega bakteriološkega laboratorija. Leta 1922 je znanstveno raziskala bacil paratyphi Hirschfeld. Zadnje kontrolne izsledke ji je preprečilo obolenje za tifusom. Pri raziskovalnem delu se je ranila ob stekleni pipeti in se okužila s klici čiste kulture tifusa. Ta okužba ji je povzročila trajno okvaro srčne mišice. V strokovnih in poljudnoznanstvenih revijah doma in po svetu je objavila številne socialnomedicinske prispevke. Napisala je knjigo Zdravstveni nasveti za družino in dom (Celje, 1935).

Angela Piskernik (1886–1967) je druga Slovenka z akademskim nazivom iz naravoslovja. Bila je botaničarka, naravovarstvenica, muzealka in zagovornica ženskih in narodnostnih pravic. Zaslužna je za ustanovitev Triglavskega narodnega parka.

V naslednjih letih bodo na znamkah predstavili še na Dunaju rojeno knjižničarko in zgodovinarico dr. Melito Pivec Stele (1894–1973), v Ložah pri Vipavi rojeno kemičarko dr. Ano Mayer Kansky (1895–1962) in filozofinjo, Ljubljankinjo dr. Almo Sodnik (1896–1965), serijo pa bodo leta 2024 končali s prvo profesorico za infekcijske bolezni na ljubljanski medicinski fakulteti dr. Sabino Praprotnik (1898–1986).

Na vprašanje, kako so izbirali, katere slovenske znanstvenice bodo na znamkah, je Darko Lončarič odgovoril, da vsako leto prek medijev javno zbirajo predloge za izdajo znamk v prihodnjih letih. Trenutno je objavljeno povabilo za predloge priložnostnih znamk za leto 2022. Pravi, da je prispelih predlogov veliko, o njih pa bo odločala komisija za izdajo poštnih vrednotnic. Pri izdaji vsake znamke se Pošta Slovenije poveže s strokovnjaki, ki sodelujejo pri izdelavi koncepta serije znamk in pri strokovnem pregledu oblikovalskih rešitev. Za vsako znamko posebej razpišejo natečaj za oblikovanje. Izbrano oblikovalsko rešitev druge znamke v seriji Slovenske znanstvenice, torej za dr. Amalijo Šimec, bodo imeli predvidoma do druge polovice prihodnjega leta.

- **Venezuelski Slovenci že težko čakajo na selitev. Barbara Hočvar, Gašper Završnik. Delo, Ljubljana, 14. november 2019**

Vlada naj bi danes obravnavala akcijski načrt za repatriacijo. Doslej je prišlo 53 prošenj, v društvu pričakujejo, da jih bo vsaj sto.

<https://www.delo.si/novice/slovenija/venezuelski-slovenci-ze-tezko-cakajo-na-selitev-248744.html>

Ljubljana – »Čakanje je utrujajoče. Vleče se že predolgo,« je ena izmed prosilk komentirala postopek repatriacije iz Venezuele. Vlada naj bi na današnji seji obravnavala akcijski načrt za preselitev in oskrbo prebivalcev te južnoameriške države s slovenskimi koreninami, ki ga je pripravila posebna delovna skupina pod vodstvom Olge Belec, državne sekretarke na Uradu vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Menda pa se je zanimanje za repatriacijo v zadnji tednih zelo povečalo.

Vlada se bo danes seznanila z akcijskim načrtom za izvedbo postopka repatriacije, ki so ga včeraj še dokončno medresorsko usklajevali, menda predvsem s službo vlade za zakonodajo. Za zdaj ne nosi nobene oznake tajnosti, a ga med gradivi v obravnavi na spletni strani vlade vseeno ni najti.

Po zadnjih informacijah so na uradu doslej prejeli 53 prošenj za repatriacijo, vendar naj bi bile formalne odobritve ali zavrnitve možne šele po potrditvi akcijskega načrta. Skupne stroške za prevoz, oskrbo, nastanitev, denarno socialno podporo, zdravstveno varstvo, tečaje slovenščine in druge pravice, ki pripadajo ljudem s statusom repatriirane osebe – ta lahko traja največ 15 mesecev – so ocenili na 1,2 milijona evrov, če bi v Slovenijo prišlo 70 ljudi.

53 prošenj za repatriacijo so doslej prejeli na uradu

Vendar v Društvu venezuelskih Slovencev poudarjajo, da je zanimanje za repatriacijo veliko in da se je tako nanje kot na državne organe v zadnjih tednih obrnilo več kot še 20 zainteresiranih. Zato menijo, da bi skupna številka prosilcev lahko kmalu preseгла sto oseb. Po okvirnih predvidevanjih naj bi v tej južnoameriški državi, ki jo je leta 2013 prizadela ekonomska in politična kriza, živelo okoli tisoč ljudi slovenskega rodu, slovenskih državljanov pa je po uradnih podatkih 335.

Urad bi temeljito, čakajoči bi hitro

Kdaj naj bi se prva skupina preselila, še ni določeno. Je pa več prosilcev za repatriacijo izrazilo željo, da bi jih urad bolj redno obveščal. Zdi se jim, da vse skupaj traja že predolgo in upajo, da bo proces za naslednjo skupino prosilcev bolj transparenten. Opozarjajo, da je selitev težka in zapletena tudi za njih, a ob trenutnem pomanjkanju informacij ne morejo ničesar načrtovati – denimo, kako si urediti dokumente, kaj narediti s hišami, ki jih bodo zapustili, kdaj izpisati otroke iz šol.

1,2 milijona evrov so okvirni stroški države, če bo prišlo 70 ljudi

Razen peščice, ki so jim pomoč ponudili sorodniki in znanci, večina še ne ve, kje bodo nastanjeni ob prihodu v Slovenijo. Več ljudi ima težave z dostopom do dokumentov, celo do potnih listov, ki jih je v trenutnih razmerah zapleteno dobiti, postopki so ponavadi dolgotrajni. Tudi do potrdil o nekaznovanosti, ki jih morajo priložiti posamezniki slovenskega rodu in njihovi družinski člani, ni lahko priti.

Bojijo se še enega zapleta – spremembo bivališča mladoletnikov, čeprav potujejo z obema staršema, od septembra potrjuje tamkajšnje sodišče, postopek naj bi trajal več kot 40 dni. Najbrž bi se mu lahko izognili z nakupom dvosmernih vozovnic za otroke.

335 slovenskih državljanov živi v Venezueli, okoli tisoč pa naj bi bilo ljudi s slovenskimi koreninami

Več vprašanj, ki so jih naslovili na urad oziroma na naše veleposlaništvo v Braziliji, je še brez odgovora, med drugim, ali bo omogočena repatriacija tudi tistim Venezuelcem slovenskih korenin, ki so že več let v kateri drugi latinskoameriški državi.

Slovenija nima prav bogatih izkušenj z repatriacijami – kolikor je znano, je tak postopek doslej izpeljala le enkrat, in to za osemčlansko družino, ki je živela v Siriji.

1 slovenska družina je bila doslej repatriirana, in sicer iz Sirije

- **Britanski glavobol Ursule von der Leyen. Peter Žerjavič. Delo, Ljubljana, 14. november 2019**
Bruselj je sprožil postopek proti Londonu, ker da z neimenovanjem kandidata za komisarja krši pravo EU.

<https://www.delo.si/novice/svet/britanski-glavobol-ursule-von-der-leyen-249107.html>

Bruselj – Konca težav **Ursule von der Leyen** pri sestavljanju nove evropske komisije še ni na obzorju in nemogoče je napovedati, ali bi lahko začela delati 1. decembra, zgolj z enomesečno zamudo. Čeprav so bile težave pričakovane, nove dileme povzročajo odločitve Združenega kraljestva, da v Bruselj ne bo poslalo svojega komisarja. Vsaka članica mora predlagati svojega kandidata in London k temu izrecno zavezuje zadnja odločitev o podaljšanju roka za brexit do (najdlje) 1. februarja. Glasnica Ursule von der Leyen **Dana Spinant** je nastali položaj opisala kot poseben, zapleten in izjemen, saj česa takega doslej še ni bilo. V štabu izvoljene predsednice sicer še preučujejo položaj, a vztrajajo pri začetku novega dela evropske komisije 1. decembra kot svojem cilju.

Ursuli von der Leyen ni uspelo izpolniti obljube o spolno uravnoveženi komisarjski ekipi, saj bo v njej 15 moških in 12 žensk.

Brez britanskega člana

Vsi se želijo ogniti pravni negotovosti in izpostavljenosti, če bi nova evropska komisija začela delati brez britanskega člana. Bruselj je danes že sprožil postopek proti Londonu, ker da z neimenovanjem kandidata krši pravo EU. Odgovor pričakujejo do prihodnjega petka. Sprožitev postopka bi po eni od razlag dopuščala, da bi lahko evropska komisija bila izvoljena in začela delati. Zanesljivejša pot je videti rešitev iz lizbonske pogodbe, po kateri bi število komisarjev od 1. novembra 2014 moralo ustrezati dvema tretjinama števila držav članic. Ureditev dopušča prilagodljivost, saj lahko evropski svet s soglasjem določi končno število komisarjev.

Tako so leta 2009 odločili, da bo v evropski komisija vsaka članica še naprej imela svojega komisarja. Da bi se ognili zapletom glede Združenega kraljestva, bi evropski svet – sestavljajo ga voditelji članic – lahko odločil, da ima evropska komisija enega manj – 27 komisarjev. Združeno kraljestvo je že tako večkrat napovedalo, da bo pred brexitom konstruktivno in Uniji ne bo povzročalo težav pri njenem delovanju. Na Otoku so odločitev, da ne bodo poslali svojega komisarja, utemeljili s sklicevanjem na pravilo, po katerem v predvolilnem času ne bi smeli izpeljati imenovanj na mednarodne položaje.

Madžar v negotovosti

Manj zapleten je položaj pri treh novih kandidatih, ki so zamenjali »padle« kandidate. Romunka **Adina-loana Vălean** (transport) na zaslišanju ni imela težav in je hitro dobila parlamentarno odobritev. Nekaj zadržkov so imeli le zeleni in nacionalisti. Tudi francoski kandidat za »super« komisarja za notranji trg **Thierry Breton** je na koncu dobil široko podporo, čeprav se je moral spopadati z očitki glede njegovega menedžerskega dela za francosko digitalno korporacijo Atos. Poslancem je zagotavljal, da bo kot komisar nevtralen in ne bo dajal prednosti posameznim podjetjem.

Vsaj še nekaj dni pa bo v negotovosti madžarski kandidat za komisarja za sosedstvo in širitev **Olivér Várhelyi**. Na zaslišanju je moral poslušati številne očitke glede dela vlada **Viktorja Orbána**, s katero je bil kot stalni predstavnik Madžarske pri EU tesno povezan. Na vprašanje, denimo, kako bo lahko spodbujal delovanje pravne države v kandidatkah, če Budimpešta krši njena temeljna načela, je odgovarjal, da bo imel na položaju pred očmi interese celotne EU, ki ima jasna pravila glede tega. Várhelyi je odločen zagovornik širitve EU na Balkan.

Dovolj glasov za njegovo potrditev še ni bilo. Tako socialisti kot liberalci so zahtevali pisne odgovore na dodatna pisna vprašanja. Madžar bo moral na njih odgovoriti do ponedeljka.

Dnevnik, Ljubljana

- #video HRW kritičen do Evropske komisije zaradi zelene luči hrvaškemu članstvu v schengnu. STA. Dnevnik, Ljubljana, 8. november 2019

<https://www.dnevnik.si/1042913322/svet/video-hrw-kriticen-do-evropske-komisije-zaradi-zelene-luci-hrvaskemu-clanstvu-v-schengnu>

Mednarodna nevladna organizacija za človekove pravice Human Rights Watch (HRW) je danes ocenila, da je Evropska komisija s pozitivnim mnenjem o članstvu Hrvaške v schengenskem območju "namenoma spregledala dokaze" o nasilnem ravnanju hrvaške obmejne policije nad migranti. Svoje trditve je HRW podkrepil z objavo videoposnetka.

Evropska komisija je 22. oktobra sklenila, da je Hrvaška izpolnila vse tehnične pogoje za vstop v območje schengna. Za polnopravno članstvo Hrvaške v schengnu je sicer potrebno soglasje vseh držav članic Evropske unije.

HRW ocenjuje, da je Evropska komisija s svojo potezo poslala sporočilo, da hude kršitve človekovih pravic niso ovira za pristop schengenskemu območju. Evropsko komisijo je zato pozval, naj razišče stanje, namesto da nagrajuje Hrvaško.

"Zaradi nezakonitega in nasilnega zavračanja prosilcev za azil in migrantov se Hrvaška ne bi smela priključiti schengenskemu območju", je v današnjem sporočilu, ki je objavljeno na spletni strani organizacije, poudarila višja raziskovalka za Balkan in Vzhodno Evropo **Lydia Gall**. "Ignoriranje

zlorabe migrantov na hrvaških mejah pomeni, da je pogojevanje članstva v schengenu s spoštovanjem človekovih pravic zgolj prazno govorjenje," je opozorila.

V HRW tudi menijo, da bi morala EU pred polnopravnim članstvom Hrvaške v schengenskem območju znova oceniti skladnost potez Hrvaške s schengenskimi pravili ter da bi morala Evropska komisija sprožiti sodne postopke proti Hrvaški zaradi kršitve evropske zakonodaje.

"Spustiti Hrvaško v schengen, medtem ko migrante in prosilce za azil še zmeraj nasilno zavračajo, bi lahko bila zelena luč za zlorabe," je še ocenila Gallova. Menila je tudi, da "Evropska komisija ne bi smela sprejeti samo praznih obljub Hrvaške, temveč zagotoviti, da bodo schengenska merila v celoti izpolnjena".

HRW od leta 2016 dokumentira nasilno ravnanje hrvaških policistov

Danes je na svoji spletni strani tudi objavil videoposnetek s pogovori z migranti in prosilci za azil, ki so jih hrvaški policiji vrnili v Bosno in Hercegovino, ker so nezakonito vstopili na Hrvaško. Migranti in prosilci za azil na posnetku zatrjujejo, da jim niso omogočali vložitev prošenj za azil na Hrvaškem v skladu z mednarodnimi predpisi. Navajajo tudi primere, da so hrvaški policisti migrante pretepli, jim uničili mobilne telefone in prtljago ter odvzeli denar.

Na videoposnetku je tudi župan Bihaća Šuhret Fazlić, ki se je ob meji osebno prepričal, da je hrvaška policija v BiH skupino 40 migrantov. Ko je zahteval pojasnitev od hrvaških policistov, ki jih tudi osebno pozna, so odgovorili, da zgolj izpolnjujejo ukaze.

HRW ob tem dodaja, da je tudi hrvaška predsednica **Kolinda Grabar-Kitarović** v izjavi za švicarsko javno televizijo (SRF) julija letos potrdila, da hrvaški policisti nasilno zavračajo migrante. Hrvaške oblasti niso sprejele ustreznih ukrepov, da bi ustavile tovrstno ravnanje in kaznovale odgovorne, opozarja HRW.

Hrvaško notranje ministrstvo je večkrat zavrnilo vse navedbe o domnevnem nasilju nad migranti, o katerih je v zadnjih letih poročalo več mednarodnih in hrvaških humanitarnih organizacij, vključno s HRW. V Zagrebu zatrjujejo, da dosedanji notranji nadzor ni ugotovil nobenih kršitev policijskih pooblastil ter da so številni migranti pričali lažno, ker jim niti po večkratnih poskusih ni uspelo, da bi čez Hrvaško prišli v katero od drugih držav EU.

- **Michael Ludwig, dunajski župan: Na Dunaju nočemo četrti, v katerih bi živeli le bogati. Vesna Vaupotič. Dnevnik, Ljubljana, priloga Objektiv. 9. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913363/svet/michael-ludwig-dunajski-zupan-na-dunaju-nocemo-cetrti-v-katerih-bi-ziveli-le-bogati>

Michael Ludwig je konec lanskega maja iz rok dolgoletnega dunajskega župana Michaela Häupla prevzel vodenje milijonske metropole. Pred tem je politolog in zgodovinar, ki je doktoriral iz filozofije, dobrih 11 let v mestu vodil enega najpomembnejših oddelkov: skrbel je za to, da so stanovanja v avstrijski prestolnici dostopna tudi tistim s tanjšimi denarnicami.

Svojo politično pot je socialdemokrat, ki je odraščal v naselju socialnih občinskih stanovanj, začel kot mladinski funkcionar v 21. okrožju, kasneje je bil dejaven v izobraževanju odraslih, v začetku devetdesetih let je vodil dunajsko izpostavo socialdemokratske politične akademije. Ko je v mestu prevzel vodenje oddelka za stanovanjsko gradnjo, se je zaobljubil, da nikdar ne bo dovolil privatizacije občinskih socialnih stanovanj. V to je prepričan še danes, zaveda se, da je prav zaradi takšne stanovanjske politike mesto v precej boljšem položaju kot mnoge evropske prestolnice, v katerih si razbijajo glavo s tem, kako omejiti nenadzorovano rast najemnin.

Ko ste se letos poleti srečali z županjo Züricha in županom Berlina, ste se pogovarjali tudi o tem, da si prebivalci evropskih metropol vse težje privoščijo visoke najemnine stanovanj. Kolega sta vam zavidala...

Tudi Dunaj ni povsem odklopljen od mednarodnih trendov čezmerne naraščanja najemnin v velikih metropolah. Vendar to zadeva le ozek segment zasebnih stanovanj, v tem segmentu tudi pri nas najemnine močno naraščajo, zato skušamo z nekaterimi ukrepi ta trend omejiti. A naj začnem s

pogledom v zgodovino, tam namreč najdemo vzrok za to, da je bilo stanovanjsko vprašanje socialdemokratom tako zelo pomembno.

V času monarhije so na Dunaju zgradili mnogo reprezentančnih zgradb, kot jih še danes vidite na Ringu, na tej aleji stoji mnogo prelepih palač. A hkrati je na Dunaju večina ljudi živela v zelo slabih stanovanjskih razmerah, precej slabših kot v drugih kapitalističnih državah. V Londonu, Manchestru in Liverpoolu so ljudje denimo stanovali precej bolje kot na Dunaju.

Socialdemokrati, ki so po prvi svetovni vojni v avstrijski prestolnici na volitvah zmagali z absolutno večino, so si zadali cilj, da bodo to spremenili in začeli graditi občinska stanovanja. To je postalo tradicija, ki jo po sto letih socialdemokracije na Dunaju tudi danes nadaljujemo. Trenutno ima mesto v lasti 220.000 stanovanj, nadaljnjih 200.000 stanovanj je subvencioniranih, kar pomeni, da so ali zadružna ali pa najemniška z neprofitno najemnino. Več kot 60 odstotkov Dunajčank in Dunajčanov tako živi v stanovanjih, katerih najemnine so skozi leta stabilne in se dvigujejo le v višini inflacije.

S kakšnimi ukrepi skušate zajezi naraščanje najemnin v zasebnem segmentu?

S pritiskom na zvezno vlado skušamo doseči ustrezne spremembe zakonodaje, na eni strani, na drugi strani pa na leto zgradimo med 7000 in 9000 subvencioniranih stanovanj in s tem na trgu nekoliko omilimo pritisk naraščajočega povpraševanja. To nam uspeva kljub temu, da se Dunaj uvršča med tista mesta v Evropi, v katerih število prebivalstva najhitreje narašča. Eno naših najmočnejših orodij so zagotovo subvencije za gradnjo stanovanj. Del davčnih prihodkov je namreč zagotovljen za stanovanjsko gradnjo in se prek mehanizma finančne izravnave razdeli med državo, dežele in občine. Za stanovanjsko politiko ima Dunaj tako letno na voljo okoli 600 milijonov evrov. Od tega je 300 milijonov namenjenih za podporo gradnji novih stanovanj, 200 milijonov za podporo prenovi starih stanovanj, pogosto tudi zgradb v zasebni lasti, ter okoli 100 milijonov evrov za finančno podporo posameznikom, ki so socialno tako šibki, da ne morejo plačati najemnine. To je precej mešan sistem. V drugih mestih denarno podpirajo ali objekte ali posameznike, in ne obojega, a pri nas se je takšen sistem za zdaj izkazal za najbolj ustreznega.

Kako boste zagotovili, da bodo stanovanja cenovno dostopna tudi v prihodnje, glede na močan pritisk zasebnega kapitala na nepremičninski trg?

Mesto kupuje tudi zemljišča in jih daje na razpolago neprofitnim organizacijam, da na njih zgradijo subvencionirana stanovanja. Z nedavno spremembo gradbenih predpisov smo v mestu tudi določili, da mora investitor ob spremembi namembnosti zemljišča iz kmetijskega v stavbno dve tretjini zgrajenih stanovanj nameniti oddajanju za neprofitno najemnino; s tem zagotavljamo, da bo tudi v prihodnje na trgu še vedno dovolj cenovno dostopnih stanovanj. Toda najbolj pomembno je, da tako 220.000 občinskih stanovanj kot tudi 200.000 subvencioniranih stanovanj ne bo privatiziranih, da ne bodo prišla v zasebne roke, saj ima s tem mesto v rokah pomemben instrument vpliva na trg.

- **»Mali schengen«** zanimivejši zaradi Unijine košarice. Dejan Kovač. Dnevnik, Ljubljana, 9. november 2019

[https://www.dnevnik.si/1042913436/svet/mali-schengen-zanimivejsi-zaradi-unijine-košarice-](https://www.dnevnik.si/1042913436/svet/mali-schengen-zanimivejsi-zaradi-unijine-košarice)

V Ohridu ta konec tedna poteka novi vrh tako imenovanega malega schengna, s katerim želijo Srbija, Severna Makedonija in Albanija med čakanjem na članstvo v EU sprostiti blagovne tokove med državami zahodnega Balkana.

Tako imenovani mali schengen, ki bi omogočil prost pretok blaga, storitev, kapitala in ljudi med Srbijo, Albanijo in Severno Makedonijo, je dobil konkretne obrise na srečanju voditeljev teh držav pred mesecem dni v Novem Sadu. Pobuda je bila poslana v razmislek tudi BiH in Črni gori, spregledan pa je bil »slon v sobi«, Kosovo. Premier Severne Makedonije v Ohridu ta konec tedna gosti predsednika Srbije **Aleksandra Vučića** in albanskega kolega **Edija Rama**, včeraj pa še ni bilo znano, ali bo navzoč še kateri vodja z zahodnega Balkana. Pričakujejo predsedujočega svetu ministrov BiH **Denisa Zvizdića**, povabilo pa je bilo poslano tudi črnogorskemu premierju Dušku Markoviću. Stališče Podgorice do omenjene pobude so za zdaj izoblikovali v kabinetu predsednika Črne gore Mila Đukanovića, v izjavi za Tanjug pa so ga predstavili z izjavo, da je Črna gora »odprta za vse regionalne

pobude, ki so na liniji strateškega cilja – doseganja evropskih standardov in izpolnjevanja pogojev za članstvo, nikakor pa ne za alternative pogajalskemu procesu».

Bojazen, da bi »mali schengen« kdo uporabil kot izgovor za zavlačevanje integracije zahodnobalkanskih držav EU, je izrazil že Vučić kot pobudnik, hkrati pa je pred srečanjem za RTS dejal, da je zanj realna sprostitev mej med Srbijo, Severno Makedonijo in Albanijo. Na njih je predvsem problem čakalna doba tovornjakov, ki je zdaj okoli 20 ur, na letni ravni pa naj bi bilo tako »zapravljenih« več kot 26 milijonov ur. Sama pobuda naj bi dobila dodaten zagon po odločitvi evropskega sveta, da ne odobrijo začetka pristopnih pogajanj s Skopjem in Tirano, kar je Vučiću dalo priložnost, da se pred srečanjem v Ohridu hvali že z akcijskim načrtom malega schengna ob izjavi, da so razumeli sporočilo iz Bruslja in zdaj »gledamo, kaj lahko sami naredimo zase in za svoj narod«. Pobuda je naletela na ostre reakcije Kosova, ki v njej zaradi neurejenih odnosov z Beogradom ni zajeto. Zmagovalec na nedavnih parlamentarnih volitvah in verjetni premier Albin Kurti jo je označil za srbsko platformo pri postavljanju četrte Jugoslavije oziroma Velike Srbije. Da bo to vprašanje bolj konkretno na dnevnem redu kot na prvem srečanju v Novem Sadu, pa daje vedeti izjava albanskega ministra za evropska vprašanja Genta Cakaja, da se bo Tirana umaknila iz pobude za »mali schengen«, če vanj ne bo vključeno Kosovo. Vučićevo stališče glede Kosova sicer je, da srbsko (ne)priznanje njegove neodvisnosti ne igra vloge pri sami pobudi, da šesterica zahodnobalkanskih držav odpravi administrativne ovire na medsebojnih mejah v prid svobodne trgovine in prostega pretoka ljudi. Optimistično tudi razlaga, da bi ta mini schengen lahko bil operativen v letu 2021.

- **Beograd, Tirana in Skopje pospešujejo pretok blaga in ljudi med državami. STA. Dnevnik, Ljubljana, 10. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913496/svet/beograd-tirana-in-skopje-pospesujejo-pretok-blaga-in-ljudi-med-drzavami>

Severna Makedonija, Srbija in Albanija so se v soboto dogovorile o ukrepih, s katerimi bodo pospešile postopke pri potovanjih ljudi in prometu blaga med državami. S tem bodo privlačnejše tudi za tuje vlagatelje, je pojasnil srbski predsednik Aleksandar Vučić.

V Ohridu v Severni Makedoniji so se v soboto sestali srbski predsednik Vučić, makedonski premier Zoran Zaev in albanski premier Edi Rama. Dogovorili so se, da bodo v okviru t. i. "malega schengna" najprej pospešili postopke pri prometu blaga med državami, je za srbsko televizijo RTS pojasnil Vučić. Pristojne službe bodo v skladu z dogovorom na mejah med državami delale 24 ur na dan.

Še do konca leta bodo te tri države svojim državljanom omogočile, da bodo v drugo državo potovali zgolj z osebno izkaznico. Poleg tega nameravajo uvesti skupna delovna dovoljenja, kar bo ljudem omogočilo delo v kateri koli državi.

Srbski predsednik je v pogovoru za RTS te ukrepe označil za tektonske spremembe, ki bodo pomembne za njihove države in gospodarstva. Dodal je, da bo svoboda gibanja in pretoka blaga veljala na prostoru, kjer živi 12 milijonov ljudi. "Naša gospodarstva bodo privlačnejša za neposredne tuje investicije, za katere so vse bolj pomembni dualno izobraževanje, stabilnost in svoboda gibanja na kar se da velikem ozemlju ter ustreznost delovne sile," je povedal.

Danes sta se voditeljem Srbije, Severne Makedonije in Albanije pridružila še predsedujoči svetu ministrov Bosne in Hercegovine Denis Zvizdić in črnogorska ministrica za gospodarstvo Dragica Sekulić.

Kosovski predsednik zavrnil povabilo

Kosovski predsednik Hashim Thaci je zavrnil vabilo na srečanje v Ohridu, saj je ta regionalna pobuda po njegovem mnenju nesmiselna, dokler Srbija in BiH ne priznavata Kosova. Poleg tega Kosovo ne želi zamenjati evroatlantske perspektive s kakršnokoli regionalno pobudo, je po poročanju srbske tiskovne agencije Tanjug zapisal na Facebooku.

Zaev je na današnji skupni novinarski konferenci ponovil, da bodo v skladu z akcijskim načrtom državljanji vse regije lahko prečkali meje samo z osebniimi izkaznicami ter vzpostavili pogoje, da bodo tovornjaki hitreje prečkali meje. Predvideno je tudi, da bodo dokumenti različnih ustanov, vključno

z veterinarskimi agencijami in uradi za varno hrano, v duhu boljše mobilnosti blaga, kapitala in storitev vzajemno priznani. Dodal je, da so skrbno pripravili tudi načrt za vzajemno priznavanje diplom, poroča makedonska tiskovna agencija Mia.

Vse to bo po njegovi oceni pomenilo pridobitev za celoten Balkan in "nas lahko spremeni v pomemben dejavnik v Zahodni Evropi, kamor strmimo".

Albanski premier Edi Rama je izpostavil, da ni alternative evropski integraciji za Zahodi Balkan, vendar pa regiji ni potrebno čakati, da postane del EU za reševanje nekaterih vprašanj. Zavzel se je tudi, da bi v "mali schengen" enakopravno in na legitimni osnovi vključili tudi Kosovo, poroča srbska tiskovna agencija Tanjug.

Ob tem je Rama še napovedal, da bo naslednje srečanje voditeljev 21. novembra v Draču, ki naj bi se ga udeležil tudi bodoči visoki zunanjepolitični predstavnik EU Josep Borrell.

- **Kurz potrdil vstop ljudske stranke v koalicijska pogajanja z Zelenimi. STA. Dnevnik, Ljubljana, 11. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913585/Svet/kurz-potrdil-vstop-ljudske-stranke-v-koalicijska-pogajanja-z-zelenimi>

Potem ko so avstrijski Zeleni v nedeljo sporočili odločitev o vstopu v pogajanja, je danes pripravljenost na začetek uradnih koalicijskih pogovorov z Zelenimi potrdil tudi prvi mož Avstrijske ljudske stranke (ÖVP) Sebastian Kurz. Posvaril je sicer, da proces zaradi številnih različnih stališč ne bo enostaven.

Kurz je na novinarski konferenci poudaril, da določitev o vstopu v pogajanja še ne pomeni, da se bodo ta gotovo končala s sklenitvijo koalicije. Posvaril je, da stranki začnjata zahteven proces. "Ne bo enostavno, saj so stališča Zelenih in Ljudske stranke zelo različna," je dejal.

Kot je pojasnil, imajo Zeleni zelo izrazita stališča na področju okolja in podnebja, ki jih ÖVP včasih težko sprejme. Po drugi strani pa po njegovih besedah velja tudi obratno glede stališč, ki jih Ljudska stranka zavzema glede migracij, varnosti in davčne politike. "Če nam bo uspelo oblikovati dogovor z Zelenimi, bo v vsakem primeru nujna določena mera ustvarjalnosti," je še dejal. Potrdil je, da je pri odločitvi za vstop v pogajanja pridobil soglasno podporo strankarskih voditeljev tako na deželni kot zvezni ravni. Kako dolgo naj bi pogovori trajali, pušča Kurz odprto, meni pa, da proces "lahko traja tudi dlje".

V nobenem primeru ne bodo vodili vzporednih koalicijskih pogajanj. Pogovori z Zelenimi bodo usmerjeni k cilju, dosledni, pošteni in spoštljivi, je po poročanju avstrijske tiskovne agencije APA še zagotovil Kurz.

Pred njim je že v nedeljo prvi mož Zelenih Werner Kogler naznanil, da se je njegova stranka odločila za vstop v koalicijska pogajanja. Tudi on je ta korak označil za "tvegano dejanje". Stranki sta v petek zaključili pripravljalne pogovore, ki sta jih začeli sredi oktobra. ÖVP je na volitvah 29. septembra prejela največ glasov - 37,5 odstotka, zaradi česar je Kurz prejel nov mandat za sestavo vlade. Zeleni pa so se zmagovito vrnili v parlament s 13,9 odstotka glasov.

Če bo strankama uspelo skleniti koalicijski dogovor, bodo Zeleni v Avstriji prvič vstopili v vlado na zvezni ravni.

Avstrija je morala septembra na predčasne volitve zaradi razpada koalicije med ÖVP in svobodnjaki (FPÖ) po aferi Ibiza, v katero se je ujel zdaj že nekdanji šef slednjih Heinz-Christian Strache. Svobodnjaki so na volitvah osvojili 16 odstotkov glasov, kar je skoraj deset odstotnih točk manj kot na zadnjih volitvah pred dvema letoma, zato so se umaknili v opozicijo.

- **Španska inkvizicija. Dragan Petrovec. Dnevnik, Ljubljana, 11. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913552/mnenja/kolumne/spanska-inkvizicija>

Težko je povedati kaj novega ob številnih komentarjih špansko-katalonske drame. Pogoste so primerjave med Kosovom in Katalonijo. Povsod je želja po osamosvojitvi, pravica narodov do samoodločbe kot univerzalna in naddržavna, v obeh primerih pa zapletena zgodovina, kjer je težko najti začetek ali konec usodnih dogodkov. Gremo v špansko zgodovino do leta 1714, ki ga

označujejo kot prelomno, ko je Katalonija izgubila samostojnost? Je treba za balkanski mejnik vzeti kosovsko bitko? Vzamemo za oba primera čas dvajsetega stoletja, ko je Franco ob začetku druge svetovne vojne prepovedal Kataloncem uporabo njihovega jezika, bistva narodove identitete? Po drugi svetovni vojni je Kosovo dobilo status avtonomne pokrajine, ki ga je kasneje Milošević samovoljno ukinil (enako Vojvodini), novo nasilje na Kosovu pa se je začelo v osemdesetih letih; v resnici obojestransko, saj so Albanci postali po številu močno prevladujoče prebivalstvo, Srbi pa so odgovarjali s premočjo vojaške, policijske in sodne represije.

Točno pred dvema letoma sem pisal o tem in sklenil komentar z besedilom, da zdaj manjka le še napovedana grožnja, da vodjem gibanja za avtonomijo izrečejo dolgoletne zaporne kazni, in z vprašanjem, ali utegne to kaj spremeniti ubrane glasove evropske družine, da gre za povsem notranjo zadevo Španije, v katero se ne vmešavajo. Zdaj je vsaj ta del slike jasen. Grožnja je uresničena, družina pa ne spreminja že takrat zaslutenega odziva.

Že v preteklem komentarju sem spomnil na podobno izkušnjo v Jugoslaviji, kjer je bilo obsojencev na Kosovu toliko, da so jih premeščali tudi v Slovenijo. Kar je bilo očitno, je bila povsem drugačna interpretacija istih določb kazenskega zakona na srbskih sodiščih, kot bi jih primeroma razumela slovenska. Če imamo besedilo, da se strogo kaznuje »spodkopavanje in rušenje temeljev države«, je sodišču prepuščena ocena, s kakšnimi dejanji se je kaj takega počelo. In prav tu tiči hudič, povedano neprizanesljivo. Naj to ilustriram s sodbami tistega časa. Mnogi so dobili nepredstavljivo visoke kazni za nekaj, kar bi v Sloveniji v najboljšem, to je v najstrožjem primeru obveljalo za prekršek. A sodniki so bili neprizanesljivi in izrečene kazni so segale do 14 let zapor. Včasih je bilo dovolj, da je nekdo javno zahteval republiko Kosovo. Med temi, v slovenske zapore premeščenimi, ni bilo teroristov, bili so večinoma izobraženi ljudje.

Če za trenutek pomislimo na Šiškov postroj, bi bilo zelo verjetno, da bi zanj v tistih okoliščinah na Kosovu brez posebnega obotavljanja padla smrtna kazen.

Kaj bi se v Sloveniji zgodilo z menoj, ko bi mi v rahlo evforičnem počutju prišlo na misel, da bi iz svojih domačih vasi naredil dolomitsko republiko in bi na horjulski veselici vpil, da je čas zanjo, saj nas ljubljanska in državna oblast zatirata že dolga leta? Trdno verjamem, da kljub enako zapisanemu členu kazenskega zakona ne pred leti ne danes prav nič. Morda kršitev miru, če se me ne bi dalo utišati in bi publika raje kot mene poslušala Golico.

Z omenjenimi nečloveško strogimi kaznimi je takratna oblast samo tlakovala pot k razpadu države. In mislim, da se prav to utegne zgoditi Španiji. Duh inkvizicije, ki je zaznamoval Madrid in ki je dajal pečat mnogim dejanjem še v bližnji preteklosti, je spet na delu. Spomnimo, da je bila Francova Španija varno zatočišče mnogih nacističnih zločincev. Tam je umrl primeroma Ante Pavelić. Različne oblike državnega terorja so se dogajale še do konca osemdesetih let, pri čemer naj omenim ukradene otroke, ki so jih zdravniki v porodnišnicah s pomočjo Katoliške cerkve kot uradno mrtvorojene jemali materam iz liberalnih družin in jih prodajali manj liberalnim. Ocenjuje se, da je bilo tako odvezetih okoli 300.000 otrok. Mnogi še danes iščejo prave starše.

Razmerje med Madridom in Barcelono, če ga posplošimo na pokrajini, je videti obremenjeno s polarizacijo španske državljanske vojne in njej sledečim frankizmom na eni in naprednejšo ter bolj demokratično družbo na drugi strani. Ta razdelitev je bila jasna tudi med drugo vojno, ko je bila Španija formalno nevtralna in domnevno enotna, v resnici pa vse kaj drugega.

Zato se zdi kritika španskih sodišč več kot nujna, pri čemer je jasno, da sodbe odražajo miselnost tistega dela španske družbe, ki ima v rokah moč, policijo, vojsko in ob tem še željo po represiji. Te kazni razumem kot nečloveško in ponižujoče kaznovanje, zaradi česar bi vsakomur, ki mu grozi tak postopek, v imenu države ponudil zaščito.

Odziv slovenske politike je, na žalost, pričakovan. Dobro se mi zdi, da iz te mlačnosti izstopajo civilne iniciative z jasnimi načeli in pričakovanji. Tisto, kar, vsaj mene, moti pri pomoči Kataloniji, je skupina podpornikov, ki prihajajo iz vrst skrajne desnice. Občutek imam, da jih ne bi bilo v prvih vrstah, če bi se vlada odzvala nemudoma in kritično, ne pa pretežno hinavsko in preračunljivo (z neizogibno

slabim rezultatom na daljši rok). Ti podporniki, z bivšim ministrom Ruplom na čelu, bi uživali dosti več zaupanja, če bi se dokazovali kot borci za človekove pravice v domačih razmerah. Tukaj pa imajo prav malo moralnega kapitala na zalogi.

- **#foto Katalonski protestniki zablokirali avtocestno povezavo s Francijo. STA. Dnevnik, Ljubljana, 11. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913594/Svet/foto-katalonski-protestniki-zablokirali-avtocestno-povezavo-s-francijo>

Zagovorniki neodvisnosti Katalonije so danes zjutraj v znak protesta zablokirali promet na avtocesti, ki povezuje Španijo in Francijo. K protestni akciji v bližini meje s Francijo je pozvala skupina Demokratični cunami, ki mobilizira množice predvsem prek aplikacij za pošiljanje šifriranih sporočil.

Okoli 300 protestnikov je postavilo barikade na avtocesti pri kraju La Jonquera le dan po španskih parlamentarnih volitvah, na katerih so sicer slavili oslavljeni socialisti premierja Pedra Sancheza, na tretje mesto pa se je uspelo zavihteti skrajno desni Vox, ki ostro nasprotuje kakršnikoli avtonomiji. Katalonske oblasti so potrdile, da je promet na eni od glavnih povezav med državama onemogočen v obe smeri, poroča francoska tiskovna agencija AFP.

K protestu je pozvala nova skupina Demokratični cunami, ki je prejšnji mesec uspešno na ulice poslala na tisoče ljudi, ki so zablokirali dostop do letališča v Barceloni. »Ta mobilizacija je poziv mednarodni skupnosti, naj pomaga razumeti španski državi, da je edina pot, da se usedemo in pogovorimo,« so zapisali organizatorji v pozivu k današnjem protestu, ki so ga pošiljali preko aplikacije Telegram.

K udeležbi na protestni akciji je pozvala tudi mreža neodvisnosti naklonjenih katalonskih skupin CDR. Katalonijo je zajel nov val protestov, potem ko so sredi oktobra na dolgoletne zaporne kazni obsodili devet politikov in aktivistov, ki so bili aktivni pri poskusu razglasitve neodvisnosti Katalonije.

- **Kurz v pogajanja z Zelenimi. vau. Dnevnik, Ljubljana, 12. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913673/svet/kurz-v-pogajanja-z-zelenimi>

Vodja Avstrijske ljudske stranke Sebastian Kurz je včeraj sporočil, da bo začel koalicijska pogajanja s stranko Zelenih, vendar ob tem opozoril, da so si stališča o nekaterih pomembnih temah v obeh strankah še precej narazen.

Šest tednov po parlamentarnih volitvah in izčrpnih pripravljalnih pogovorih, ki so se končali v petek, je prvi mož Avstrijske ljudske stranke **Sebastian Kurz** včeraj napovedal, da bo začel koalicijska pogajanja s stranko Zelenih. Vodja okoljske stranke **Werner Kogler** je odločitev razširjenega predsedstva Zelenih, da so se pripravljene pogajati o vstopu v vlado, sporočil že dan prej.

Kurzu so vstop v pogajanja v nedeljo zvečer soglasno potrdili vsi šefi deželnih organizacij stranke. Če bi stranki uspelo skleniti koalicijski dogovor, bi Zeleni prvič stopili v vlado na zvezni ravni. Na deželni ravni sodelujejo v petih od devetih vlad, na Tirolskem in v Predarlberškem prav v koaliciji z ljudsko stranko.

Z Zelenimi bi ljudska stranka v zveznem parlamentu dobila le skromno večino 97 od 183 poslancev, a je pred politično poroko turkiznih in zelenih še veliko nerešenih vprašanj, pri katerih sta stranki še precej različnih stališč. Tudi zato je nekdanji kancler in sedanji mandatar za sestavo nove vlade Sebastian Kurz včeraj opozoril, da vstop v pogajanja še ne pomeni, da bo koalicijska pogodba tudi sklenjena, in da bo potrebno veliko ustvarjalnosti, da bi do nje v resnici tudi prišli. Hkrati je izrazil obžalovanje, da se je svobodnjaška stranka odločila za opozicijo, saj naj bi imeli v pripravljalnih pogovorih z njimi največ stičnih točk.

Pionirsko bližanje stališč

Stališča strank, ki vstopata v koalicijska pogajanja, se najmočneje razhajajo pri okoljskih in podnebnih temah, ki so najbolj pomembne volilnemu telesu Zelenih, ter pri gospodarstvu, davčni politiki in migracijah, kjer so težko premakljivi pri ljudski stranki. Tudi Werner Kogler, ki je Zelene na volitvah konec septembra s 13,9 odstotka osvojenih glasov znova »vrnil« v parlament, zato

poudarja, da jih čaka velik izziv in pionirsko delo, a je doslej dokaj heterogeno članstvo umiril do te mere, da so med pripravljalnimi pogovori iz baze večinoma prihajali spravljivi odzivi.

Kogler je prepričan, da je za vladnim krmilom mogoče več spremeniti kot v opozicijskih klopeh, zato članstvo prepričuje, da bo treba sprejemati kompromise, poudarja pa tudi širši pomen morebitne zeleno obarvane vlade, ki bi lahko v primeru uspešnega eksperimenta služila kot zgled za bodoče politične povezave v drugih evropskih državah.

Tako Kurz kot Kogler poudarjata, da bodo pogajanja dolgotrajna, zeleni pa so previdni tudi zaradi tega, ker so se leta 2003 že opekli. Tedanji mandatar iz vrst ljudske stranke **Wolfgang Schüssel** je, ko se mu ni uspelo dogovoriti s takratnim šefom Zelenih in današnjim predsednikom države **Alexandrom Van der Bellnom**, obnovil koalicijo s svobodnjaki. **vau**

- **Katalonski parlament z novo resolucijo v podporo samoodločbi. STA. Dnevnik, Ljubljana, 12. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913742/svet/katalonski-parlament-z-novo-resolucijo-v-podporo-samoodlocbi>

Katalonski parlament je danes sprejel resolucijo, s katero se je zavzel za konkretno izvajanje samoodločbe. Ustavno sodišče je samo nekaj minut pred glasovanjem resolucijo, ki je zgolj simboličnega pomena, razveljavilo. Dogajanje v katalonskem parlamentu bi sicer lahko imelo pravne posledice za njegovega predsednika Rogerja Torrenta.

Za resolucijo so glasovali poslanci treh katalonskih strank, ki zagovarjajo katalonsko neodvisnost, ki so jo oktobra 2017 na referendumu podprli tudi Katalonci. V resoluciji so se zavzeli za "konkretno izvrševanje pravice do samoodločbe in spoštovanje volje katalonskega ljudstva", poročajo tuje tiskovne agencije.

Resolucija je sicer zgolj simbolnega pomena, saj katalonski parlament nima pristojnosti za takšne odločitve. Razprava in glasovanje sta bila sprva predvidena šele zgodaj popoldne, a je predsednik parlamenta Torrent sejo preložil za nekaj ur bolj zgodaj, da bi resolucijo sprejeli še pred odločitvijo ustavnega sodišča.

To jo je razveljavilo zgolj nekaj minut pred glasovanjem, kar pa katalonskih poslancev ni ustavilo.

Današnje dogajanje v katalonskem parlamentu bi lahko imelo pravne posledice za Torrenta, saj ga je ustavno sodišče že pred tem večkrat posvarilo, naj ne dopušča takšnih pobud.

V Kataloniji se sicer danes nadaljujejo protesti, ki to špansko regijo pretresajo vse od sredine oktobra, ko so nekdanje katalonske voditelje zaradi njihove vloge pri poskusu odcepitve Katalonije od Španije. Med drugim so zagovorniki katalonske neodvisnosti blokirali avtocesto, ki povezuje Španijo in Francijo.

- **Pravobranilec EU: Kataloncu Junquerasu pripada poslanska imuniteta. STA. Dnevnik, Ljubljana, 12. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913720/svet/pravobranilec-eu-kataloncu-junquerasu-pripada-poslanska-imuniteta>

Generalni pravobranilec na sodišču Evropske unije Maciej Szpunar je v danes objavljenem mnenju zapisal, da je mandat evropskega poslanca, ki ga je maja osvojil nekdanji katalonski podpredsednik Oriol Junqueras, veljaven. Tako obsojenemu katalonskemu politiku pripada tudi poslanska imuniteta, dokler mu je Evropski parlament ne odvzame.

Junqueras je bil na majskih volitvah izvoljen za evropskega poslanca, kar je uradno potrdila tudi španska volilna komisija. A mu špansko vrhovno sodišče ni dovolilo, da bi po volitvah zapustil pripor in prisegel kot evropski poslanec, tako da v skladu s špansko ustavo ni mogel prevzeti mandata. Zato je njegov poslanski položaj španska volilna komisija razglasila za praznega.

Špansko sodišče je julija Sodišče EU v Luksemburgu zaprosilo za mnenje o tem, ali Junqueras uživa poslansko imuniteto, čeprav ni prisegel kot evropski poslanec.

»Poslanski mandat je moč pridobiti samo od volivcev in ne more biti pogojen z izpolnitvijo kakršnekoli formalnosti,« je Sodišče EU povzelo pravno mnenje generalnega pravobranilca. »Meni,

da prisega, s katero se spoštuje španska ustava, ne more biti del procesa za izvolitev v Evropski parlament v Španiji. Ta proces je treba obravnavati kot končanega z uradno razglasitvijo rezultatov,« so dodali.

Sodišče v Luksemburgu naj bi o primeru odločilo v prihodnjih mesecih

Szpunar je ob tem zapisal, da evropskemu poslancu imuniteta pripada od izvolitve, dokler mu je Evropski parlament ne odvzame. Dodal je, da so Junquerasu sodili in ga obsodili, še preden se je parlament lahko izrekel o njegovi imuniteti.

Sodišče v Luksemburgu naj bi o primeru nekdanjega katalonskega podpredsednika odločilo v prihodnjih mesecih. Mnenje pravobranilca je neobvezujoče, a ga sodišče v večini primerov upošteva. Če se bo strinjalo, bi lahko to predstavljajo predsednik v primeru nekdanjega katalonskega predsednika Carlesa Puigdemonta in nekdanjega katalonskega ministra Antonija Comina. Tudi onadva sta bila izvoljena v Evropski parlament, a nista mogla prevzeti mandatov, ker sta se po poskusu odcepitve Katalonije od Španije zatekla v Belgijo.

Junqueras je ostal v domovini in bil sredi oktobra letos zaradi vstajništva in zlorabe javnih sredstev obsojen na 13 let zapora. V času evropskih volitev je bil v priporu, kjer je čakal na sodbo vrhovnega sodišča.

- **Policisti s silo nad protestnike, ki blokirajo avtocesto med Španijo in Francijo. STA. Dnevnik, Ljubljana, 12. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913701/svet/policisti-s-silo-nad-protestnike-ki-blokirajo-avtocesto-med-spanijo-in-francijo>

Francoski, španski in katalonski policisti so danes s silo posredovali proti katalonskim protestnikom, ki že od ponedeljka zjutraj blokirajo avtocestno povezavo med Španijo in Francijo. Protestniki se policiji upirajo in ne upoštevajo njenih navodil.

»Francosko-španska operacija za deblokado povezave poteka od 7.30,« so po poročanju tujih tiskovnih agencij sporočile francoske lokalne oblasti.

Španski mediji poročajo, da so francoski, španski in katalonski policisti proti protestnikom uporabili tudi silo, vključno s solzivcem.

Okoli 300 protestnikov, ki pri kraju La Jonquera na meji med Španijo in Francijo že 24 ur blokira avtocesto AP7, se upira policistom in ne upošteva njihovih ukazov. Katalonska policija je po navedbah medijev zaradi napada na uradno osebo aretirala enega protestnika.

K protestu sta pozvali gibanji za katalonsko neodvisnost Demokratični cunami in CDR, ki želita s tem špansko državo pozvati, da je edina pot za rešitev katalonske krize dialog. Katalonijo je nov val protestov zajel, potem ko so sredi oktobra na dolgoletne zaporne kazni obsodili devet politikov in aktivistov, ki so bili aktivni pri poskusu razglasitve neodvisnosti Katalonije.

Katalonski predsednik Quim Torra je danes poudaril, da spoštuje blokado avtoceste, ker da gre za uveljavljanje pravice do protesta. Policijo je pozval, naj to operacijo izvede pazljivo, da ne bo nihče ranjen.

- **Von der Leynova pristala na majhno spremembo spornega naziva resorja za zaščito evropskega načina življenja**

STA. Dnevnik, Ljubljana, 13. november 2019

<https://www.dnevnik.si/1042913847/svet/von-der-leynova-pristala-na-majhno-spremembo-spornega-naziva-resorja-za-zascito-evropskega-nacina-zivljenja>

Novoizvoljena predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen je pristala na nekaj sprememb v nazivih resorjev. Najbolj sporen portfelj za "zaščito našega evropskega načina življenja" se bo po novem imenoval resor za "spodbujanje našega evropskega načina življenja", so sporočili socialdemokrati (S&D) v Evropskem parlamentu.

»S&D je uspelo spremeniti nazive resorjev in okrepiti socialno agendo prihodnje Evropske komisije,« je poudarila vodja socialdemokratov **Iratxe Garcia Perez**. Von der Leynova je po njenih besedah pristala na »vrsto pomembnih zahtev« socialdemokratov.

Najbolj sporen je bil vseskozi naziv resorja, ki ga bo prevzel Grk Margaritis Schinas. Ta se bo iz resorja za »zaščito« evropskega načina življenja preimenoval v resor za »spodbujanje« evropskega načina življenja.

»Vsi se strinjamo, da je evropski način življenja dosežek, ki ga je treba ohraniti, a ni ga treba braniti, temveč spodbujati,« je logiko spremembe pojasnila vodja socialdemokratov.

V prehodni ekipi von der Leynove so spremembe načelno potrdili, niso se pa želeli spuščati v podrobnosti, saj da še niso imeli časa prebrati sporočila socialdemokratov, ki je bilo objavljeno tik pred rednim dnevnim brifingom komisije.

Govorec von der Leynove Eric Mamer je dal vedeti, da je namen omenjene spremembe zagotoviti pozitivnejšo konotacijo resorja. Poudaril je, da ta sprememba zlasti podrobneje pojasnjuje, kaj področje zajema.

To sicer ni edina sprememba. Luksemburžan **Nicolas Schmit** ne bo pristojen za »delovna mesta«, temveč za »delovna mesta in socialne pravice«, Litovec Virginijus Sinkevičius pa ne le za »okolje in oceane«, temveč za »okolje, oceane in ribištvo«.

Vodja socialistov je v sporočilu za javnost pojasnila, da je bila v minulih dneh v stiku s von der Leynovo, saj je njena skupina še vedno čakala na odgovor na septembrske zahteve glede nazivov resorjev, in da je danes dopoldne dobila pozitiven odgovor.

Sporen je bil tudi naziv resorja Bolgarke **Marije Gabriel** »za inovacije in mlade«, saj so se vrstile kritike evropskih poslancev, ker ne vključuje besed kultura, znanost in izobraževanje. A sprememba na tem področju vsaj za zdaj ni.

Socialdemokrati so tako pohiteli in si prilastili zasluge za spremembe. Nazivu resorja za zaščito evropskega načina življenja so sicer ostro nasprotovali tudi liberalci, zeleni in levica.

Socialdemokrati so v političnih igrah z zaslišanji komisarskih kandidatov potegnili kratko, saj so izgubili enega kandidata. Namesto socialdemokratke Rovane Plumb je namreč nova desnosredinska vlada v Romuniji predlagala konservativko Adino Ioana Valean.

Tako ne preseneča njihov kritičen odziv v torek po preverjanju morebitnega navzkrižja interesov na podlagi finančnih izjav novih kandidatov Francije, Madžarske in Romunije v parlamentarnem pravnem odboru, ki ga je Francoz Thierry Breton prestal za las.

Liberalcem in konservativcem očitajo, da so preprečili ključna vprašanja za bivšega izvršnega direktorja multinacionalke, ki bo kot komisar bdel nad področjem, na katerem ta multinacionalka deluje, ter poudarjajo, da je pravni odbor Bretona potrdil ob podpori desnice.

Pristojni odbori bodo Francoza Bretona, Madžara Oliverja Varhelyija in Romunko Valeanovo zaslišali v četrtek. Von der Leynova sicer še vedno čaka tudi na predlog komisarske kandidatke oziroma kandidata iz Londona. Dokler ne dobijo britanskega odgovora, v Bruslju nočejo ugibati o nadaljnjih scenarijih.

- **Celotno vodstvo Mladega foruma SD odstopilo s položajev. STA. Dnevnik, Ljubljana, 13. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913831/slovenija/celotno-vodstvo-mladega-foruma-sd-odstopilo-s-polozajev>

Vodstvo Mladega foruma SD - predsednik, podpredsednika, generalni sekretar, večina članov predsedstva ter predsednikov lokalnih klubov - je nepreklicno odstopilo s položajev. Kot razlog so navedli izjemno nizko politično kulturo v Sloveniji in svoje zavedanje pomembnosti preglednosti v politiki.

Da je prišlo do odstopov, je v pismu na Twitterju sporočil predsednik podmladka Andrej Omerzel, ki je vodenje podmladka prevzel pred dvema letoma. Iz zapisanega gre sklepati, da razlogi za odstop tičijo v povabilu zunanjega ministra katalonske regionalne vlade Alfreda Boscha, da se udeleži sobotnega kongresa podmladka, in očitkih o nepreglednosti pri oblikovanju liste kandidatov za kongres.

Kot v pismu navaja Omerzel, so Boscha na sobotni kongres povabili, da bi opozorili, da nasilje nikakor in nikoli ni rešitev, a je njihova odločitev naletela na neodobravanje »določenih ljudi znotraj matične stranke«. »Ne glede na to, da bo ta odločitev imela negativne posledice za nas, smo se odločili, da bomo branili osnovne človekove pravice in s tem stali na pravi strani zgodovine, ne glede na ceno, ki jo bomo za to plačali«, je zapisal.

Izpostavlja tudi očitke, s katerimi so se soočili pri sprejetju pravilnika o evidentiranju in kandidanju za kongres podmladka ter oblikovanju liste kandidat in kandidatov. Kot navaja, so pravilnik in vse postopke speljali s skladu s statutom, kljub temu pa so se soočili z očitki o nepreglednosti »in to s strani, ki so glasovali za pravilnik in ki so izrazili podporo predlagani strukturi kandidat in kandidatov«. »Ker je v Sloveniji politična kultura na izjemno nizkem nivoju in ker se sedanje vodstvo Mladega foruma SD zaveda pomembnosti transparentnosti v politiki,« celotno vodstvo nepreklicno odstopa s položajev, je zapisal.

Dodal je še, da se nihče od vodstva Mladega foruma na kongresu ne bodo potegovali za nov mandat, ostajajo pa člani Mladega foruma in SD.

- **Obmejna policija BiH ne more nadzirati nezakonitih migracij ob meji s Srbijo. STA. Dnevnik, Ljubljana, 13. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913834/Svet/obmejna-policija-bih-ne-more-nadzirati-nezakonitih-migracij-ob-meji-s-srbijo>

Obmejna policija BiH po besedah njenega načelnika Zorana Galića ni sposobna imeti pod nadzorom množičnih nezakonitih prestopov meje s Srbijo, ki leži na t. i. balkanski migrantski poti. Nadzor 1600 kilometrov dolge meje je po njegovih besedah enak Sizifovemu delu, danes na spletu poroča časnik Nezavisne novine.

»Stalno se borimo, da bi odvrnili migrante, a oni nikoli ne odnehajo,« je izjavil Galić in izpostavil, da obmejna policija BiH nima dovolj zaposlenih. Pri tem je orisal niz težav, s katerimi se soočajo. »Med migranti so včasih ženske v osmem mesecu nosečnosti, mladoletni otroci. Zaposleni dajejo vse od sebe, da se do njih obnašajo moralno, ob spoštovanju vseh mednarodnih konvencij o človekovih pravicah,« je povedal.

Po podatkih vlade v Sarajevu je letos v BiH nezakonito vstopilo več kot 13.000 migrantov. Po besedah Galića je samo v kantonu Sana-Una na severozahodu BiH trenutno 5000 beguncev, ki si želijo nadaljevati pot na Hrvaško, povzema avstrijska tiskovna agencija APA.

- **Macron brez slabe vesti sprejel predsednika Pendarovskega. Mihael Šorl. Dnevnik, Ljubljana, 13. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913890/svet/macron-brez-slabe-vesti-sprejel-predsednika-pendarovskega>

Severnomakedonski predsednik Steva Pendarovski, ki se je v Parizu udeležil mirovnega foruma, na srečanju z Emmanuelom Macronom ni dobil odgovora o nadaljnji usodi Skopja v približevanju Evropski uniji, bo pa francoski predsednik kmalu obiskal Severno Makedonijo.

Slab mesec zatem, ko je francoski predsednik **Emmanuel Macron** z vetom preprečil začetek pristopnih pogajanj Skopja (in Tirane) z EU, ga je v Parizu obiskal severnomakedonski predsednik **Stevo Pendarovski**. Očitno je pustil ob strani veliko zamero, da bi lahko sprejel čast in obiskal Macrona ter večerjal z njim.

Vsekakor Pendarovski ni bil iskren, ko je pred obiskom v pogovoru za pariški dnevnik Le Monde dejal: »Med ljudmi (v Severni Makedoniji) vlada jeza, to je res. A to ni bila odločitev Emmanuela Macrona, ampak celotnega evropskega sveta.«

Tudi novinar skopskega dnevnika Nova Makedonija **Dejan Srbinovski** je v pogovoru za Dnevnik govoril o velikem razočaranju v Severni Makedoniji. Po njegovih besedah bodo aprila 2020 na parlamentarnih volitvah »za odločitev EU plačali davek tisti, ki zdaj vodijo državo«, torej socialdemokrati. »Ker pa se vse stranke zavzemajo za članstvo v EU in Natu, je glede tega vseeno, kdo zmagava na volitvah,« je še dejal Srbinovski.

Obljube brez zagotovil

Francoski predsednik najprej zahteva spremembo načina sprejemanja novih članic, šele potem bi se lahko razmišljalo o novih pristopnih pogajanjih. Vsekakor se pri tem Macron obrača na francoske volilce, saj se ob veliki brezposelnosti bojijo širitve EU in novih priseljencev.

»Macron mi je dejal, da bi lahko bila odločitev o začetku (pristopnih) pogajanj (z Makedonijo) sprejeta maja na vrhu EU v Zagrebu, a pri tem ni hotel dati trdnih zagotovil,« je še dejal Pendarovski, ki je sicer pozitivno ocenil pogovore. Pendarovski pa ni omenil nobene dodatne reforme, ki bi jo Macron morebiti zahteval od Severne Makedonije kot pogoj za začetek pristopnih pogajanj.

V Skopju so v preteklosti pristali celo na spremembo imena države, da bi tako izpolnili grški pogoj za začetek pristopnih pogajanj. »Storili smo nekaj, česar ni storil še nihče v zgodovini moderne diplomacije. A to ni bilo dovolj,« je v pogovoru za Le Monde dejal Pendarovski.

»Mali schengen«

Kot odgovor na Macronovo zavrnitev Severne Makedonije in Albanije sta se konec tedna makedonski premier Zoran Zaev in albanski premier Edi Rama v Ohridu sestala s srbskim predsednikom Vučićem. Dogovorili so se, da bodo odprli meje med državami za potovanja, delovno silo in pretok blaga. Do konca leta bodo te tri države svojim državljanom omogočile, da bodo v drugo državo potovali zgolj z osebno izkaznico. Srbiji, Severni Makedoniji in Albaniji pa bi se lahko v tem nastajanju »majhnega schengna« pridružili še Bosna in Hercegovina ter Črna gora, saj sta bila v Ohridu tudi predstavnika teh dveh držav. Je pa vabilo v Ohrid zavrnil kosovski predsednik Hašim Tači, ker Srbija in BiH ne priznavata Kosova. Poleg tega Kosovo ne namerava evroatlantske perspektive zamenjati s kakršnimi koli regionalnimi pobudami. Albanski premier Rama, ki bi rad videl Kosovo v »malem schengnu«, je v Ohridu dejal, da za zahodni Balkan res ni alternative evropski integraciji, da pa pri urejanju nekaterih vprašanj regiji ni treba čakati na članstvo v EU. Povedal je tudi, da bo naslednje srečanje 21. novembra v albanskem Draču.

Macron žali balkanske države

Macron pa ni le onemogočil Severni Makedoniji in Albaniji začetka pristopnih pogajanj, ampak je pred dnevi v pogovoru za tednik The Economist tudi izjavil, da je Bosna in Hercegovina »tempirana bomba, ki tiktaka ob Hrvaški (članici EU), saj se sooča s problemom vračanja džihadistov«, čeprav je bilo iz Francije šestkrat več borcev Islamske države. Nad izjavo so bili sicer ogorčeni predvsem Bošnjaki in ne bosanski Srbi. Konec oktobra pa si je Macron nakopal jezo Bolgarov, ker je v nekem intervjuju dejal, da ima glede delovnih mest, za katera med Francozi ni zanimanja, raje zakonite priseljence iz afriških držav kot pa Bolgare in Ukrajince, ki naj bi organizirano prihajali delat na črno v Francijo. Tak odnos do balkanskih držav bi lahko nagradili francoski volilci, ki zaradi velike brezposelnosti v Franciji niso naklonjeni državam evropskega vzhoda. Celo Srbi na primer so morali ob nedavnem Macronovem obisku v Beogradu pozabiti francosko žalitev, ko je moral Vučić ob stoletnici konca prve svetovne vojne na pariški slovesnosti sedeti v ozadju, čeprav je imela Srbija septembra 1918 pomembno vlogo pri preboju solunske fronte, odločilnem za konec vojne.

- **#foto Protestniki še naprej blokirajo avtocesto med Španijo in Francijo. STA. Dnevnik, Ljubljana, 13. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913832/Svet/foto-protestniki-se-naprej-blokirajo-avtocesto-med-spanijo-in-francijo>

Zagovorniki neodvisnosti Katalonije še naprej blokirajo avtocesto med Španijo in Francijo. Več sto aktivistov je v torek zvečer postavilo barikade in zasedlo cesto pri Gironi, zato je moralo noč v svojih vozilih preživeti okoli 500 voznikov avtomobilov in tovornjakarjev. Davi so se protestniki spopadli s policisti, ki so jih skušali odstraniti.

Aktivisti so avtocesto AP7 na severovzhodu Španije začeli blokirati v ponedeljek zjutraj. Sprva je bila blokada pri mejnem prehodu La Jonquera na meji med Španijo in Francijo, v torek zvečer pa so se protestniki premaknili južneje, blizu kraja Sant Gregori nedaleč od Girone.

K protestom in blokadam sta pozvali gibanji za katalonsko neodvisnost Demokratični cunami in CDR, ki želita s tem špansko državo pozvati k dialogu, ki je po njihovem edina pot za rešitev katalonske krize. V Demokratičnem cunamiju so ob tem pozvali k novim protestom in blokadam cest v drugih delih Španije.

Katalonijo je nov val protestov zajel, potem ko so sredi oktobra na dolgoletne zaporne kazni obsodili devet politikov in aktivistov, ki so bili aktivni pri poskusu razglasitve neodvisnosti Katalonije.

- **Varhelyi zatrdil, da bo kot komisar zastopal stališča EU, ne Madžarske. STA. Dnevnik, Ljubljana, 14. november 2019**

<https://www.dnevnik.si/1042913942/Svet/varhelyi-zatrdil-da-bo-kot-komisar-zastopal-stalisca-eu-ne-madzarske>

Madžar Oliver Varhelyi, kandidat za evropskega komisarja za soseščino in širitev, je na zaslišanju v Evropskem parlamentu na številna vprašanja o tem, kako lahko zagotovi neodvisnost od spornega premierja Viktorja Orbana, zatrjeval, da bo kot komisar zastopal izključno stališča EU, ne madžarske ali katere koli druge vlade.

"Nisem tukaj, da predstavljam madžarsko vlado, ampak sebe, zato ne morem odgovoriti na vprašanje, zakaj je ta resor pomemben za Madžarsko," je poudaril Varhelyi v odgovoru na eno številnih vprašanj glede njegovih vezi z Orbanom.

Številni evropski poslanci so namreč izpostavljali Orbanove besede v Bakuju, da se bo boril za ta resor ter da bo potem Azerbajdžanu in Turčiji pomagal uresničevati njihove cilje.

Najostrejša vprašanja so prihajala iz vrst zelenih in socialdemokratov, medtem ko se je zdelo, da so liberalci morda sklenili pakt o nenapadanju s konservativno EPP, saj je pozneje danes na vrsti Francoz Thierry Breton iz liberalnih vrst.

Poslanec zelenih Ernest Urtasun je Orbanu očital, da govori o resorju za soseščino in širitev kot o svoji lastnini, ter Varhelyija pozval, naj se jasno izreče, komu je lojal.

Varhelyi je v odgovoru na to in številna podobna vprašanja zatrdil, da bo kot komisar od prvega dne deloval povsem neodvisno, da bo sledil zgolj stališčem EU in da ne bo zastopal nobenega nacionalnega stališča, naj bo madžarsko ali katero koli drugo.

Na številna vprašanja, kako lahko zagotovi svojo neodvisnost, je kot dokaz podal svoje delovanje v Evropski komisiji, ko je kot vodja enote na oddelku za notranji trg in storitve izpeljal zahteven projekt uvedbe evropskega patenta.

Več vprašanj je bilo povezanih tudi s primerom bivšega makedonskega premierja Nikole Gruevskega, obtoženega korupcije, ki mu je madžarska vlada zagotovila zatočišče. Varhelyi je na očitke v povezavi s tem poudaril, da je odločanje o azilu v pristojnosti članic unije, ne evropskega komisarja za soseščino in širitev.

Na komentar nepovezanega evropskega poslanca iz Madžarske Martona Gyöngyösija, sicer člana nacionalistične stranke Jobbik, da je vojak Fidesza, pa je Varhelyi odvrnil, da ni član nobene politične stranke.

Madžar se je sicer izrecno zavzel za čimprejšnji začetek pristopnih pogajanj s Severno Makedonijo in Albanijo ter izpostavil ambicijo, da se dialog Prištine in Beograda o normalizaciji odnosov uspešno sklene v prihodnjem letu.

Vizija je bistveno bolj razvit Zahodni Balkan

Njegova vizija je, da bo čez pet let Zahodni Balkan bistveno bolj razvit, da bo mir med Kosovom in Srbijo, da bo za Kosovo veljala popolna vizumska liberalizacija, da bosta Severna Makedonija in Albanija morda že blizu konca pogajanj in da bo Srbija pripravljena na članstvo. "To so moje sanje," je dejal.

V povezavi z evropsko perspektivo Turčije pa je poudaril, da je ustavitev pogajanj s to državo pomembna politična in strateška odločitev, ki jo morajo sprejeti članice in Evropski parlament, ne Evropska komisija, pri čemer se ne sme pozabiti, da je Turčija druga največja zaveznica v zvezi Nato.

Vprašanji je Varhelyiju zastavil tudi Klemen Grošelj (LMŠ/RE). Zanimalo ga je, kako bo zagotovil ravnotežje med ciljema geopolitične komisije in spoštovanja temeljnih vrednot, na kar je kandidat odgovoril, da ta dva cilja nista protislovna. Vprašal ga je tudi, ali lahko zagotovi, da se v prihodnje sredstva iz instrumenta Ipa za predpristopno pomoč ne bodo več uporabljala za reševanje migracijskih izzivov. Varhelyi je zatrdil, da bo tako.

Ko je postalo jasno, da bo Orban po zavrnitvi prvega kandidata Laszla Trocsanyija zaradi navzkrižja interesov predlagal Varhelyija, so bili prvi neuradni komentariji v Bruslju pozitivni, češ da se na prvi pogled zdi Varhelyijev življenjepis dober, saj je veleposlanik z izkušnjami z delom v komisiji.

Madžarski kandidat je na vprašanja odgovarjal suvereno, vsebinsko in spretno. Predsednik zunanjepolitičnega odbora, ki ga je zaslišal, David McAllister, sicer iz vrst EPP, je po zaslišanju poudaril, da je kandidat izkazal jasno zavezanost sodelovanju s parlamentom, kar je zelo pomembno.

Na vprašanje novinarko Politica Lili Bayer, kako bodo zagotovili ustrezno obravnavo zaposlenih v komisiji, če bo njihov šef Varhelyi, ki je po navedbah sodelavcev znan po "kričanju in preklinjanju", je McAllister odvrnil, da na to ne more odgovoriti, saj ne ve, kako se kandidat vede, se pa seveda v parlamentu in drugih institucijah držijo pravil.

Pristojni odbor bo Varhelyija ocenil na sestanku, ki se začne ob 14. uri.

Evropski poslanec iz socialdemokratskih vrst Udo Bullmann je sicer že tvitnil, da bi morala novoizvoljena predsednica Evropske komisije Varhelyiju zaradi povezav Orbana s turškim in ruskim predsednikom Recepom Tayyipom Erdoganom in Vladimirjem Putinom dodeliti drug resor.

Večer, Maribor

- **Nobelova nagrada za literaturo z napako? Silvija Borovnik. Večer, Maribor, 09.11.2019**

Dr. Silvija Borovnik, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

<https://www.vecer.com/nobelova-nagrada-za-literaturo-z-napako-10088304>

Odgovora na zgornje vprašanje ne bom ponudila. Prav tako ne bom odgovarjala na vprašanje, ali si je pisatelj, čigar Nobelova nagrada je zaradi njegove naklonjenosti Slobodanu Miloševiću med vojno v bivši Jugoslaviji vzbudila veliko kritičnih besed, to nagrado tudi zaslužil.

Dejstvo je, da ostaja "v čakalnici" še množica odličnih avtorjev in avtoric, ki bi to nagrado prav tako "morali prejeti", a je ne bodo nikoli dobili – ker ne pišejo v enem od tako imenovanih velikih svetovnih jezikov. Ker ustvarjajo na primer v slovenščini. Handkejeva literatura pa je napisana v nemščini. Toda v marsikaterem njegovem literarnem delu je zelo opazna in poudarjena zveza z jezikom njegove matere, pa tudi rojstnega Grebinja na avstrijskem Koroškem, namreč s slovenščino. Osebnostno dvomim, da je švedska Akademija to sploh opazila, Peter Handke pa je dobil nagrado predvsem kot nemško pišoči pisatelj.

V eni od Večerovih kolumn, objavljenih v zadnjem času, sem prebrala mnenje novinarja, da Handkeja na Slovenskem nismo dobro razumeli in da zato polemiziramo o njem. To seveda ni res. Nekateri smo se z njegovo literaturo spoznavali in se ji posvečali že mnogo prej, preden so bile njegove zadnje knjige sploh napisane. Sama sem ga srečala na literarnem festivalu Vilenica kmalu po tistem, ko je v nemščini objavil svoj roman *Die Wiederholung (1986)/Ponovitev (1988)*. S kolegom Klausom Detlefom Olofom sva ga tisti čas prevajala v slovenščino, Handke pa je bil z vilenico tudi nagrajen. Šele takrat so nekateri literarni zgodovinarji in bralci postali pozorni na njegovo zvezo s slovenščino ter na to, da je to pisateljev prvi, izvorni jezik in da je postala nemščina šele pozneje jezik, ki je v njegovem življenju zaradi različnih okoliščin prevladal. Prvo vprašanje, ki bi si ga na tem mestu torej lahko zastavili, je, ali sodi potemtakem Peter Handke k t. i. dvojezičnim, nemško-slovenskim pisateljem?

Pisatelj Handke je bil leta 1942 rojen kot sin Nemca Ernsta Schönemanna, ki je kot vojak med drugo svetovno vojno na Koroškem služil wehrmachtu, tej vojski pa se je uдинjal tudi mož, ki je

nezakonskega Petra pozneje posvojil, Bruno Handke, navaja literarni zgodovinar, pesnik in prevajalec Fabjan Hafner v svoji znanstveni monografiji o pisateljevem življenju in delu (2008). Mama Petra Handkeja pa je bila Slovenka Marija Sivec. Hafner piše, da sta oba brata Handkejeve matere, torej Petrova strica, med drugo svetovno vojno padla kot Hitlerjeva vojaka, in pojasnjuje, da je na pisatelja kot otroka naredilo poseben vtis dejstvo, da sta bila oba strica Slovenca in da sta želela pravzaprav v partizane, o čemer pričajo tudi njihovi zapisi, ki so se ohranili, a sta kot mobiliziranca morala umreti za Hitlerjev rajh. Pisatelja Handkeja so njihovi zapisi, zlasti priročnik enega od njih, strica Gregorja, vznemirjali do te mere, da so postali podlaga, nekakšen pratekst v več njegovih literarnih delih, prvič v romanu *Die Hornissen/Sršeni* (1966). Stric Gregor pa je postal pisateljeva največkrat modificirana literarna figura, včasih celo njegov alter ego. Najbolj izrazito se je to zgodilo v romanu *Ponovitev*, v katerem je pisatelj po Hafnerjevih besedah "v jeziku preživelih prikliceval mrtvece iz njihove odsotnosti". In medtem ko je Handke v romanu *Sršeni* slovenščino še označil kot "tuje narečje", postane ta jezik v romanu *Ponovitev* jezik njegovih prednikov, do katerega vzpostavi zelo natančen in ljubeč odnos. O tem sem večkrat pisala tudi jaz, nazadnje v razpravi *Slovenska identiteta v literarnem delu Petra Handkeja*, objavljeni v moji knjigi *Večkulturnost in medkulturnost v slovenski književnosti* (2017).

V drugem poglavju romana *Ponovitev*, ki se odvija v Bohinju, je oblikovan spomin na troje stričevih zapisov, pri čemer ima resnični stric Gregor v romanu vlogo pripovedovalčevega "brata". To so njegov delovni zvezek iz časa šolanja na kmetijski šoli v Mariboru, nato druga knjiga, ki je veliki nemško-slovenski slovar iz 19. stoletja, Pleteršnikov slovar, in še stričeva/"bratova" pisma z nemške fronte. Pripovedovalec se spominja, da se je njegov "brat" Gregor po končanem šolanju v Mariboru zares vrnil domov na Koroško kot "odkritelj", vendar ne novih pridelovalnih metod, temveč predvsem slovenskega jezika. Svoje domače koroško narečje, ki je bilo dotlej prepleteno z nemščino, je zamenjal s knjižno slovenščino. V slovenščini je pozneje pisal tudi svoja pisma z vojnega bojišča. Svoj jezik je imenoval "naša materinščina" ter pri tem dodajal: "Kar smo, to smo, in nihče nam ne more predpisovati, da bi bili Nemci" (*Ponovitev* 1988: 126). V pismih s fronte pa je postala njegova slovenščina nekaj posebnega, obarval jo je s pesniškimi prisposodobami iz slovenskega ljudskega jezika.

- **Največ je pridobila stranka, ki temelji na liku in delu diktatorja. Bojan Brezigar. Večer, Maribor, 11.11.2019**

<https://www.vecer.com/zmagoslavje-skrainih-desnicarjev-10088856>

Razmerje sil v španskem parlamentu ostaja skoraj nespremenjeno, največ pa je pridobila stranka Vox, ki temelji na liku in delu diktatorja Franca.

Socialisti ostajajo prva stranka v Španiji, vendar je nedeljske predčasne volitve zaznamoval predvsem velik premik v desno s skrajno stranko Vox, ki je s 53 poslanci postala tretja stranka v državi. Glavno sporočilo volitev, že četrth v štirih letih pa je, da ne leвица ne desnica nimata dovolj poslancev za zagotovitev trdne vlade; jeziček na tehtnici naj bi bile torej ostale regionalne stranke, predvsem katalonske in baskovske, ki pa so za etablirane španske stranke nerelevantne, ker vsaj zaenkrat z njimi ne želijo sklepati vladne koalicije. Volilna udeležba je bila za štiri odstotke nižja kot na aprilskih volitvah in to so v veliki meri glasovi, ki so jih takrat prejele stranke levice.

Potrebni 176 glasov za vladno koalicijo nimata ne leвица ne desnica

Poraženca teh volitev sta stranki Ciudadanos in Podemos. Liberalno desna stranka Ciudadanos, ki je aprila dobila 57 mandatov v 350-sedežnem parlamentu, se mora zdaj zadovoljiti z desetimi; njene glasove sta si razdelili Ljudska stranka, ki je pridobila 20 poslancev, in Vox, ki je več kot podvojil svoje zastopstvo. Manjši je poraz levičarske stranke Podemos, ki je izgubila sedem poslanskih mest.

Komentatorji so si enotni v oceni, da je edina možnost stabilne vlade koalicija med socialisti in Ljudsko stranko, ki bi z več kot 200 poslanci lahko zagotovila trdno parlamentarno večino; če se to ne bo zgodilo, že napovedujejo nove volitve čez nekaj mesecev. Treba pa je vedeti, da koalicijske vlade ne sodijo v tradicijo Španije; vsa zadnja desetletja so bile vse vlade enostrankarske. Leвица ima

po nedelji v parlamentu 162 poslancev, desnica 147, potrebna večina je 176. Preostali poslanci ne bi bili v nobeni koaliciji.

Socialistični voditelj **Pedro Sanchez** je torej izgubil stavo. Volitve je razpisal v prepričanju, da bo premočno zmagal, dejansko je pristal v parlamentu s tremi poslanci manj kot doslej. Imel jih je 123, zdaj jih ima 120. Zanimivo je, da so mu še konec oktobra javnomnenjske raziskave napovedovale boljši izplen. Potem pa sta se zgodili dve stvari, obsodba katalonskih voditeljev na madridskem procesu in prenos posmrtnih ostankov Francisca Franca iz Mavzoleja padlih na madridsko pokopališče. Pri obsodbi katalonskih voditeljev je Sánchez zaostрил odnos do Katalonije in dan pred volitvami celo oblikoval nekakšen krizni kabinet, češ da bodo demonstranti ovirali volitve, kar pa se ni zgodilo. Prenos Francovih posmrtnih ostankov pa je Sánchez spremenil v nekaj ur dolg televizijski spektakel, ki ga je desnica izkoristila za svojo propagando. Prekršil je temeljno, sicer nenapisano pravilo volilne kampanje, da vsi udarni dogodki škodujejo tistemu, ki trenutno vlada.

Mrtvi tek Madrid-Barcelona
V Kataloniji independentističnim strankam ni uspel preboj, pridobile so le enega poslanca. Stranka republikanske levice ERC je izgubila dve poslanski mesti, dve je pridobila skrajno levičarska CUP. Enega poslanca je pridobila Junts per Catalunya, stranka bivšega katalonskega premiera Carlesa Puigdemonta. Je pa jasno, da ti volilni izidi ne napovedujejo nikakršnega zblizanja med Madridom in Barcelono. Komentatorji sicer ne opuščajo možnosti, da bi prav ERC lahko podprla vlado, ki bi jo sestavljali socialisti in Podemos, vendar bi bila cena visoka: amnestija za obsojence na madridskem procesu in pogovor o prihodnosti Katalonije z možnostjo dogovora o novem referendumu.

Ljudska stranka (PP) si je na teh volitvah opomogla. Dvajset poslancev več, torej 87, je dobra popotnica, čeprav bo Vox s 53 poslanci trn v peti mlademu liderju Ljudske stranke **Pablu Casadu**, ki je po odstititvi **Mariana Rajoja** očistil strankarske vrste ljudi, ki so bili povezani s koruptivno politiko. PP se predstavlja kot sredinska stranka in Casado je že ponudil sodelovanje socialistom, vendar pod pogojem, da Sánchez ne kandidira za predsednika vlade. Ponudba je seveda resna, tudi zato, ker so se nacionalistični glasovi ljudi, ki se jim toži po diktaturi, preselili v stranko Vox.

Ob teh dveh strankah so ostale v glavnem statisti. Podemos je šibkejša in je izgubila del pogajalske pomoči. Njen voditelj **Pablo Iglesias** je v nedeljo zvečer pravilno ocenil, da je edini rezultat teh volitev okrepitev skrajne desnice in v polemiki s socialisti poudaril, da bi Španci "mirneje spali s štirimi ministri stranke Podemos v vladi kot s 50 poslanci stranke Vox v parlamentu", s čimer je cikal na nedavna neuspela koalicijska pogajanja. Je pa Sánchezu ponudil razpoložljivost za pogovor o vladi. Ciudadanos je praktično izgubil: stranka, ki je imela 57 poslancev, jih je ohranila samo deset.

Vestnik, Murska Sobota

- **Slike iz Bude v lendavski sinagogi. Jože Gabor, Vestnik, Murska Sobota, 8. 11. 2019**

<https://vestnik.si/clanek/aktualno/slike-iz-bude-v-lendavski-sinagogi-740033>

V lendavski sinagogi so odprli razstavo likovnih del akademskega slikarja Ferenca Veszelya z naslovom Slike iz Bude.

Razstavo je pripravila Galerija-Muzej Lendava v sodelovanju z Lokalno samoupravo XII. okrožja Hegyvidek v Budimpešti, s katero sodelujeta Galerija-Muzej Lendava in občina Lendava že dvajset let. Obiskovalce odprtja sta nagovorila podžupanja Lokalne samouprave XII. okrožja Hegyvidek v Budimpešti Krisztina Fonti in direktor Galerije-Muzeja Lendava Dubravko Baumgartner. Avtorja in njegova razstavljenata dela pa je predstavila umetnostna zgodovinarica Judit Kallos.

V dveh desetletjih sodelovanja so likovna dela umetnikov iz Pomurja predstavljali na razstavah v Budimpešti, umetnikov iz Budimpešte pa v Lendavi, je povedal Dubravko Baumgartner. Organizirali so tako samostojne, kakor tudi skupinske razstave. Med drugim se je na skupinski razstavi v Budimpešti predstavilo z deli svojih članov Društvo likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije, na

lendavskem gradu pa so leta 2012 organizirali večjo razstavo del umetnikov iz XII. okrožje v Budimpešti. 17. decembra bodo v Budimpešti odprli razstavo likovnih del umetnic iz Lendave: Sabine Šinko, Cvetke Hojnik, Marike Danč Roth in Suzanne Kiraly Moss.

Ferenc Veszely ustvarja kolaže, instalacije, grafike in oljne slike ter oblikuje plakate za gledališke predstave in filme, je povedala umetnostna zgodovinarica Judit Kallos. Je eksperimentalni umetnik in inovator. Večinski del njegovega umetniškega ustvarjanja so pop-art dela, ki so nastala na podlagi likovnih del iz različnih obdobj. V sedemdesetih letih se je pri svojem ustvarjanju osredotočil predvsem na družbene in zgodovinske simbole, da bi jih razgalil in kritiziral ideologijo kulturne politike z ironijo in humorjem. Svojevrstno členitev zgodovinskih, kulturnih ali literarnih tem uporablja tudi pri svojih najnovejših delih.

- **Etnografska hiša v Domanjševcih kot zakladnica intelektualnih spominov. Damjana Nemeš, Vestnik, Murska Sobota, 9. 11. 2019**

<https://vestnik.si/clanek/aktualno/etnografska-hisa-v-domanjsevcih-kot-zakladnica-intelektualnih-spominov-740288>

Madžarska narodna samoupravna skupnost občine Šalovci, ki letos sicer praznuje dvajseto obletnico delovanja, je pripravila slovesnost, na kateri so svečano odprli etnografsko hišo v Domanjševcih.

Zgodba Madžarske narodne samoupravne skupnosti (MNSS) Občine Šalovci se je začela leta 1999, ko se je dotedanja skupna občina Hodoš-Šalovci razdelila na dve samostojni občini. Januarja 1999 je bila z uradnim vpisom ustanovljena omenjena skupnost, od tedaj pa so Domanjševci edina narodnostno mešana vas v Občini Šalovci. Kot je izpostavil Dušan Orban, predsednik Sveta MNSS Občine Šalovci, so kot edina občina v narodnostno mešanem območju izkoristili možnost in uvedli direktno financiranje skupnosti. Svet te skupnosti se je leta 2009 odločil, da bodo uredili etnografski muzej, ki je svoje prostore našel na bivši kmetiji družine Kalamar v Domanjševcih, s tem namenom so omenjeno kmetijo tudi kupili.

"Gradbena in obnovitvena dela so trajala dolgih deset let, poslopje pa danes končno lahko predamo uporabnikom. V glavni zgradbi so tako poleg razstavnih prostorov še poslovni prostori naše skupnosti, potrudili smo se predstaviti tudi običaje in vsakodnevna opravila zdavnaj pozabljenih obrti, večnamenski objekt pa služi kot prostor za naše rokodelce in kot razstavni prostor, v katerem je tudi oder za prireditve," je še izpostavil Orban, ki se je zahvalil svojima predhodnikoma, Vendelu Škaperju in Emeriku Jakoši, ki sta se kot prva zavzemala za to, da bi imeli v Domanjševcih etnografsko hišo.

Za obnovo in vsa druga potrebna dela je sicer denar v večini prispevalo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT), in sicer v višini 230.000 evrov. "To, kar vidimo danes tu, je zagotovo velika dodana vrednost, zato želim, da je objekt dobro obiskan in da služi svojemu namenu," je povedal Marko Drofenik, generalni direktor Direktorata za regionalni razvoj na omenjenem ministrstvu.

Njegovemu mnenju se je pridružil tudi Ferenc Horváth, poslanec madžarske narodne skupnosti in predsednik Sveta Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti, ki je povedal, da je razvoj in obstoj skupnosti možen s takšnimi in podobnimi investicijami.

V kompleksu v Domanjševcih je prikazano vse tisto, kar se je razvijalo skozi zgodovino in bilo morda vmes tudi pozabljeno. Kot je povedal muzeolog in etnolog dr. Jakob Ferkov, so v etnografski hiši, ki zaradi svoje raznolike vsebine spominja na Noetovo barko, uspeli s pomočjo vaščanov zbrati vse intelektualne in kulturne spomenike, ki niso le pogled v zgodovino, ampak tudi v prihodnost. "Pričakujem oziroma želim, da napolnite ta kompleks z življenjem," je še dodal.

Objekt sta sicer pred slavnostnim prerezom traku, ki so ga opravili sedanjí predsednik Sveta MNSS Občine Šalovci Dušan Orban in nekdanji predsednik omenjenega sveta Emerik Jakoša ter poslanec Ferenc Horváth in direktor Direktorata za regionalni razvoj na MGRT Marko Drofenik, blagoslovila

župnik Jurij Štrauf in duhovnik Evangeličanske cerkvene občine Domanjševci Štefan Bez nec. Slovesnost ob odprtju je spremljal tudi bogat dvojezični kulturni program.

- **Pomurska podjetja so se predstavila v Budimpešti. T. M., Vestnik, Murska Sobota, 14. 11. 2019**

<https://vestnik.si/clanek/aktualno/pomurska-podjetja-so-se-predstavila-v-budimpesti-741207>

Na poslovni konferenci pod pokroviteljstvom madžarske vlade sodelovalo več kot 300 podjetij iz šestnajstih držav

Omrežje za razvoj gospodarstva srednje Evrope (CED) je s pomočjo madžarske vlade v Budimpešti že tretjič organiziralo gospodarsko konferenco Karpat Export, na kateri se je predstavilo tudi nekaj pomurskih podjetij. To so Ocean Orchids (Dobrovnik), Taste (Adrijanci), Pomurski sejem (Gornja Radgona), Zavod za okolje in turizem Dobrovnik, H & H (Lendava), Trgovina Doličanka (Lendava) in izletniška kmetija Hančik (Dobrovnik). CED, nekdanjo poslovno mrežo karpatske regije, je madžarska država pred leti ustanovila z namenom pospeševanja gospodarskega sodelovanja z zamejskimi območji, na katerih živi madžarska manjšina. Na konferenci se je sicer predstavilo okoli 300 podjetij iz 16 držav. »Namen dogodka je ustvariti čim več poslovnih stikov, najti skupne poslovne in razpisne priložnosti ter pomnožiti število čezmejnih poslovnih transakcij in tako okrepiti gospodarsko sodelovanje med Madžarsko in državami srednje Evrope,« pojasnjujejo v lendavski pisarni CED, ki jo vodi Jozsef Hera. Na konferenci je med drugim predstavnik madžarskega zunanjega ministrstva Levente Magyar predstavil strateške cilje Madžarske pri izvozu kmetijske in živilske industrije v sosednje države. Blagovna menjava med Slovenijo in Madžarsko je lani prvič preseгла dve milijardi evrov, pri tem smo na Madžarsko izvozili za več kot 877 milijonov evrov blaga, iz vzhodne sosede pa uvozili za več kot 1,1 milijarde evrov blaga. Izvozili smo največ vozil in njihovih delov ter električnih strojev, uvozili pa prav tako največ električnih strojev, sledijo farmacevtski izdelki, mineralna goriva in olja ter vozila.

Primorske novice, Koper

- **Albert Voncina. Kako je šport naznanjal razpad skupne Jugoslavije: legendarni športni novinar TV Koper Capodistria Sergio Tavčar se je po upokojitvi, kot je napovedal, lotil pisanja. Primorske novice, št. 258, 9. 11. 2019, str. 15.**

<https://www.primorske.si/plus/sobota/kako-je-sport-naznanjal-razpad-skupne-jugoslavije>

Legendarni športni novinar TV Koper Capodistria Sergio Tavčar se je po upokojitvi, kot je napovedoval, lotil pisanja

Ta teden je na police tržaških knjigarn prišla knjiga *Lo sport e il confine del mondo* (Šport in meja sveta, založba Mattioli 1885) openskega športnega novinarja Sergia Tavčarja. Knjiga je nastala v sodelovanju s pisateljem in pripovedovalcem Marcom Ballestraccijem, v njej pa Tavčar opisuje svojo poklicno pot, vpeto v športno in politično dogajanje v tedanji Jugoslaviji.

Publikacijo, v kateri se politično dogajanje v Jugoslaviji prepleta s športom, govor pa je tudi o Trstu, sta avtorja predstavila minulo sredo v tržaški knjigarni Lovat, 20. novembra ob 18. uri pa bo v Kulturnem domu v Gorici sledila še goriška predstavitev. Priložnost smo izkoristili za pogovor z od 1. julija upokojenim legendarnim glasom Televizije Koper Capodistria Sergiom Tavčarjem, ki je bil tudi tokrat brez dlake na jeziku.

Človek na meji sveta

Ko sva se pogovarjala junija, tik pred upokojitvijo, ste napovedali, da boste začeli pisati. Nismo veliko čakali...

“Tako je. Mislil sem sicer, da bom medtem tudi že kaj komentiral po televiziji, pa me iz Kopra še nihče ni poklical. Naj vsak o tem misli, kar hoče, naj povem pa, da če kdo misli karkoli slabega, je uganil.”

Kako pa je nastala knjiga *Lo sport e il confine del mondo* (Šport in meja sveta)?

“Marco Ballestracci je prijatelj Walterja Fraccara, stalnega udeleženca mojih sconvencionov (Tavčarjeva srečanja po kraških osmicah, na katerih ljubitelji košarke debatirajo o športu z oranžno žogo, op.a.). Ballestraccija, ki je doma iz kraja Castelfranco Veneto, sem spoznal v Nabrežini, ko mi je predstavil zamisel, da bi napisal knjigo o moji osebnosti, ki je na nek način razcepljena z mejo. Nekajkrat me je obiskal na Opčinah, klepetala sva v kavarni Vatta in začel je pisati poglavja knjige, ki mi jih je sproti pošiljal. Sam sem poskrbel za številne popravke, tako da je knjiga končno nared.”

V knjigi pripovedujete zgodbo v prvi osebi.

“Tako je, pripovedujem svojo zgodbo in športno dogajanje v Jugoslaviji. Poanta je v tem, da je šport v Jugoslaviji v prelomnih osemdesetih letih prejšnjega stoletja naznanjal, kaj se bo v skupni državi zgodilo. Pri tem naj navedem nogometno tekmo; na stadionu Maksimir v Zagrebu 13. maja 1990, ko je prišlo do prave gverile med navijači beograjske Crvene zvezde in zagrebškega Dinama, nogometaš Zvonimir Boban pa je brcnil policista. V knjigi razlagam, kako sem sam doživel zgodbo nekdanje Jugoslavije, kako je v tistih letih mednarodna skupnost ukrepala izven vsake logike in dodatno poslabšala položaj. Neskromno povedano, ni veliko ljudi, ki lahko o teh stvareh govorijo tako kot jaz, ki sem vse to doživljal osebno.”

Opisujete se kot človek na meji sveta in poudarjate, da je težko določiti, katero državljanstvo naj ima otrok, ki se je tako kot vi rodil leta 1950 v Trstu.

“Moj oče je Slovenec, mati je Tržačanka, oba različnih porekel, tako da sem med sorodniki imel tako partizane kot ezule. Ko sem bil otrok, sem vse poslušal in se že od malih nog naučil, da resnica ni nikjer samo na eni strani.”

Komu je knjiga namenjena?

“Knjiga nudi zanimiv nepristranski pogled na dogajanje v naših krajih in v Jugoslaviji, ki je zelo neznano predvsem italijanski publiki. Cenili jo bodo tisti, ki bodo hoteli prebrati, kaj se je dogajalo zares, mimo banalnih zadev, o ka terih govorijo vsi. Izvedeli bodo, da je bila jugoslovanska zgodovina že v preteklosti izredno zapletena. Da razumemo vse to, kar se je zgodilo v Jugoslaviji, je potrebna bistveno večja zgodovinska podlaga od tiste, ki jo imajo današnji 'izvedenci za Jugoslavijo'.”

Danes se rojevajo samozavestni Slovenci

Mednarodno dogajanje se v knjigi prepleta s športnimi anekdotami. Od Tržačana Nerea Rocca, ki je Furlana Bruna Pizzula označil za “izdajalca avstrijskega cesarstva”, pa vse do značaja slovenskih športnikov. Pravite, da se je mentaliteta Slovencev, ki so se rodili v obdobju samostojne Slovenije, bistveno spremenila v primerjavi z njihovimi starši.

“Poznal sem Slovence prej in poznam jih danes. Gre za povsem drug narod. Danes se rojevajo samozavestni Slovenci, kar je bilo pred 30 leti nepojmljivo. Zame je bilo to neverjetno odkritje: obstajajo Slovenci, ki verjamejo v lastne sposobnosti. Danes pridejo sami do zaključka, da če so najboljši, morajo zmagati, tudi če so 'mali Slovenčki'. Če je nekdo favorit za zmago, bo zanj štel le prvo mesto, ne bo pa nikakršnega 'odličnega četrtega mesta'. Nikoli ne bom pozabil, kako je novinar Marko Rožman na zimskih olimpijskih igrah leta 1980 v Lake Placidu razlagal, da je četrto mesto Bojana Križaja v veleslalomu najboljša slovenska uvrstitev vseh časov na olimpijadi. Križaj je bil tedaj drugi najboljši veleslalomist za Ingemarjem Stenmarkom, tako da je bilo četrto mesto katastrofa in nihče ni tega rekel. Danes pa je razmišljanje slovenskih športnikov drugačno, od košarkarja Luke Dončiča do športne plezalke Janje Garnbret in kolesarja Tadeja Pogačarja. Judoistka Tina Trstenjak je na olimpijskih igrah leta 2016 v Riu na vprašanje, kakšni so obeti, odgovorila, da je prva na jakostni lestvici, svetovna in evropska prvakinja, in da zaradi tega cilja na zmago. Nato je odnesla zlato kolajno. Tovrstno razmišljanje v Sloveniji ni nikoli obstajalo. Zamejci smo bili v primerjavi s Slovenci

bistveno bolj samozavestni, tudi zaradi vsakodnevnega stika z Italijani. Današnji Slovenci, predvsem športniki, pa težav s samozavestjo nimajo."

Mladina, Ljubljana

- **Jean-Claude Juncker: »Poljubil sem Putina – in Evropi to ni škodilo«.** Markus Becker, Susanne Beyer, Peter Müller. © 2019 Der Spiegel. Mladina, Ljubljana, št. 45. 8. 11. 2019

Odhajajoči predsednik evropske komisije Juncker je v intervjuju spregovoril o svojem posebnem slogu vladanja in o naslednici

<https://www.mladina.si/194036/jean-claude-juncker/>

»Poljubil sem Putina – in Evropi to ni škodilo«

Gospod Juncker, pred nekaj dnevi ste poslovilni govor v evropskem parlamentu končali z vzklikom Vive l'Europe, Živela Evropa. O vašem navdušenju nad Evropo ne more biti dvoma, hkrati pa se v nekaterih državah članicah krepi gibanje proti Evropski uniji: na primer na Poljskem in Madžarskem, če Velike Britanije niti ne omenjamo. Kako to, da vam s svojim navdušenjem ni uspelo okužiti tudi teh držav?

Pravzaprav bi se morali vprašati, kako da se drugim ni uspelo nalesti mojega navdušenja. Nisem žalosten, saj opažam, da podpora Evropi raste, o tem smo se prepričali na evropskih volitvah. Tudi izstopanje Združenega kraljestva je pripomoglo, da se ljudje čutijo tesneje povezane z Evropo. Številni državljani menijo, da se nam slabo piše, če bi iz unije izstopila še kakšna država in bi sledilo razkosavanje Evrope.

Med vašim mandatom so se Britanci odločili za odhod iz EU in skupnost bo s tem izgubila pomembno članico. So bili po vašem mnenju Britanci sploh kdaj zares doma v EU?

To je dejansko temeljno vprašanje. V evropskih političnih vodah sem od decembra 1982 in sem večkrat opazil, kako vztrajno so Britanci ponavljali, da so v EU iz gospodarskih razlogov. Ko je šlo za politično unijo in tesnejše povezovanje, niso več želeli niti slišati o EU. Enako je bilo celo z mojim prijateljem Tonyjem Blairom. Ko to nekdo govori 40 let, se ne smemo čuditi, da se državljani tega potem spomnijo na referendumu.

»Kdor posnema populiste, tudi sam prej ali slej postane populist, le da državljani volijo izvirnik.«

Pred referendumom leta 2016 je večina opazovalcev računala, da bodo Britanci za las podprli vztrajanje v uniji. Pa vi?

Ne, že takoj sem sodil med tiste, ki so bili trdno prepričani, da se bo ta referendum sfižil. Ko je takratni premier David Cameron na srečanju G 20 leta 2014 v Brisbanu zasebno dejal, da si resnično želi razpisati referendum o članstvu v EU, sem mu rekel: »Poražen boš.« S takratnim britanskim komisarjem EU Jonathanom Hillom sem stavil, da mi da funt, če bodo poraženi podporniki EU, in jaz njemu evro, če bodo zmagali. Dobil sem ta funt.

Kljub vsemu se niste bojevali, da bi Britanci ostali v EU. Zakaj?

Prejel sem številna vabila, a Cameron je jasno povedal, da mu ne morem biti v pomoč. Evropska komisija naj bi bila v Veliki Britaniji še manj priljubljena kot na celini. Zato sem se odločil, da se ne bom vmešal. Danes se mi to zdi velika napaka. Izrečenih je bilo toliko laži, nekaj jih je povedal tudi sedanji premier Boris Johnson, da bi bilo nujno slišati tudi drugo plat.

V Veliki Britaniji se je razširil »omejeni nacionalizem«, na katerega ste opozorili tudi v poslovilnem govoru. Se bojite, da bi se kaj podobnega zgodilo še v drugih državah?

Pravzaprav sem hotel reči zatohli nacionalizem. Ta me skrbi bolj, kot pokažem. Na evropskih volitvah populistom ni uspelo načrtovani prodor, zato sem pomirjen, a le začasno. Z zaskrbljenostjo opazujem, koliko članov iz klasičnih strank sledi populistični smeri. Kdor posnema populiste, tudi sam prej ali slej postane populist, le da državljani volijo izvirnik.

Nacionalisti skušajo EU predstaviti kot sovražnika, kot birokratsko pošast, ki menda uničuje nacionalno identiteto. Ste še podžgali takšne očitke?

Nikoli nisem omenjal Združenih držav Evrope, vsaj ne od svojega 18. leta. A številnih zagovornikov izstopa Velike Britanije to ni oviralo, da me ne bi izbrali za ideološko tarčo. Pri Evropejcih ne smemo zbudati napačnega vtisa, da gre unija v smeri enotne države. Celo zelo navdušeni Evropejci nasprotujejo temu, da bi si prizadevali za evropski talilni lonec.

Ni to znak neodločenosti? Ne bi EU vsaj na nekaterih področjih nujno potrebovala večje centraliziranosti? V mislih imamo predvsem zunanjo politiko. EU verjetno ne more rešiti vprašanja jedrskega sporazuma z Iranom in lahko le nemočno opazuje turško vojaško ofenzivo v Siriji.

O nekaterih izbranih zunanjepolitičnih vprašanjih bi morali v prihodnje odločati s kvalificirano večino, na primer, ko gre za obsodbo razmer, kar zadeva človekove pravice na Kitajskem. V takšnem primeru si ne moremo privoščiti, da bi ostali brez besed le zato, ker se ena od članic ne strinja z ukrepanjem. Ko pa gre za vojaško posredovanje, moramo biti previdnejši. Ne znam si predstavljati, da bi nemški parlament podprl evropsko odločitev, s katero bi nemške vojake poslali na bojno polje – tudi v prihodnje ne. To je najobčutljivejša točka za Nemčijo in te suverene pravice parlamenta ne sme nihče spodkopati.

- **Ne ubija reka, temveč politiki. Peter Petrovčič. Mladina, Ljubljana, št. 45, 8. 11. 2019**

<https://www.mladina.si/194054/ne-ubija-reka-temvec-politiki/>

Pri poskusu prečkanja Kolpe spet utonila begunca

Na predvečer dneva spomina na mrtve so črnomaljski gasilci iz Kolpe potegnili trupli. Tuja državljana sta utonila pri poskusu prečkanja reke in s tem slovensko-hrvaške meje.

Sredozemska begunska pot, po kateri v našo regijo pride precej beguncev in ki vključuje pot čez Sredozemsko morje, je že leta daleč najnevarnejša na svetu. Na poti iz Afrike v Evropo je letos življenje izgubilo skoraj 1100 ljudi. Med tistimi, ki potovanje preživijo, se nekateri odpravijo na novo, prav tako tvegano, balkansko begunsko pot. Ta je že sama po sebi pravi pekel. Predvsem zaradi začaranega kroga, v katerem se znajdejo begunci, ki jih slovenska policija prestreza na slovensko-hrvaški meji in (prisilno) vrača Hrvaški, ta pa potem Bosni in Hercegovini. Tudi na tej poti ljudje umirajo in ena najbolj smrtonosnih točk na njej je Kolpa.

Popolnoma točnih podatkov sicer ni, a po podatkih Mednarodne organizacije za migracije, ki zbira podatke o številu umrlih na begunskih poteh širom po svetu, je letos v Kolpi utonilo vsaj šest beguncev. Lani je v tej reki umrlo deset ljudi, prav toliko jih je od poskusa prečkanja ostalo pogrešanih.

Težava ni toliko v reki sami kot v dejstvu, da je na slovenski strani obdana z rezilno žico in panelnimi ograjami, tehničnimi varovalnimi sredstvi ter povečano policijsko prisotnostjo. Vse to ljudi sili v prečkanje reke na delih, ki so za to manj primerni in nevarnejši. Čeprav se zdi Kolpa ob nizkem stanju vode na številnih odsekih »krotka«, je v obdobjih, ko naraste in je tudi hladna, zelo nevarna. In zdaj prihajajo dolgi meseci, ko bosta vedno pogosteje izpolnjena oba pogoja.

Lahko politiki (in ti so v veliki večini), ki podpirajo politiko umiranja tujcev zaradi domnevne potrebe po varovanju slovenskih državljanov, ter tudi ljudje, ki jih ravno zaradi tega volijo, res mirno spijo?

Reporter, Ljubljana

- **Med migranti v BiH vre: pretepi in spopadi z noži, zažgali naj bi tudi lovski dom. STA. Reporter, Ljubljana, 08. nov. 2019**

<https://reporter.si/clanek/svet/med-migranti-v-bih-vre-pretepi-in-spopadi-z-nozi-zazgali-naj-bi-tudi-lovski-dom-740015>

V množičnem pretepu v migrantskem centru Vučjak nedaleč Bihaća v Bosni in Hercegovini so danes bili lažje poškodovani štirje migranti iz Afganistana, je sporočila tamkajšnja policija. Prijeli so štiri državljane Pakistana, ki jih sumijo, da so z noži poškodovali migrante iz Afganistana.

Policija preiskuje okoliščine dogodka, potem ko so ugotovili, da so trije migranti poškodovani z noži, eden pa je pretepen, je poročal spletni portal klix.ba. Kot dodaja, so spopadi med migranti na

območju unsko-sanskega kantona ob meji s Hrvaško pogost pojav, ker na "majhnem prostoru bivajo različne etnične skupine".

Evropska unija in različne mednarodne humanitarne organizacije so večkrat zahtevale zaprtje migrantskega centra v Vučjaku, ker ni osnovnih življenjskih pogojev. Gre za šotorsko naselje z omejeno namestitvijo in brez pitne vode.

Policija unsko-sanskega kantona je danes sporočila, da sumijo, da so migranti zažgali lovski dom na gori Plješevici ob meji s Hrvaško. Gasilci iz Bihaća so požar lokalizirali. Kot so sporočili, poškodovanih v požaru ni bilo.

Na območju Plješevice je ena izmed migrantskih poti, po kateri mimo mejnih prehodov poskušajo vstopiti na območje Evropske unije.

- **Kurz: Aroganca Zahoda krepi zagrenjenost v vzhodni Evropi. STA. Reporter, Ljubljana, 08. nov. 2019**

<https://reporter.si/clanek/svet/kurz-aroganca-zahoda-krepi-zagrenjenost-v-vzhodni-evropi-740132>

Vodja avstrijske ljudske stranke (ÖVP) in najverjetnejši novi predsednik avstrijske vlade Sebastian Kurz je v pogovoru za današnjo izdajo nemškega dnevnika Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ) posvaril pred vedno globljim prepadom med vzhodno in zahodno Evropo. Kritiziral je tudi držo moralne nadvlade na Zahodu.

"Delna prisotnost arogance Zahoda je tisto, kar v določeni meri krepi zagrenjenost v vzhodni Evropi in na žalost tudi pri ljudeh zahodne Evrope povzroča, da zviška gledajo na Vzhodnoevropejce," je menil Kurz. Dodal je, da sam ne da nič na politiko "povzdignjenega kazalca". Ocenil je, da gre za "nevaren razvoj" dogodkov.

V pogovoru je prvak ÖVP poudaril, da ni "nobenega prostora za pogajanja", ko gre za temeljne vrednote, kot sta pravna država in demokracija. "To je osnova Evropske unije. Da so nekatere države v migracijski krizi poskušala druge države prisiliti v politiko odprtih meja, je poglobilo jarke v Evropi," je dejal Kurz.

A pogled nazaj po njegovih besedah ne kaže samo napak. "Če pogledamo gospodarski razvoj na Poljskem, Madžarskem, Češkem ali Slovaškem na eni strani ter v Italiji na drugi strani, potem vidimo, da jasen tržnogospodarski pristop deluje, in da so številni programi podpore izzveneli v prazno," je še dejal.

Pritisk na nekatere vzhodnoevropske države, kar zadeva demokracijo, pravno državo in svobodo medijev, se Kurzu zdi upravičen, a se mu zdi legitimno, da se pove, da sta Madžarska in Poljska minulo leto dosegli gospodarsko rast pri približno petih odstotkih.

Kot je še dejal, je potrebno prepričati, da bi govorili o tem, da "protievropska miselnost" obstaja zgolj v vzhodni Evropi. "Obstaja tudi na Zahodu, a na srečo ne prevladuje," je še dejal.

Glede širitve EU in odločitve EU, da še ne bo začela pogajanj s Severno Makedonijo in Albanijo, je Kurz dejal, da je šlo za "absolutno napačno odločitev" in menil, da so si Severna Makedonija in druge države resnično prizadevale za reformo in si zaslužijo evropsko perspektivo. Posvaril je, da je potrebna previdnost, da ne bi te države namesto tega prišle pod vpliv Turčije, Rusije ali Kitajske.

- **Španske volitve v senci katalonskih protestov: na ulicah Katalonije 12.500 policistov. STA, Reporter, Ljubljana, 10. nov. 2019**

<https://reporter.si/clanek/svet/spanske-volitve-v-senci-katalonskih-protestov-na-ulicah-katalonije-12500-policistov-740323>

Španci se bodo danes že drugič v zadnjega pol leta odpravili na parlamentarne volitve, po katerih pa glede na ankete ni pričakovati konca politične blokade, ki traja že vse od aprilskih volitev.

Zmaga se znova obeta vladajočim socialistom, ki bi lahko osvojili okoli 27 odstotkov glasov, kar je nekaj več kot aprila. Za njimi se bo predvidoma uvrstila konservativna Ljudska stranka (PP), ki naj bi se jim s približno 21 odstotki glasov približala.

Glede na ankete naj bi sledila skrajno desna stranka Vox, ki se ji obeta višja podpora. Sodeč po zadnji anketi bi lahko celo podvojila število mandatov s sedanjih 24 na 59. Za njo naj bi končala skrajno leva stranka Unidas Podemos in desnosredinski Ciudadanos, ki naj bi v primerjavi z aprilom izgubila glasove.

Socialisti premierja Pedra Sancheza (PSOE) naj bi v primerjavi z aprilsko anketo izgubili tri mesta. Uspeh konservativcev (PP) bi bil lahko veliko šibkejši od pričakovanj. Vodja opozicije Pablo Casado si je na volitvah obetal skoraj 100 poslanskih sedežev, a glede na zadnjo anketo se lahko PP izboljša s sedanjih 66 na največ 88.

Španiji tako grozi nadaljevanje politične blokade, ki je nastopila po zadnjih volitvah. Socialistom namreč tudi s podporo preostale levice ne bi uspelo zagotoviti absolutne večine 176 sedežev v 350-članskem parlamentu. Dovolj glasov ne bo osvojil niti desni blok, sestavljen iz Ljudske stranke, Ciudadanosa in Voxa.

Volilno kampanjo je močno zaznamovala katalonska kriza. To regijo od sredine oktobra, ko so več nekdanjih katalonskih voditeljev zaradi njihove vloge v poskusu odcepitve od Španije obsodili na zaporne kazni do 13 let, pretresajo množični protesti. Zato bo danes na katalonskih ulicah za red skrbelo okoli 12.500 policistov.

Približno 37 milijonov volilnih upravičencev bo izbiralo še 208 od 265 članov zgornjega doma parlamenta. Glasove bodo lahko oddali med 9. in 20. uro.

Pričakovati je nekoliko nižjo udeležbo, saj bodo to za Špance že četrte volitve v štirih letih. Aprila je na volišča prišlo okoli 75 odstotkov volilnih upravičencev.

Periodične publikacije - kazala

- **Teorija in praksa 3 (2019)**

Tematski sklop: Pripoznavanje koncepta tveganja v sodobnih socioloških analizah

<http://www.fdv.uni-lj.si/en/journals/science-journals/teorija-in-praksa>

[https://www.fdv.uni-lj.si/revije/znanstvene-revije/teorija-in-praksa/iz-vsebine/teorija-in-praksa-3-\(2019\)](https://www.fdv.uni-lj.si/revije/znanstvene-revije/teorija-in-praksa/iz-vsebine/teorija-in-praksa-3-(2019))

<https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/tip/avtorski-povzetkiaae4bc304f2c67bc8e26ff00008e8d04.pdf?sfvrsn=2>

[https://www.fdv.uni-lj.si/en/journals/science-journals/teorija-in-praksa/about-journal/teorija-in-praksa-3-\(2019\)](https://www.fdv.uni-lj.si/en/journals/science-journals/teorija-in-praksa/about-journal/teorija-in-praksa-3-(2019))

- **Glasnik Slovenskega etnološkega društva (2016, letnik 56, številka 1-2)**

<https://www.sed-drustvo.si/publikacije/glasnik-slovenskega-etnoloskega-drustva>

<https://www.sed-drustvo.si/domains/sed-drustvo.si/modules/Domino/Files/glasnik-59-2-2019-vse-skupaj-manjsa-resolucija.pdf>

- **Lětopis - Zeitschrift für sorbische Sprache, Geschichte und Kultur, Jahrgang 2019, Heft 2**

<https://www.cceol.com/search/journal-detail?id=718>

- **Mohorjev koledar 2020**

Leto izdaje: 2019, ISSN 1318-5462

<https://www.mohorjeva.org/mohorjev-koledar-2020>

https://www.mohorjeva.org/images/upload/2019/11/18120_Mohorjev_koledar_2020_PL.pdf